

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.038.02.2018

kmdr Grzegorz Okuljar
Komendant
Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce
Lędowo 1 N
76-271 Ustka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/069 Szkolenie podoficerów i szeregowych zawodowych w jednostkach szkoleniowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. wiceadmirała J. Unruga w Ustce ¹ , Lędowo 1 N, 76 – 271 Ustka
Kierownik jednostki kontrolowanej	kmdr Grzegorz Okuljar, Komendant Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, od 1 marca 2018 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: kmdr por. Dariusz Cebulka, p.o. Komendanta Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, od 1 stycznia 2017 r. do 28 lutego 2018 r., kmdr Robert Kozacki, Komendant Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia. 2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej. 3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej. 4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2018, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Tomasz Raszka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/18/2019 z 4 stycznia 2019 r., 2. Andrzej Pakuła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/24/2019 z 7 stycznia 2019 r., 3. Bogusława Pała, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/17/2019 z 4 stycznia 2019 r., 4. Kinga Kołodziejczyk, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/16/2019 z 4 stycznia 2019 r.

(akta kontroli str. 1-8)

¹ Zwane dalej „CSMW” lub „Centrum”.

² Zwany dalej „Komendantem”.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, zwaną dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą realizacja przez Centrum zadań w zakresie szkolenia podoficerów i szeregowych zawodowych nie przebiegała prawidłowo. Centrum nie zabezpieczyło pod względem materiałowo-technicznym łącznie 25 kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy⁵ w siedmiu różnych kierunkach, na których przeszkolono łącznie 206 osób. Nie informowało też odpowiednich gestorów o braku urządzeń wymaganych programami tych kursów i nie podejmowało działań w celu ich pozyskania. W konsekwencji nie zrealizowano celów szkoleń określonych w programach ww. kursów, gdyż w wyniku braku posiadania wymaganego sprzętu i realizacji zajęć z użyciem innego sprzętu lub pomocy dydaktycznych (w postaci plansz poglądowych czy prezentacji multimedialnych), utrudnione bądź nawet niemożliwe było zdobycie przez słuchaczy niektórych umiejętności praktycznych w zakresie wskazanym w programie danego kursu. Niezainstalowanie oraz niewykorzystywanie do szkolenia żołnierzy przez ponad 10 lat, zakupionego urządzenia szkolno-treningowego Orlik 1/300 o wartości 530,0 tys. zł, NIK ocenia jako działanie niegospodarne.

Planowanie szkoleń w CSMW przebiegało zgodnie z obowiązującymi przepisami⁶ jednak zauważyć należy, że w okresie objętym kontrolą zmniejszeniu uległa gotowość CSMW do zaspokajania potrzeb szkoleniowych Wojska Polskiego w zakresie kursów i szkoleń specjalistycznych realizowanych przez Centrum, bowiem zmniejszyła się z 54,8% (w 2016 r.) do 49,2% (w 2018 r.) liczba żołnierzy i podoficerów planowanych do przeszkolenia na tych szkoleniach w stosunku do zgłaszanych przez Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych⁷ potrzeb w tym zakresie i jednocześnie zwiększyła się z 48,0% w 2016 do 54,2 % w 2018 r. liczba kursów i szkoleń specjalistycznych, na których CSMW planowało przeszkolenie mniejszej liczby żołnierzy i pracowników wojska od zgłoszonych przez DG RSZ.

Nie podejmowano działań w celu aktualizacji co najmniej 14 programów kursów doskonalących, pomimo że wystąpiły przesłanki do jej dokonania, w szczególności w sytuacji, gdy zalecenie aktualizacji programów kształcenia było sformułowane po kontroli przeprowadzonej przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego we wrześniu 2017 r.

Nierzetelnie prowadzono dokumentację 17 kursów doskonalących i 23 urządzeń stanowiących zabezpieczenie materiałowo-techniczne wybranych 30 kursów doskonalących. Skutkiem powyższego był brak możliwości dokonania rzetelnej oceny stopnia zużycia danego urządzenia i jego dalszej przydatności w procesie szkolenia, a także podawanie nieprawidłowych danych odnośnie pracy tych urządzeń w sprawozdaniach z ich wykorzystania. Nie przekazywano do DG RSZ kwartalnych informacji o używanych UST⁸ wymaganych przepisami. Nie zapewniono też słuchaczom w Bibliotece CSMW dostępu do 28% pozycji literatury wymaganej programami ośmiu wybranych kursów doskonalących.

Stwierdzone w toku niniejszej kontroli liczne nieprawidłowości – w ocenie NIK – wskazują, że w CSMW nie sprawowano rzetelnej i skutecznej kontroli wewnętrznej działalności szkoleniowej.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zwanych dalej „kursami doskonalącymi”.

⁶ Decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 420/MON z dnia 12 września 2008 r. w sprawie wprowadzenia w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej systemu doskonalenia zawodowego żołnierzy zawodowych.

⁷ Zwane dalej „DG RSZ”.

⁸ Urządzenia szkolno-treningowe.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia

Opis stanu faktycznego

1.1. CSMW jest jednostką organizacyjną bezpośrednio podporządkowaną Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych¹⁰. Szczegółowy zakres działania CSMW został nadany przez Dowódcę Generalnego RSZ rozkazami¹¹ zgodnie z obowiązującymi decyzjami Ministra Obrony Narodowej¹² w sprawie działalności kompetencyjnej i organizacyjno-etatowej w resorcie obrony narodowej¹³.

Zgodnie z postanowieniami ww. rozkazów CSMW było placówką szkolnictwa wojskowego przeznaczoną do realizacji szkolenia i wychowania kandydatów na żołnierzy zawodowych w korpusie szeregowych oraz doskonalenia zawodowego szeregowych, podoficerów, a także - w przypadku wystąpienia takich potrzeb - oficerów, głównie na rzecz jednostek pływających i brzegowych Marynarki Wojennej¹⁴ oraz innych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb, jeżeli przemawiały za tym potrzeby Sił Zbrojnych RP. Zadania związane z kształceniem i szkoleniem kandydatów na żołnierzy zawodowych w korpusie podoficerów zawodowych, w tym szkolenie w ramach kursów kwalifikacyjnych przewidzianych dla podoficerów zawodowych CSMW realizowało przy współudziale podporządkowanej Komendantowi Szkoły Podoficerskiej Marynarki Wojennej¹⁵ oraz Ośrodka Szkolenia Nurków i Płetwonurków Wojska Polskiego¹⁶.

Do głównych zadań CSMW należało:

- 1) przygotowanie do objęcia pierwszego stanowiska służbowego kandydatów do służby w korpusie szeregowych zawodowych w korpusie osobowym i grupach osobowych MW oraz innych korpusach i grupach osobowych, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych RP; przygotowanie do objęcia pierwszego stanowiska służbowego kandydatów do służby w korpusie podoficerów zawodowych w korpusie osobowym i grupach osobowych MW oraz innych korpusach i grupach osobowych, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych RP;
- 2) przygotowanie kadr celem zaspokojenia potrzeb Narodowych Sił Rezerwowych¹⁷ w ramach służby przygotowawczej, zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP;
- 3) szkolenie rezerw osobowych w zakresie ujętym w planach Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 4) doskonalenie zawodowe szeregowych, podoficerów oraz w przypadku wystąpienia takich potrzeb oficerów, głównie jednostek pływających i brzegowych MW, a także innych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych;
- 5) udział w szkoleniu programowym jednostek wojskowych MW w zakresie

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Zwanym dalej „DG RSZ”.

¹¹ W sprawie nadania szczegółowego zakresu działania Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce: Nr Z-293 z 29 maja 2015 r. oraz Nr Z-562 z 7 grudnia 2016 r.

¹² Zwanego dalej „MON”.

¹³ Decyzji Nr 231/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 sierpnia 2015 r. w sprawie działalności kompetencyjnej i organizacyjno-etatowej w resorcie obrony narodowej projekty dokumentów kompetencyjnych (Dz. Urz. MON z 2013 r., poz. 213 ze zm.), zwanej dalej „Decyzją Nr 231/ MON” obowiązującej do 25 sierpnia 2015 r. oraz Decyzji Nr 323/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 sierpnia 2015 r. w sprawie działalności kompetencyjnej i organizacyjno-etatowej w resorcie obrony narodowej projekty dokumentów kompetencyjnych (Dz. Urz. MON z 2015 r., poz. 245), zwanej dalej „Decyzją Nr 323/ MON” obowiązującej po tej dacie.

¹⁴ Zwanego dalej „MW”.

¹⁵ Zwaną dalej „SPMW”.

¹⁶ Zwanym dalej „OSzNiP”.

¹⁷ Zwanym dalej „NSR”.

- wynikającym z ich potrzeb — w ramach szkolenia zintegrowanego organizowanego w CSMW, a także jego zabezpieczenie;
- 6) utrzymywanie ścisłej współpracy z placówkami szkolnictwa wojskowego MW, ośrodkami szkolenia krajów członkowskich NATO, ośrodkami szkolenia podległymi Dowódcy Generalnemu RSZ oraz instytucjami poza resortowymi prowadzącymi działalność edukacyjną, jak również z jednostkami wojskowymi MW w zakresie realizowanych zadań szkoleniowych;
 - 7) utrzymywanie ścisłej współpracy z placówkami edukacyjnymi, w tym szkołami ponadgimnazjalnymi prowadzącymi klasy o profilu wojskowym oraz szkołami i ośrodkami szkoleniowymi zajmującymi się przygotowaniem specjalistów na potrzeby gospodarki morskiej - w zakresie doskonalenia szkolenia morskiego i pozyskiwania wartościowych kandydatów do służby w profesjonalnych siłach MW;
 - 8) utrzymywanie - we współpracy z właściwą terytorialnie jednostką wojskową pełniącą funkcję Wojskowego Oddziału Gospodarczego¹⁸ - obiektów szkoleniowych i zaplecza logistycznego do zabezpieczenia potrzeb szkoleniowych;
 - 9) prowadzenie modernizacji i rozbudowy oraz dostosowanie infrastruktury szkoleniowej do nowych uwarunkowań szkolenia oraz nowego sprzętu wojskowego - we współpracy z 6. Wojskowym Oddziałem Gospodarczym w Ustce¹⁹;
 - 10) planowanie i realizacja procesu szkolenia zgodnie z głównym zadaniem szkoleniowym otrzymanym od Dowódcy Generalnego RSZ, w celu przygotowania CSMW do wykonania zadań zgodnie z przeznaczeniem;
 - 11) współuczestniczenie w aktualizacji obowiązujących i wykorzystywanych w procesie szkolenia (kształcenia) instrukcji, regulaminów i podręczników.

Za planowanie i organizowanie procesu szkolenia odpowiadał Szef Wydziału Dydaktycznego²⁰, podległy bezpośrednio Komendantowi CSMW. Szefowi WD podlegali Kierownicy poszczególnych Cykli, m.in.: Cyklu Nawigacji i Uzbrojenia Okrętowego²¹, Cyklu Wsparcia i Zabezpieczenia Działań Sił Okrętowych²², Cyklu Mechaniczno-Elektrycznego i Ratownictwa Morskiego²³, odpowiedzialni za realizację poszczególnych kursów i szkoleń.

(akta kontroli str. 10-31)

1.2. Planowanie szkoleń realizowanych w CSMW w kontrolowanym okresie przebiegało zgodnie z Decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 420/MON z dnia 12 września 2008 r. w sprawie wprowadzenia w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej systemu doskonalenia zawodowego żołnierzy zawodowych²⁴. CSMW na podstawie przesłanych przez DG RSZ: wykazu proponowanych kursów przeszkolenia specjalistycznego²⁵ oraz liczby osób do przeszkolenia na poszczególnych kursach²⁶, ustaliła terminy przeprowadzenia proponowanych kursów oraz liczby osób możliwych do przeszkolenia. W swoich propozycjach CSMW wskazała terminy realizacji:

¹⁸ 6. Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Ustce, zwanego dalej „WOG”.

¹⁹ Zwanym dalej „6.WOG”.

²⁰ Zwanego dalej „WD”.

²¹ Zwany dalej „CNIUO”.

²² Zwany dalej „CWIZDSO”.

²³ Zwany dalej „CMEIRM”.

²⁴ Zwanej dalej: „Decyzją Nr 420”.

²⁵ Zwanym dalej „kps”.

²⁶ Zgłoszonych do DG RSZ przez jednostki wojskowe lub Instytucje WP, do których Inspektorat Szkolenia DG RSZ skierował wytyczne do działalności jednostek wojskowych DG RSZ w latach 2016-2018 (odpowiednio: Nr 97 z 28 grudnia 2015 r., Nr 77 z 2 grudnia 2016 r. i Nr 86 z 4 grudnia 2017 r.).

- 1) W 2016 r.²⁷ 50 kursów na 52 ujęte w projekcie harmonogramu doskonalenia zawodowego na 2016 r. (w przypadku dwóch kps²⁸, CSMW nie wskazało terminów ich realizacji w związku ze zbyt małą liczbą lub brakiem chętnych do uczestnictwa w nich²⁹) obejmujących przeszkolenie w ich ramach 1 791 żołnierzy i pracowników wojska³⁰ wobec 3 270 uczestników wskazanych przez DG RSZ w ww. projekcie 256 uczestników kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy (dla którego DG RSZ nie wskazało chętnych do szkolenia).
- 2) W 2017 r.³¹ 42 kursów na 52 ujęte w projekcie harmonogramu doskonalenia zawodowego na 2017 r. (pomimo zgłoszenia się chętnych na szkolenie w przypadku dziewięciu kursów, których realizacji nie podjęto³², w przypadku jednego kursu w związku ze zbyt małą liczbą chętnych³³) oraz przeszkolenia w ich ramach 1 551 żołnierzy i pracowników wojska wobec 3 252 uczestników wskazanych przez DG RSZ do przeszkolenia w ww. projekcie harmonogramu.
- 3) W 2018 r.³⁴ 48 kursów na 50 ujętych w projekcie harmonogramu doskonalenia zawodowego na 2018 r. (w przypadku dwóch kps, CSMW nie wskazało terminów ich realizacji w związku z małą liczbą zgłoszonych³⁵ lub brakiem kodyfikacji kursu³⁶) oraz przeszkolenia w ich ramach 1 481 żołnierzy i pracowników wojska wobec 3 013 uczestników wskazanych przez DG RSZ do przeszkolenia w ww. projekcie harmonogramu.

(akta kontroli str. 253-260, 270-276, 288-291, 307 i 2091-2097)

W *Planach doskonalenia zawodowego realizowanych w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych Dowódcy Generalnemu RSZ* na lata objęte kontrolą³⁷, w harmonogramach doskonalenia zawodowego w CSMW ustalono: liczbę planowanych kursów³⁸, dla których żołnierzy były one przeznaczone³⁹, terminy ich realizacji, komórki DG RSZ lub instytucje WP⁴⁰ dokonujące kwalifikacji na poszczególne kursy oraz łączną liczbę osób do przeszkolenia w danym kursie (z podziałem na liczbę żołnierzy do przeszkolenia zgłaszanych przez ww. komórki DG RSZ lub instytucje WP). W ww. harmonogramach doskonalenia zawodowego w CSMW, Dowódca Generalny RSZ zaplanował przeprowadzenie: 50 kursów w 2016 r., 43 kursów w 2017 r.⁴¹ i 49 kursów w 2018 r.⁴², w terminach ich przeprowadzenia zaproponowanych przez Centrum w ww. projektach

²⁷ W dniu 24 lipca 2015 r.

²⁸ Kierunek pokładowy i kierunek rozpoznawanie jednostek pływających.

²⁹ Odpowiednio: kierunek pokładowy – brak chętnych i kierunek rozpoznawanie jednostek pływających – jedno zgłoszenie.

³⁰ W tym 1535 osób na 47 kps do realizacji, na które DG RSZ wskazało chętnych do uczestnictwa oraz 256 osób na kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy, na który DG RSZ nie zgłosiło chętnych do przeszkolenia.

³¹ W dniu 12 czerwca 2016 r.

³² W tym kps: metodyki szkolenia wojskowego dla żołnierzy na stanowiskach dowódców drużyn – 30 zgłoszonych, organizacji łączności według standardów NATO – 47 zgłoszonych, kierunek bosman okrętowy – 4 zgłoszonych, ogólnowojskowy dla podoficerów MW – 8 zgłoszonych, ogólnowojskowy dla szeregowych MW – 11 zgłoszonych, rozpoznawanie jednostek pływających – 6 zgłoszonych, oraz trzy kursy dla początkujących z obsługi: MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT ze zgłoszonych odpowiednio: 36, 85 i 24 chętnych osób.

³³ Kierunek pokładowy – jeden zgłoszony

³⁴ W dniu 11 sierpnia 2017 r.

³⁵ Kierunek rozpoznawanie jednostek pływających – jeden zgłoszony.

³⁶ Kurs specjalistyczny SERE na poziomie B i C VIP.

³⁷ Sporządzone przez Inspektora Szkolenia DG RSZ i zatwierdzone przez Dowódcę Generalnego RSZ odpowiednio w dniach: 28 września 2015 r., 28 września 2016 r. i 6 października 2017 r.

³⁸ Z kodem kursu i nazwą kursu.

³⁹ Kursy dla podoficerów i marynarzy, kadry zawodowej wyjeżdżającej na misje, żołnierzy zawodowych, pracowników wojska i innych osób wskazanych przez MON (dot. szkoleń SERE).

⁴⁰ Inspektorat Systemów Informatycznych, Dowództwo Operacyjne RSZ, Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej.

⁴¹ Uwzględniono kurs specjalistyczny bosmana okrętowego, wskazany przez CSMW w projekcie harmonogramu jako „nie realizowany”.

⁴² Uwzględniono kurs specjalistyczny SERE na poziomie B i C VIP, pomimo braku kodyfikacji tego kursu.

harmonogramów oraz przeszkolenie łącznie: w 2016 r. - 1730 osób, w 2017 r. - 1462 osób i w 2018 r. - 1531 osób.

W ww. *Planach doskonalenia zawodowego realizowanych w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych Dowódcy Generalnemu RSZ* zatwierdzone zostały również harmonogramy doskonalenia zawodowego w SPMW, w których ujęto kursy: kwalifikacyjne dla kandydatów na stanowiska podoficera, starszego podoficera i podoficerskich dla szeregowych zawodowych.

(akta kontroli str. 261-269, 277-287, 292-306)

Terminy oraz liczby szkolonych żołnierzy w ramach służby przygotowawczej, w kontrolowanym okresie ustalił w rozkazach Dowódca Generalny RSZ, który dla CSMW ustalił: na 2016 r.⁴³ przeszkolenie do 520 ochotników (po 260 w dniach od 7 stycznia do 29 kwietnia i od 4 maja do 26 sierpnia), na 2017 r.⁴⁴ do 540 ochotników (po 180 w dniach: od 2 stycznia do 28 kwietnia, od 4 maja do 31 sierpnia i od 5 września do 22 grudnia) oraz na 2018 r.⁴⁵ do 450 ochotników (w dniach od 8 stycznia do 27 kwietnia i 25 września do 21 grudnia).

(akta kontroli str. 391-431)

Planowanie w CSMW szkoleń na potrzeby rezerw osobowych, w latach objętych kontrolą odbywało się na podstawie *Ramowego planu szkolenia rezerw osobowych w ramach ćwiczeń wojskowych CSMW na lata 2015-2020*⁴⁶, w którym na 2016 r. nie planowano takich ćwiczeń, na 2017 r. zaplanowano jedno krótkotrwałe ćwiczenie, a na 2018 r. - ćwiczenie jednodniowe. Ćwiczenia NSR były w badanych latach planowane zgodnie z *Instrukcją o powoływaniu żołnierzy rezerw na ćwiczenia wojskowe*⁴⁷, która przewidywała przeprowadzania takich ćwiczeń w wymiarze 30 dni w roku kalendarzowym (dla żołnierzy z podpisanymi kontraktami na wykonywanie obowiązków w ramach NSR). W latach 2016-2018 CSMW zaplanowała przeprowadzenie tych ćwiczeń w dwóch terminach rocznie, po 15 dni każde.

(akta kontroli str. 501)

W okresie objętym kontrolą CSMW nie zgłaszało dodatkowych potrzeb szkoleniowych DG RSZ, jedynie realizowało kursy zgodnie z ww. Planem doskonalenia zawodowego.

(akta kontroli str. 243-247)

1.3. W okresie objętym kontrolą w CSMW zaplanowano do realizacji łącznie 501 kursów, z tego: 179 w 2016 r., 154 w 2017 r. i 168 w 2018 r. Łącznie miały w nich uczestniczyć 9 857 osób, z tego: 3 350 osób w 2016 r., 2 988 osób w 2017 r. i 3 519 osób w 2018 r.

Największą część spośród zaplanowanych kursów stanowiły kursy doskonalące (w kolejnych latach odpowiednio 79%, 77% i 77%) wszystkich kursów realizowanych przez CSMW (odpowiednio: 141, 119 i 130).

Pozostałe kursy stanowiły: kursy kwalifikacyjne (po sześć w każdym roku okresu objętego kontrolą), szkolenia rezerw osobowych (dwa w 2016 r. oraz po trzy

⁴³ Rozkazem Nr 597 z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie przedsięwzięć organizacyjnych zapewniających realizację procesu uruchomienia i funkcjonowania służby przygotowawczej w 2016 r.

⁴⁴ Rozkazem Nr 542 z dnia 30 listopada 2016 r. zmieniającym rozkaz Nr 526 z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie przedsięwzięć organizacyjnych zapewniających realizację procesu uruchomienia i funkcjonowania służby przygotowawczej w 2017 r., realizowanej na potrzeby korpusu oficerów i podoficerów oraz I turnusu służby przygotowawczej w 2017 r. realizowanej na potrzeby korpusu szeregowych i rozkazem Nr 102 z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie przedsięwzięć organizacyjnych zapewniających realizację procesu uruchomienia i funkcjonowania II turnusu służby przygotowawczej w 2017 r. realizowanej na potrzeby korpusu szeregowych.

⁴⁵ Rozkazem Nr 528 z dnia 25 października 2017 r. w sprawie przedsięwzięć organizacyjnych zapewniających realizację procesu uruchomienia i funkcjonowania służby przygotowawczej w 2018 r. oraz pierwszego turnusu służby przygotowawczej w 2018 r. realizowanej na potrzeby korpusu szeregowych.

⁴⁶ Zatwierdzonego przez Dowódcę Generalnego RSZ, pismo DG RSZ nr 102815/DG/14 z 22 września 2014 r.

⁴⁷ Szt. Gen. 1633/2011.

w pozostałych latach), szkolenia kandydatów na podoficerów do NSR (po trzy w latach 2016-2017 i dwa w 2018 r.), szkolenie specjalistyczne kandydatów na podoficerów z korpusu szeregowych zawodowych (jedno w każdym roku) oraz inne (kursy językowe, szkolenia zintegrowane, praktyki podchorążych Akademii Marynarki Wojennej i Akademii Wojsk Lądowych, Legia Akademicka, kurs instruktorsko-metodyczny przed Legią Akademicką, kurs instruktorsko-metodyczny dla personelu SERE, szkolenia nauczycieli klas mundurowych, szkolenia z samoobrony dla kobiet) w łącznej liczbie 22 w 2017 r. i po 26 w pozostałych dwóch latach ww. okresu.

(akta kontroli str. 32)

Programy 30 kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy objętych szczegółowym badaniem zostały opracowane przez zespół autorski powołany przez Komendanta CSMW, a następnie - po jego podpisaniu przez Komendanta i stwierdzeniu jego zgodności z obowiązującymi założeniami przez Szefa Szkolenia MW - zostały zatwierdzone przez Dowódcę MW (przed 2013 r.) lub przez DG RSZ (od 2014 r.) i ich rozkazami wprowadzone do użytku w MW.

(akta kontroli str. 33, 63, 67, 82, 99, 117, 120, 130, 137, 141, 146, 151, 172)

1.4. Zgodnie z *Planami doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych* na dany rok zgłaszanie kandydatów na kursy dokonywane było przez dowódców jednostek wojskowych i szefów/kierowników/dyrektorów instytucji resortu obrony narodowej, którym w procesie planowania na dany rok został przydzielony limit miejsc. Planowanie liczby kursów na dany rok realizowane było przez kierownika Cyklu. Na podstawie liczby zgłoszonych kandydatów opracowywano plan doskonalenia zawodowego oraz wykaz kursów z liczbą szkolonych. Liczba kursów w danym roku zależała od liczby zapisanych oraz chętnych uczestników, limitu miejsc, a także możliwości realizacji szkolenia przez Cykl. Liczba szkolonych na kursy rozdzielana była równomiernie zgodnie z limitem uczestników. Jednostki wojskowe i instytucje (organy kierujące na naukę) przesyłały drogą służbową zbiorcze imienne wykazy żołnierzy do organu kwalifikującego, zwanego dalej „Gestorem kursu”, który dokonywał weryfikacji przesłanych zgłoszeń i kwalifikował słuchaczy do udziału w danym kursie. Gestor sporządzał, w terminie nie później niż na 40 dni przed rozpoczęciem kursu, wykaz imienny żołnierzy zakwalifikowanych do udziału w poszczególnych kursach i przysyłał do Komendanta CSMW zgodnie z przydzielonymi w ww. planach doskonalenia limitami szkoleniowym oraz do organów, które przesyłały do DG RSZ zgłoszenia imienne o zakwalifikowanie żołnierzy na dany kurs.

(akta kontroli str. 243-247)

W okresie objętym kontrolą CSMW uwzględniało w planach doskonalenia zawodowego coraz mniejszy odsetek potrzeb zgłaszanych przez DG RSZ. Na lata objęte kontrolą CSMW planowało przeszkolenie na kursach i szkoleniach specjalistycznych odpowiednio: na 2016 r. – 1 791 żołnierzy i pracowników wojska⁴⁸, (54,8%) spośród 3 270 przeznaczonych do przeszkolenia przez DG RSZ, na 2017 r. – 1 551 żołnierzy i pracowników wojska (47,7%) spośród 3 252 przeznaczonych do przeszkolenia przez DG RSZ, a na 2018 r. – 1 481 żołnierzy i pracowników wojska (49,2%) przeznaczonych do przeszkolenia przez DG RSZ. W konsekwencji w badanym okresie CSMW planowało przeszkolenie mniejszej liczby żołnierzy i pracowników wojska od zgłoszonych przez DG RSZ do przeszkolenia na aż: 24 kursach i szkoleniach w 2016 r. (48% planowanych do realizacji w 2016 r. przez

⁴⁸ W tym: 1535 osób na 47 kps do realizacji, na które DG RSZ zgłosiło zapotrzebowanie na przeszkolenie oraz 256 osób na kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy, na który DG RSZ nie zgłosiło żołnierzy do przeszkolenia.

CSMW kursów i szkoleń specjalistycznych), 22 kursach i szkoleniach w 2017 r. (52,4% planowanych do realizacji w 2017 r.) i 26 kursach i szkoleniach w 2018 r. (54,2% planowanych do realizacji w 2018 r.). Z powyżej wymienionych kursów i szkoleń specjalistycznych, najmniejsze zaspokojenie potrzeb szkoleniowych (na poziomie 50% lub mniej) CSMW zapewniło odpowiednio na 13⁴⁹, 10⁵⁰ i 9⁵¹ kursach i szkoleniach specjalistycznych na lata 2016-2018. Ponadto w 2017 r. CSMW nie zaplanowało przeprowadzenia 10 kps, pomimo zgłoszenia przez DG RSZ potrzeb przeszkolenia żołnierzy w tych zakresach. Dotyczyło to kursów: metodyki szkolenia wojskowego dla żołnierzy na stanowiskach dowódców drużyn (DG RSZ zgłosiło potrzebę przeszkolenia 30 żołnierzy), organizacji łączności według standardów NATO (47 zgłoszonych), ogólnowojskowego dla podoficerów MW (8 zgłoszonych), ogólnowojskowego dla szeregowych MW (11 zgłoszonych), rozpoznawania jednostek pływających (sześciu zgłoszonych), kierunek bosman okrętowy (czterech zgłoszonych) oraz trzech kursów dla początkujących z obsługi MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT⁵².

(akta kontroli str. 261-269, 277-287, 292-306 i 2091-2094)

Kierownicy cykli CSMW realizujących ww. kursy i szkolenia specjalistyczne poniżej potrzeb zgłaszanych przez DG RSZ wyjaśniali, że przyczynami powyższego były: konieczność realizacji również innych form szkoleń, tj. szkoleń specjalistycznych służby przygotowawczej, szkoleń na rzecz SPMW, Ośrodka Szkolenia

⁴⁹ Kps: kurs przygotowawczy dla kandydatów do zespołów ochrony przed bronią masowego rażenia, zwanej dalej „OPBMR” na poziomie 29,0% potrzeb (przeszkolenia na dwóch kursach 40 żołnierzy na 138 zgłoszonych przez DG RSZ), kurs formatowania meldunków NBC na poziomie 29,4% potrzeb (przeszkolenia na dwóch kursach 30 żołnierzy na 102 zgłoszonych przez DG RSZ), kurs doskonalący z zakresu posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń na poziomie 23,6% potrzeb (przeszkolenia na trzech kursach 45 żołnierzy na 191 zgłoszonych), kurs operatorów sprzętu nasłuchu radiowego na poziomie 45,5% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie 10 podoficerów i żołnierzy na 22 zgłoszonych), kurs obsługi terminala łączności satelitarnej na poziomie 50% potrzeb (przeszkolenie na jednym kursie 10 żołnierzy i pracowników wojska na 20 zgłoszonych), kurs organizacji łączności według standardów NATO na poziomie 21,7% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie 10 żołnierzy na 46 zgłoszonych), kurs nr 8352065 operatorów radiotelefonisty VHF na poziomie 33,3% potrzeb (przeszkolenia sześciu żołnierzy i pracowników wojska na 18 zgłoszonych) oraz na sześciu kursach obsługi MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT na dwóch poziomach zaawansowania (od 4,5% do 9,8% potrzeb na te kursy, tj. przeszkoleni na sześciu kursach po 14 żołnierzy i pracowników wojska, przy zgłoszonych od 113 do 309 osób).

⁵⁰ Kursach przeszkolenia specjalistycznego: kurs przygotowawczy dla kandydatów do zespołów OPBMR na poziomie 26,7% potrzeb (przeszkolenia na dwóch kursach 40 uczestników na 150 zgłoszonych), kurs formatowania meldunków NBC na poziomie 20,7% potrzeb (przeszkolenia na dwóch kursach 30 uczestników na 145 zgłoszonych), kurs doskonalący z zakresu posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń na poziomie 17,1% potrzeb (przeszkolenia na trzech kursach 45 uczestników na 263 zgłoszonych), kurs na kierunku armaty przeciwlotnicze na poziomie 30,6% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie 11 uczestników na 36 zgłoszonych), kurs operatorów sprzętu nasłuchu radiowego na poziomie 25% (przeszkolenia na jednym kursie 10 uczestników na 40 zgłoszonych), kurs obsługi terminala łączności satelitarnej na poziomie 26,3% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie 10 uczestników na 38 zgłoszonych), kurs radiooperatora łączności bliskiego zasięgu (SRC) na poziomie 24,0% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie sześciu uczestników na 27 zgłoszonych) oraz trzech kursów dla średniozaawansowanych obsługi MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT na poziomie odpowiednio 7,9%, 5,3% i 9,8% (przeszkolenia na pojedynczych kursach po 14 uczestników na każdym, na zgłoszonych odpowiednio: 178, 263 i 143 osób).

⁵¹ Kps: bezpieczeństwo własne i odpowiedzialność wspólna na poziomie 48% potrzeb (przeszkolenia na dwóch kursach 24 uczestników na 50 zgłoszonych), doskonalący personel wojskowy narażonego na izolację SERE poziom B na poziomie 10,0% potrzeb (przeszkolenia na 6 kursach 60 uczestników, na 600 zgłoszonych), kierunek OPBMR na poziomie 31,9% potrzeb (przeszkolenia na jednym kursie 15 uczestników na 47 zgłoszonych), przygotowawczy dla kandydatów do zespołów OPBMR na poziomie 22,4% (przeszkolenia na trzech kursach 45 uczestników na 201 zgłoszonych), formatowanie meldunków NBC na poziomie 21,0% (przeszkolenia na dwóch kursach 30 uczestników na 143 zgłoszonych), posługiwanie się sprzętem do wykrywania skażeń na poziomie 12,8% potrzeb (przeszkolenia na trzech kursach 45 uczestników na 352 zgłoszonych), operatorów sprzętu nasłuchu radiowego na poziomie 43,5% (przeszkolenia na jednym kursie 10 uczestników na 23 zgłoszonych), operatora radiotelefonisty VHF na poziomie 37,5% (przeszkolenia na jednym kursie 6 uczestników na 16 zgłoszonych), MS WORD dla średniozaawansowanych na poziomie 36,8% (przeszkolenia 14 osób na 38 zgłoszonych) i MS EXCEL dla początkujących na poziomie 25% (przeszkolenie 14 osób na 56 zgłoszonych).

⁵² Na które zgłoszono odpowiednio 36, 85 i 24 osób.

Podstawowego i Specjalistycznego⁵³ i NSR oraz w 2018 r. Legii Akademickiej⁵⁴, odpływ kadry i trudności z pozyskaniem nowych specjalistów w tym zakresie oraz konieczność zapewnienia przez ograniczoną liczbę instruktorów w tej specjalności przeprowadzenia obowiązkowych szkoleń na potrzeby kadry Centrum i jednostek ościennych⁵⁵, niewystarczającą bazą szkoleniową - ograniczoną liczbą stanowisk na posiadanych trenażerach: terminala łączności satelitarnej i trenażera GMDSS (oba trenażery posiadały tylko po sześć stanowisk szkoleniowych) i komputerów przeznaczonych do szkoleń obsługi MS WORD, MS EXEL i MS POWER POINT (14 stanowisk)⁵⁶.

(akta kontroli str. 161-168)

Szef WD wyjaśnił, że przyczyną małego stopnia uwzględniania w planach szkoleniowych przeszkolenia specjalistycznego żołnierzy i podoficerów zgłaszanych przez DG RSZ, była konieczność realizacji (i wzajemnego skorelowania) przez Centrum również szkoleń w zakresie pozostałych sześciu głównych obszarów działalności szkoleniowej (szkoleń: służby przygotowawczej na potrzeby NSR, w ramach Legii Akademickiej, językowych, zintegrowanych załóg jednostek wojskowych MW, rezerw osobowych, specjalistycznych na rzecz SPMW). Ponadto, mały stopień realizacji potrzeb szkoleniowych w tym zakresie wynikał również – według tych wyjaśnień – z niewystarczającej liczby specjalistów kadry instruktorskiej oraz ograniczeń związanych z pojemnością gabinetową bazy dydaktycznej Centrum. Rezygnacje z przeprowadzenia w 2017 r. ww. kps, pomimo zgłoszenia przez DG RSZ potrzeb przeszkolenia żołnierzy w tych zakresach, wyjaśnił niskim ukończeniem stanowisk w CSMW (małą liczbą osób mogących prowadzić zajęcia), priorytetem w planowaniu kursów („niską ważnością” kursów w zakresie obsługi MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT) oraz stosunkiem koszt – efekt w przypadku kursów, na które zgłoszono niewielu kandydatów, a których realizacja wymaga zaangażowania wielu osób na wiele dni. Ponadto jak wyjaśnił Szef WD, CSMW stara się odchodzić od prowadzenia kursów, do których pierwotnie CSMW nie było przeznaczone, ale ich realizacja była narzucona przez przełożonych w wyniku bieżących potrzeb Wojska Polskiego (kursy ogólnowojskowe i metodyki szkolenia).

(akta kontroli str. 1664-1668)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Planowanie szkoleń realizowanych w CSMW w kontrolowanym okresie przebiegało zgodnie z Decyzją Nr 420/MON. W badanym okresie CSMW zaplanowało do realizacji łącznie 501 kursów, z czego aż 81,4% (408 kursów) stanowiły kursy doskonalące i kwalifikacyjne. Zgodnie z ww. Decyzją Nr 420/MON programy wszystkich zbadanych 30 kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy opracowane zostały przez zespół autorski powołany przez Komendanta CSMW, a następnie - po ich podpisaniu przez Komendanta i stwierdzeniu ich zgodności z obowiązującymi założeniami przez Szefa Szkolenia MW - zostały zatwierdzone przez Dowódcę MW (przed 2013 r.) lub przez DG RSZ (od 2014 r.) i ich rozkazami wprowadzone

⁵³ Zwanego dalej „OSPIS”.

⁵⁴ Wszyscy kierownicy cykli, w których prowadzone były ww. szkolenia i kursy.

⁵⁵ W przypadku kps: kierunek OPBMR, przygotowawczy dla kandydatów do zespołów OPBMR, formatowania meldunków NBC i doskonalący z zakresu posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń prowadzonych przez CWiZDSO.

⁵⁶ W przypadku kps: operatorów sprzętu nasłuchu radiowego, obsługi terminala łączności satelitarnej, organizacji łączności według standardów NATO, operatorów radiotelefonisty VHF, radiooperatora łączności bliskiego zasięgu (SRC), kursów obsługi MS WORD, MS EXCEL i MS POWER POINT prowadzonych przez CWiZDSO.

do użytku w MW. NIK zauważa jednak zmniejszanie się w badanym okresie gotowości CSMW do zaspokajania potrzeb szkoleniowych Wojska Polskiego w zakresie kursów i szkoleń specjalistycznych realizowanych przez Centrum, bowiem w kontrolowanych latach zmniejszyła się – w stosunku do zgłaszanych przez DG RSZ potrzeb – liczba żołnierzy i podoficerów planowanych do przeszkolenia z 54,8% (w 2016 r.) do 49,2% (w 2018 r.) i jednocześnie zwiększyła się z 48,0% w 2016 do 54,2% w 2018 r. liczba kursów i szkoleń specjalistycznych, na których CSMW planowało przeszkolenie mniejszej liczby żołnierzy i pracowników wojska od zgłoszonych przez DG RSZ.

OBSZAR

2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą wielkość stanu osobowego w CSMW regulowana była: w zakresie etatu przez MON⁵⁷ oraz w zakresie limitów ewidencyjnych ustalonych przez Dowódcę Generalnego RSZ na lata 2016-2018⁵⁸.

Wskaźnik ukończenia (według stanu na koniec kontrolowanych lat) kadry instruktorskiej, dydaktycznej i dydaktycznej na potrzeby NSR w CSMW ulegał poprawie z odpowiednio 72%⁵⁹, 61%⁶⁰ i 88%⁶¹ na koniec 2016 r. do 77%⁶², 67%⁶³ i 96%⁶⁴ na koniec 2017 r. i do 81%⁶⁵, 78%⁶⁶ i 96%⁶⁷ na koniec 2018 r. Największą część (odpowiednio na koniec badanych lat: 53%, 47% i 42%)⁶⁸ instruktorów oraz ww. kadry dydaktycznej stanowili żołnierze w wieku 41-50 lat, o stażu służby wojskowej powyżej 21 lat (odpowiednio na koniec badanych lat: 51%, 46% i 44%)⁶⁹ oraz o niskim stażu na zajmowanym stanowisku instruktorskim lub dydaktycznym – do trzech lat – (odpowiednio na koniec badanych lat: 24%, 32% i 39%)⁷⁰. W badanym okresie w ww. grupach instruktorów oraz kadry dydaktycznej, największy wzrost liczby żołnierzy na tych stanowiskach odnotowano w grupach: żołnierzy zawodowych w wieku od 36 do 40 lat (z 15 na koniec 2016 r. do 20 żołnierzy na koniec 2018 r.⁷¹), o łącznym stażu służby wojskowej 16-20 lat

⁵⁷ Decyzją MON Nr PS-34/org/SSG/ZOIN-P1 z dnia 30 kwietnia 2014 r. o nadaniu etatu DR-005.

⁵⁸ Odpowiednio w rozkazach nr 340 z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie limitów ewidencyjnych jednostek wojskowych w 2016 r. (który m.in. ustalił odrębnie limity dla CSMW, SPMW i OSzNiP), nr 258 z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie limitów ewidencyjnych jednostek wojskowych w 2017 r. (który ustalił m.in. odrębnie limity dla CSMW, SPMW i OSzNiP) i nr 147 z dnia 10 kwietnia 2018 r. w sprawie limitów ewidencyjnych jednostek wojskowych w 2018 r. (który ustalił łączny limit dla CSMW, SPMW i OSzNiP, rozdzielony rozkazem nr 13 Komendanta CSMW z 19 kwietnia 2018 r. na limity ewidencyjne dla CSMW, SPMW i OSzNiP). Według ww. rozkazów limit ewidencyjny na badane lata wynosił: dla CSMW we wszystkich trzech latach łącznie 180 etatów (33 oficerów, 120 podoficerów i 27 szeregowych), dla SPMW we wszystkich trzech latach 25 etatów (wszystkie podoficerów) i OSzNiP – 63 w 2016 r. i po 66 w latach 2017-2018 (w tym w 2016 r.: 20 oficerów, 34 podoficerów i 9 szeregowców i w latach 2017-2018: 21 oficerów, 36 podoficerów i 9 szeregowców).

⁵⁹ 41 instruktorów (według stanu ewidencyjnego), wobec 57 etatów.

⁶⁰ 11 osób kadry dydaktycznej (kierowników cykli, starszych wykładowców, wykładowców, oficerów i młodszych oficerów), wobec 18 etatów.

⁶¹ 23 osób kadry dydaktycznej na potrzeby NSR, wobec 26 etatów.

⁶² 44 instruktorów (według stanu ewidencyjnego), wobec 57 etatów.

⁶³ 12 osób kadry dydaktycznej (kierowników cykli, starszych wykładowców, wykładowców, oficerów i młodszych oficerów), wobec 18 etatów.

⁶⁴ 25 osób kadry dydaktycznej na potrzeby NSR, wobec 26 etatów.

⁶⁵ 46 instruktorów (według stanu ewidencyjnego), wobec 57 etatów.

⁶⁶ 14 osób kadry dydaktycznej (kierowników cykli, starszych wykładowców, wykładowców, oficerów i młodszych oficerów), wobec 18 etatów.

⁶⁷ 25 osób kadry dydaktycznej na potrzeby NSR, wobec 26 etatów.

⁶⁸ Odpowiednio: 40 osób na ogółem 75, 38 na ogółem 81 i 36 na ogółem 85.

⁶⁹ Odpowiednio: 38 osób na 75, 37 na 81 i 37 na 85.

⁷⁰ Odpowiednio: 18 osób na 75, 26 na 81 i 33 na 85.

⁷¹ Odpowiednio z 20% do 24% tej kadry na koniec lat 2016 i 2018.

(z 9 do 15 żołnierzy)⁷² oraz o stażu na zajmowanym stanowisku instruktorskim lub dydaktycznym 13-17 lat (z 12 do 16 żołnierzy)⁷³.

(akta kontroli str. 308-321)

W latach 2016-2018 liczba vacatów (nieobsadzonych stanowisk w zakresie etatu CSMW na koniec poszczególnych lat) w CSMW ulegała stałemu zmniejszeniu i wynosiła: na stanowiskach instruktorów odpowiednio: 16, 13 i 11, na stanowiskach dydaktycznych odpowiednio: siedem, sześć i cztery oraz na stanowiskach dydaktycznych na potrzeby NSR odpowiednio: trzy i po jednym w latach 2017-2018. Największa liczba vacatów na stanowiskach instruktorów występowała w CNIUO (po pięć na koniec każdego z badanych lat)⁷⁴, CMEiRM (odpowiednio: sześć, pięć i cztery)⁷⁵, CWiZDSO (trzy na koniec 2016 r. i po jednym na koniec lat 2017-2018)⁷⁶. Pozostałe vacaty na stanowiskach instruktorów występowały w Cyklu Wychowania Fizycznego i Sportu (po jednym na koniec kontrolowanych lat)⁷⁷ i Ośrodka Symulacji Działania (vacat na koniec lat 2016-2017)⁷⁸. Szef Sekcji Personalno-Organizacyjnej CSMW wyjaśnił, że głównymi przyczynami trudności w uzupełnieniu ww. vacatów (w tym na ww. trzech stanowiskach, na których vacaty występowały przez cały kontrolowany okres) jest brak chętnych kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami wymaganymi na wakujących stanowiskach do pełnienia służby w CSMW. W szczególności według tych wyjaśnień utrudnione jest pozyskiwanie do CSMW żołnierzy zawodowych służących na jednostkach pływających, posiadających duży staż i praktykę zawodową, ze względów finansowych (tj. utraty przez nich dodatku specjalnego w związku ze służbą w składzie jednostek pływających Marynarki Wojennej wychodzących w morze).

(akta kontroli str. 433-446 i 1856-1857, 1861, 2326-2327)

Kierownicy Cykli, na których występowały ww. długotrwałe vacaty na stanowiskach instruktorów (CNIUO i CMEiRM) wyjaśnili, że pomimo braku tych instruktorów zapewniali realizację szkoleń na kursach specjalistycznych poprzez: dodatkowe zaangażowanie pozostałych instruktorów na tych cyklach posiadających odpowiednie specjalności wojskowe, wykorzystanie innej kadry CSMW (łącznie i języków obcych – na CMEiRM) oraz doraźnie wykorzystanie wykładowców (oficerów), absolwentów Akademii Marynarki Wojennej o kierunkach: nawigacji i uzbrojenia (na CNIUO).

(akta kontroli str. 1867-1868)

W kontrolowanym okresie w CSMW bilans zmian w kadrze instruktorskiej nie zmienił się, tj. liczba instruktorów, których ubyło (12 osób⁷⁹, w tym: dziewięciu do innych jednostek wojskowych, dwóch do rezerwy i jedna osoba ze stanowiska

⁷² Odpowiednio z 12% do 18% tej kadry na koniec lat 2016 i 2018.

⁷³ Odpowiednio z 16% do 19% tej kadry na koniec lat 2016 i 2018.

⁷⁴ W tym w przypadku trzech stanowisk instruktorów: eksploatacji urządzeń nawigacyjnych (Nr NIS DR00501300120), eksploatacji min, trałów i bomb głębinowych (Nr NIS DR00501300200) oraz eksploatacji min, trałów i bomb głębinowych i eksploatacja urządzeń hydroakustycznych (Nr NIS DR00501300260) vacat występował przez cały kontrolowany okres.

⁷⁵ Z czego w przypadku trzech stanowisk instruktorów: eksploatacji silników spalinowych i urządzeń techniczno-okrętowych (Nr NIS DR00501400070), eksploatacja urządzeń ratowniczych oraz urządzeń i sprzętu obrony przeciwawaryjnej (Nr NIS DR00501400090), eksploatacja silników spalinowych oraz systemów wodno-paliwowych i powietrznych (Nr NIS DR00501400140) vacat występował przez cały kontrolowany okres.

⁷⁶ Z czego na stanowisku instruktora eksploatacji wyrzutni i rakiet W-P oraz rakiet W-W vacat występował przez cały kontrolowany okres.

⁷⁷ Na stanowisku instruktora sportu kwalifikowanego (Nr NIS DR00501600030).

⁷⁸ Na stanowisku instruktora grupy pokładowej górnej (Nr NIS DR005002000030).

⁷⁹ Z czego: pięciu w 2016 r. (czterech do innych jednostek wojskowych i jeden ze stanowiska dydaktycznego na inne stanowisko w CSMW), trzech w 2017 r. (dwóch do innych jednostek wojskowych i jeden do rezerwy) oraz czterech w 2018 r. (trzech do innych jednostek wojskowych i jeden do rezerwy).

dydaktycznego w CSMW) była identyczna z ilością osób przybyłych (12 osób⁸⁰, w tym: trzy z innych jednostek wojskowych, dwie z rezerwy i siedem przesuniętych w ramach CSMW). Natomiast wśród kadry dydaktycznej więcej osób ubiło (dziewięć⁸¹, w tym dwie do innych jednostek, cztery do rezerwy i trzy na inne stanowisko w CSMW) niż przybyło do CSMW (sześć⁸², w tym cztery z innych jednostek i dwie przesuniętych w ramach CSMW). Dobór żołnierzy zawodowych na stanowiska instruktorsko-dydaktyczne w CSMW w kontrolowanym okresie przeprowadzany był po przeprowadzeniu przez Komendanta Centrum rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami w trybie §18 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 września 2014 r. w sprawie trybu wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk⁸³ oraz wydaniu przez Komendanta Centrum zaświadczeń o możliwości wyznaczenia na dane stanowisko służbowe. Wyznaczenie ww. żołnierzy na stanowiska służbowe w CSMW w latach 2016-2018 nastąpiło po przeprowadzeniu trzech kwalifikacji⁸⁴ w 2016 r. (na 15 kandydatów tylko jeden został zakwalifikowany na stanowisko instruktora) i dwóch kwalifikacji w 2018 r. (na 46 kandydatów zostało zakwalifikowanych pięciu kandydatów) oraz wydaniu sześciu zaświadczeń o wolnych vacatach na stanowisku instruktora, celem wszczęcia procedury przeniesienia z innej jednostki wojskowej. Do CSMW w wyniku ww. kwalifikacji wyznaczono pięciu podoficerów: trzech w wyniku przybycia z innej jednostki wojskowej⁸⁵, rozkazami personalnymi Komendanta CSMW, Komendanta 6.WOG i DG RSZ oraz z rezerwy - dwóch podoficerów (po uzyskaniu zgody MON na wydanie zaświadczenia o możliwości wyznaczenia na stanowisko służbowe w CSMW), rozkazami personalnymi DG RSZ i Komendanta CSMW. Ponadto w wyniku przesunięć w ramach CSMW, na stanowiska instruktorów wyznaczono siedmiu podoficerów, rozkazami personalnymi Komendanta CSMW, po dokonaniu oceny wymagań określonych w §4 rozporządzenia MON w sprawie trybu wyznaczenia żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk⁸⁶.

(akta kontroli str. 308, 432, 447-500 i 1857-1859)

W okresie objętym kontrolą w CSMW nie zatrudniano na stanowiskach instruktorów osób niebędących żołnierzami zawodowymi.

(akta kontroli str. 248-250)

2.2. Spośród 48 kart opisu stanowisk służbowych⁸⁷ obowiązujących w CSMW w okresie objętym kontrolą, 85,4% (41 KOSS) zostało przyjętych w latach

⁸⁰ Z czego: dwie w 2016 r. (po jednej z innej jednostki wojskowej i przesunięte w ramach CSMW), cztery w 2017 r. (po jednej z innej jednostki wojskowej i z rezerwy oraz dwóch w ramach przesunięcia z CSMW) oraz sześć w 2018 r. (po jednej z innej jednostki wojskowej i z rezerwy oraz czterech w ramach przesunięcia z CSMW).

⁸¹ Z czego: trzy w 2016 r. (dwie do innej jednostki i jedna na inne stanowisko w CSMW), pięć w 2017 r. (trzy do rezerwy i dwie na inne stanowisko w CSMW) i jedna w 2018 r. (do rezerwy).

⁸² Z czego trzy w 2017 r. (jedna z innej jednostki i dwie w ramach przesunięć w CSMW) i trzy w 2018 r. (wszystkie z innych jednostek).

⁸³ Dz. U. poz. 1292 ze zm., zwanego dalej: „rozporządzeniem MON w sprawie trybu wyznaczenia żołnierzy na stanowiska służbowe”.

⁸⁴ Kwalifikacje odbywały się według dwóch schematów: dla żołnierzy będącymi żołnierzami zawodowymi kwalifikacja poprzedzona była rozmową kwalifikacyjną kandydata z Komisją w składzie Z-ca Komendanta, Szef Sekcji Personalno-Organizacyjnej i przyszły przełożony żołnierza, wraz ze sprawdzeniem wymagań na stanowisko i wymagań określonych w §4 rozporządzenia MON w sprawie trybu wyznaczenia żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe, a dla kandydatów niebędących żołnierzami zawodowymi poprzedzona była egzaminem z wychowania fizycznego i rozmową kwalifikacyjną z Komisją w składzie: Szef WD, Szef Sekcji Personalno-Organizacyjnej i Szef Sekcji Zabezpieczenia Szkolenia.

⁸⁵ W tym dwóch z 6.WOG i jeden z 44 Bazy Lotnictwa Morskiego w Siemirowicach.

⁸⁶ W arkuszu ocen kwalifikacji zawodowych żołnierza planowanego do wyznaczenia na wyższe/równorzędne stanowisko służbowe.

⁸⁷ Zwane dalej: „KOSS”.

2012-2013 w trybie obowiązującej wówczas Decyzji MON Nr 276/MON z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie wprowadzenia i funkcjonowania karty opisu stanowiska służbowego⁸⁸ i obowiązywała na podstawie pkt 32 Decyzji MON Nr 360/MON z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie karty opisu stanowiska służbowego⁸⁹. Pozostałe siedem KOSS zostały opracowane przez Komendanta CSMW i zaakceptowane przez upoważnionych przez DG RSZ szefów oddziałów lub wydziałów DG RSZ, zgodnie z pkt 13 i pkt 21 ppkt 3 ww. decyzji w sprawie KOSS. Brak w Centrum opinii dotyczących projektów KOSS, Szef Sekcji Personalno-Organizacyjnej CSMW wyjaśnił trybem ich opiniowania. Według tych wyjaśnień opiniowanie opracowanych w Centrum KOSS odbywało się w systemie elektronicznym (zgodnie z pkt 12a decyzji w sprawie KOSS) w DG RSZ. W wyniku realizacji tej procedury Centrum otrzymuje zaakceptowane KOSS-y lub informację o braku takiej akceptacji.

(akta kontroli str. 1725-1728, 1856 i 1860-1861, 2326-2327)

Spośród 47 podoficerów zatrudnionych na stanowiskach instruktorów (w jednym przypadku w 2017 r. instruktor został przeniesiony w czasie pomiędzy cyklami rozkazem personalnym Komendanta CSMW), aż 17 (36,2%) nie spełniało warunków wymaganych dla tych stanowisk określonych w KOSS. Z tego 15 podoficerów nie spełniało warunków w zakresie wymaganego wykształcenia (nie posiadało odbytych kursów kwalifikacyjnych na stanowisko podoficera), a jeden instruktor nie spełniał warunków dotyczących doświadczenia zawodowego (podoficer wyznaczony na stanowisko w 2017 r.). Jak wyjaśnił Szef Sekcji Personalno-Organizacyjnej CSMW wszystkie ww. 15 przypadki instruktorów nieposiadających odbytych kursów kwalifikacyjnych na stanowisko podoficera, dotyczyło podoficerów, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia MON w sprawie trybu wyznaczenia żołnierzy na stanowiska służbowe (11 października 2014 r.) zajmowali stanowiska służbowe zaszeregowane w korpusie podoficerów, w posiadanym aktualnie stopniu wojskowym.

Ponadto spośród wszystkich ww. 47 instruktorów, jedynie dwóch (tj. tylko 4,3%) spełniało wszystkie dodatkowe preferowane, ale niewymagane do spełnienia warunki kwalifikacyjne do zajmowania tych stanowisk, określone w KOSS dla danego stanowiska, w tym w zakresie wykształcenia i innych kwalifikacji (ukończenia kursów specjalistycznych w dziedzinach, w których prowadzili szkolenia) jedynie ośmiu instruktorów spełniało te dodatkowe warunki⁹⁰. Według wyjaśnień Szefa Sekcji Personalno-Organizacyjnej CSMW ww. dodatkowe kwalifikacje z założenia nie są wymagane do spełnienia podczas wyznaczania na stanowiska służbowe. Warunki te są wykorzystywane w przypadkach doboru spośród kilku kandydatów na to samo stanowisko służbowe, w myśl zasady wyboru „najlepszego z najlepszych”, a wskazane w nich kursy specjalistyczne wskazują na kierunki umożliwiające dodatkowy rozwój żołnierzy w ramach zajmowanego stanowiska.

(akta kontroli str. 1729-1853, 1856, 1859-1861, 2263, 2326-2327)

2.3. W okresie objętym kontrolą wszystkie zajęcia dydaktyczne i szkoleniowe w CSMW prowadzone były przez kadrę etatową żołnierzy zawodowych CSMW (wyznaczonych na stanowiska służbowe w CSMW).

(akta kontroli str. 248-250)

W wyniku badania dokumentacji wybranych 30 kursów doskonalących organizowanych w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że w trzech przypadkach

⁸⁸ Dz. Urz. MON. Nr 12, poz. 144 ze zm.

⁸⁹ Dz. Urz. MON. z 2013 r. poz. 325 ze zm., zwane dalej: „decyzją w sprawie KOSS”.

⁹⁰ W tym: po jednym instruktorsze na CNIUO i CMEIRM oraz wszyscy instruktorzy na Cyklu Wychowania Fizycznego (dwóch) i Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE (czterech).

kierownicy odpowiedniego kursu w meldunkach z organizacji, przebiegu i poziomu wyszkolenia słuchaczy kursu wnioskowali do Komendanta CSMW o przyjęcie dodatkowej kadry, tj.:

- dodatkowych instruktorów specjalności mechanicznej i elektrycznej (meldunek z organizacji kps kierunek techniczny w okresie 26 lutego – 23 marca 2018 r.),
- dodatkowego instruktora, podoficera z doświadczeniem okrętowym w dziale VI w specjalności elektrycznej (meldunek z organizacji kps kierunek elektryczny w okresie od 24 września do 19 października 2018 r., kierownik tego kursu podał w meldunku, że brak ww. instruktora powodował trudności w prowadzeniu zajęć),
- oddelegowanie dodatkowych instruktorów SERE⁹¹ z innej jednostki wojskowej oraz podoficera wspomagającego proces zabezpieczenia logistycznego z CSMW (meldunek z organizacji kursu specjalistycznego SERE na poziomie B z 27 października 2017 r.).

(akta kontroli str. 901-913)

W sprawie ww. wniosków odnośnie przyjęcia dodatkowych instruktorów w specjalności mechanicznej i elektrycznej, Komendant CSMW i Szef WD wyjaśnili, że w strukturach etatowych CMEiRM nadal występują braki kadrowe (instruktora, instruktora – samodzielnego technika) w specjalnościach wojskowych mechanicznych i elektrycznych, Kierownik Cyklu prowadząc zajęcia na kursach w ww. specjalnościach pyta kursantów czy nie są zainteresowani podjęciem pracy w CSMW, brak jest jednak chętnych ze względu na „niską grupę” na stanowisku, utratę tzw. dodatku morskiego po zatrudnieniu w CSMW oraz występujące braki kadrowe na okrętach w ww. specjalnościach.

Odnośnie wniosku o oddelegowanie dodatkowych instruktorów SERE wyjaśnili oni, że na roboczo było ustalane wsparcie w zakresie zabezpieczenia realizacji kursów dodatkowymi żołnierzami z CSMW oraz instruktorami SERE z innych jednostek wojskowych posiadających odpowiednie kwalifikacje (i było ujmowane w rozkazie dziennym Komendanta CSMW).

(akta kontroli str. 914-918, 923-924, 925, 930-931)

2.4. W okresie objętym kontrolą na stanowiskach instruktorów w CSMW służyło: w 2016 r. trzech⁹², a w latach 2017-2018 po dwóch⁹³ instruktorów z doświadczeniem pozyskanym w wyniku działań w misjach wojskowych w: Islamskiej Republice Afganistanu, Republice Iraku i Libanie. Instruktorzy ci prowadzili szkolenia w zakresie SERE (poziom A i B)⁹⁴ oraz kursy Pakietu Grafiki Operacyjnej oraz zajęcia ze specjalizacji ogólnopokładowej na innych kursach (w ramach CNIUO)⁹⁵. Ww. instruktorzy w kontrolowanym okresie przeprowadzili łącznie: 1153 i 2242 godzin zajęć (ww. instruktorzy w zakresie SERE) i 575 godz. zajęć (instruktor CNIUO). Ponadto jeden żołnierz w 2016 r. i po dwóch w latach 2017-2018, pełniący funkcję dowódców plutonów posiadali doświadczenie uczestnictwa w misjach wojskowych w: Islamskiej Republice Afganistanu, Czadzie i Republice Środkowej Afryki. Również Kierownik Lektoratu Języków Obcych CSMW posiadał doświadczenie wynikające ze służby poza granicami państwa w międzynarodowych strukturach wojskowych, tj.: Kwaterze Głównej NATO w Brukseli oraz Regionalnej Kwaterze NATO w Holandii.

(akta kontroli, str. 243, 245, 247, 248-250, 308-311)

⁹¹ Specjalistyczne szkolenie, które wyczerpuje wiedzę z zakresu technik survivalu wojskowego (skrót z ang. Survival, Evasion, Resistance, Escape – przetrwanie, unikanie, opór w niewoli oraz ucieczka).

⁹² Co stanowiło 7,3% stanu ewidencyjnego kadry instruktorów w CSMW w 2016 r.

⁹³ Co stanowiło odpowiednio: 4,5% i 4,3% stanu ewidencyjnego kadry instruktorów w CSMW w latach 2017-2018.

⁹⁴ Dwóch instruktorów w 2016 r. i po jednym w latach 2017-2018.

⁹⁵ Jeden instruktor w latach 2016-2018.

Według wyjaśnień Szefa WD CSMW mała liczba żołnierzy posiadających doświadczenie pozyskane w wyniku działań w misjach wojskowych poza granicami kraju zatrudnionych w CSMW na stanowiskach instruktorów (odpowiednio w latach objętych kontrolą na poziomie: 7,3%, 4,5% i 4,3%) wynika z charakteru zadań postawionych przed CSMW. Według tych wyjaśnień CSMW nie jest priorytetową jednostką wojskową w zakresie kierowania sił i środków do służby w Polskich Kontyngentach Wojskowych i nigdy nie miało stawianych zadań w tym zakresie. W swoich wyjaśnieniach Szef WD wskazał również, że CSMW szkoli głównie żołnierzy w specjalnościach związanych z pełnieniem służby na okrętach MW, gdzie trudno wykorzystywać wiedzę i umiejętności nabyte w misjach wojskowych, które odbywały się głównie na lądzie.

(akta kontroli, str. 248-250)

2.5. W CSMW zatrudniony był (od 9 marca 2015 r.) jeden emerytowany żołnierz – na stanowisku Kierownika Lektoratu Języków Obcych, który posiadał doświadczenie w pełnieniu służby poza granicami kraju w strukturach NATO.

(akta kontroli, str. 243, 246-247)

2.6. W okresie od 19 lipca 2018 r. CSMW użytkowało nieruchomości, w skład których wchodził teren o łącznej powierzchni 90,6638 ha oraz 55 obiektów budowlanych (z tego 54 budynki lub ich części i jedna budowla o łącznej powierzchni użytkowej 26 019,51 m², z tego: powierzchnia szkoleniowa 5 614,76 m², powierzchnia biurowa 3 139,32 m², powierzchnia koszarowa 2 713,76 m², powierzchnia magazynowa 1 153,88 m²) i 23 obiekty szkoleniowe (w tym: place ćwiczeń taktycznych, place treningów ogniowych, ośrodki szkolenia specjalistycznego, strzelnice, rzutnia granatów bojowych).

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły istotne zmiany w zakresie użytkowanych przez CSMW nieruchomości. W 2016 r. (od 28 lipca) liczba budynków zwiększyła się o 3 z 52 do 55 (magazynki sekcji zabezpieczenia szkolenia), łączna powierzchnia terenu nieznacznie się zwiększyła (z 90,3941 według stanu na 1 stycznia 2016 r. do 90,6638 ha według stanu na 19 lipca 2018 r. czyli o 0,3%), powierzchnia użytkowa budynków wzrosła z 24 832,42 m² według stanu na 1 stycznia 2016 r. do 26 019,51 m² według stanu na 19 lipca 2018 r. czyli o 5%).

Podmiotem zarządzającym ww. nieruchomościami był Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Gdyni⁹⁶. Nieruchomości te zostały przekazane w użytkowanie CSMW przez 6.WOG (działający w imieniu RZI) protokołami przekazania-przejęcia⁹⁷ na podstawie: rozporządzenia MON z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie utworzenia, przekształcenia i zniesienia garnizonów oraz określenia zadań, siedzib i terytorialnego zasięgu właściwości ich dowódców⁹⁸, zarządzenia Nr 22/MON z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie sposobu zarządzania nieruchomościami przeznaczonymi na zakwaterowanie oraz właściwości organów wojskowych i norm rozmieszczenia⁹⁹, decyzji Nr 38/Log./P4 MON z dnia 2 czerwca 2015 r., Instrukcji o zasadach utrzymania nieruchomości wojska Kwat.-Bud. 118/98 oraz rozkazów Dowódcy Garnizonu Ustka¹⁰⁰.

(akta kontroli str. 200, 932-959)

2.7. Stan obiektów budowlanych użytkowanych przez CSMW poddanych oględzinom (14 sal i gabinetów wszystkich trzech Cykli¹⁰¹ oraz dwóch gabinetów

⁹⁶ Zwanego dalej „RZI”.

⁹⁷ Nr 37/07/I/2016 z 28 lipca 2016 r. i Nr 37/07/II/2018 z 19 lipca 2018 r.

⁹⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 1118 ze zm.

⁹⁹ Dz. Urz. MON. poz. 122.

¹⁰⁰ Odpowiednio: Nr 4 i Nr 5 z 3 lipca 2015 r., Nr 5 z 15 lipca 2016 r. i Nr 5 z 5 lipca 2018 r.

¹⁰¹ W tym: siedmiu sal i gabinetów CWiZDSO (gabiny: trenera GMDSS, trenera nastuchu, symulatora radiooperatorów morskiego systemu łączności VHF i HF, szkoleniowego PPZR Grom i szkoleniowego WKM),

mieszczących Zestaw szkolno-treningowy do symulacji pracy maszyn, urządzeń i instalacji siłowni okrętowej CMEiRM) był dobry. Ww. sale i gabinety (za wyjątkiem Sali siłowni okrętowej Zestawu szkolno-treningowego do symulacji pracy maszyn, urządzeń i instalacji siłowni okrętowej, gabinetu szkoleniowego ppzr Grom oraz korytarza, przy którym znajdowały się gabinety szkoleniowe ppzr Grom i wielkokalibrowego karabinu maszynowego¹⁰²) wyposażone były w aktualne instrukcje BHP i p.poż., alarmowe wyłączniki prądu i włączniki alarmu p.poż., monitoring wizyjny oraz oznaczenia dróg ewakuacyjnych i gaśnice (z aktualnymi datami ich legalizacji). W przypadku sali siłowni okrętowej Zestawu szkolno-treningowego do symulacji pracy maszyn, urządzeń i instalacji siłowni okrętowej: brak było trzech strzałek kierunków ewakuacji (przy: silniku, agregacie prądotwórczym i przy wyjściu), wymaganych Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego¹⁰³. Stwierdzono również, że IBP tego budynku była nieaktualna. Zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹⁰⁴, aktualizacja IBP winna następować raz na dwa lata, a IBP tego budynku nie była aktualizowana od dnia 12 września 2016 r. W gabinecie szkoleniowego ppzr Grom jedna z gaśnic nie miała daty aktualnej legalizacji (jej legalizacja upłynęła w październiku 2016 r.), a na korytarzu, przy którym znajdowały się gabinety szkoleniowe ppzr Grom i WKM brak było oznaczeń dróg ewakuacyjnych. Wszystkie ww. nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1563-1663)

Spośród czterech strzelnic przekazanych do użytkowania CSMW, użytkowana była jedynie strzelnica garnizonowa typu C klasy I (100 m) z 12 stanowiskami ogniowymi oraz ze stałe wyznaczonymi trzema liniami celów (60, 75 i 100 m). Strzelnica ta została oddana do ponownego użytkowania w dniu 11 lutego 2016 r.¹⁰⁵, po jej przebudowie w latach 2014-2015 i spełniała wymogi rozporządzenia MON z dnia 4 października 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać strzelnice garnizonowe oraz ich usytuowanie¹⁰⁶. Pozostałe trzy strzelnice nie były użytkowane przez CSMW, z czego dwie strzelnice (25 m i 50 m) zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie ww. strzelnicy garnizonowej nie były użytkowane przez CSMW w związku z posiadaniem symulatora „Śnieżnik”¹⁰⁷, a strzelnica 300 m w związku z przeznaczeniem jej do rozbiórki¹⁰⁸. Również rzutnia granatem nie była użytkowana przez CSMW od 2012 r.¹⁰⁹ w związku ze złym stanem technicznym obiektu.

(akta kontroli str. 1897-1924)

dwóch sal CMEiRM (sale: symulatora Obrony Przeciwwarujnej Okrętu i stateczności okrętu) oraz pięciu sal i gabinetów CNIUO (gabinety: symulatora mostka głównego, gabinety zespołu mostków taktycznych, sala okrętowych urządzeń nawigacyjnych, sala okrętowych urządzeń nawigacyjnych, sala okrętowych urządzeń radionawigacyjnych oraz gabinet symulatora meldunkowego MPN i VTS).

¹⁰² Zwanego dalej „WKM”.

¹⁰³ Zwanej dalej: „IBP”.

¹⁰⁴ Dz. U. Nr 109, poz. 719 ze zm.

¹⁰⁵ Rozkazem Komendanta CSMW Z-27 z dnia 10 lutego 2016 r.

¹⁰⁶ Dz. U. Nr 132, poz. 1479 ze zm., co potwierdzone zostało Protokołem sprawdzenia strzelnicy garnizonowej pod względem zgodności wykonania z obowiązującymi warunkami technicznymi oraz stanu wybranych elementów strzelnicy z dnia 16 listopada 2015 r. podpisanym przez uprawnionego inspektora nadzoru.

¹⁰⁷ Według wyjaśnień Kierownika Strzelnicy Garnizonowej, strzelnice 25 m i 50 m użytkowane są w okresie kwiecień – październik przez Polski Związek Strzelecki na podstawie umów zawartych z Rejonowym Zarządem Infrastruktury w Gdyni.

¹⁰⁸ Na podstawie protokołu stanu technicznego nr 943/4171/2013 z okresowej pięcioletniej kontroli.

¹⁰⁹ Na podstawie rozkazu Komendanta CSMW Z-135 z dnia 13 lipca 2012 r.

2.8. W latach 2016-2018 CSMW posiadało 100% sprzętu i wyposażenia określonego w etacie ustalonym przez MON¹¹⁰, w zakresie: uzbrojenia i elektroniki¹¹¹, działu morskiego¹¹², działu inżyniersko-saperskiego¹¹³, działu dowodzenia, łączności i informatyki¹¹⁴, działu samochodowego¹¹⁵, działu ochrony przed bronią masowego rażenia¹¹⁶ oraz działu żywności¹¹⁷.

(akta kontroli str. 243-244, 247 i 1542)

W okresie objętym kontrolą CSMW posiadało również na wyposażeniu łącznie 44 urządzenia szkolno-treningowe¹¹⁸ (symulatory, trenażery i pomoce szkolno-treningowe)¹¹⁹, z których: Symulator Orlik 1/300 nie był od daty jego zakupu w 2008 r. używany do celów szkoleniowych (pozostawał nierozpakowany w skrzyniach od sprzedawcy), Symulator Laser SHOT LE 100 niewykorzystywany w związku z wycofaniem z eksploatacji, Symulator operatorów broni podwodnej CBM uszkodzony i nieużywany od grudnia 2018 r.¹²⁰, Trenażer stacji hydrolokacyjnej SHL 100M i SHL 200M uszkodzony i nieużywany (od grudnia 2018 r.)¹²¹, Trenażer systemu raketowego RBS-15 niesprawny i nieużywany do symulacji strzelań raketowych od grudnia 2018 r.¹²², Multimedialny system rozpoznawania celów niesprawny całkowicie od listopada 2017 r.¹²³ oraz siłownie mechanizmów pomocniczych (51CE i 76CE) nieużywane do szkoleń ze względu na brak opomiarowania zbiornika paliwa. W przypadku 30 kursów objętych szczegółowymi badaniami CSMW posiadało na wyposażeniu: trzy egzemplarze uzbrojenia artyleryjskiego¹²⁴ (na osiem wymaganych jako niezbędne do przeprowadzenia zajęć kursów o kierunkach artylerii okrętowej i obsługi armaty przeciwlotniczej), 22 komplety sprzętu uzbrojenia minerskiego i torpedowego (na 24 wymaganych jako niezbędne do przeprowadzenia zajęć¹²⁵ kursów o kierunkach: eksploatacja i obsługa min, trałów i bomb głębinowych, hydrolokacja oraz eksploatacja i obsługa torped i okrętowych wyrzutni torpedowych), z czego dwa w trakcie zdawania¹²⁶ oraz wszystkie cztery zestawy sprzętu ratowniczo-diagnostycznego (niezbędne do przeprowadzenia zajęć kursów o kierunkach: indywidualne techniki ratunkowe, ochrona p.poż – stopień podstawowy, posługiwanie się sprzętem do wykrywania skażeń¹²⁷ oraz radiooperatora łączności bliskiego zasięgu SRC).

(akta kontroli str. 1543-1562 i 1882-1884)

Jak wyjaśnił Komendant CSMW, w latach 2016-2018 nie zapewniano wyposażenia w nowoczesny sprzęt i uzbrojenie wprowadzanego w Siłach Zbrojnych RP w tym sprzętu wojskowego MW (poza modernizacją symulatora elektronicznych morskich

¹¹⁰ Decyzją MON Nr PS-34/org/SSG/ZOIN-P1 z dnia 30 kwietnia 2014 r. o nadaniu etatu DR-005, ze zm.

¹¹¹ Dot. pistoletów, karabinków, WKM, lornetek oraz UST 9F622 „Grom”.

¹¹² Dot. m. in.: kompasów, logów, trałów i wiech trałowych, stacji hydrolokacyjnych okrętowych odbiorników radiowych, wyrzutni torpedowej oraz armaty przeciwlotniczej morskiej ZU-23-2M.

¹¹³ Dot. m. in.: zestawów minerskich, zestawów do znakowania przejść w polach minowych i do kierowania wybuchami drogą radiową.

¹¹⁴ Dot. m. in.: radiotelefonów, aparatów telefonicznych i radiostacji UKF.

¹¹⁵ Dwóch pojazdów czterokołowych typu quad, z czego jeden uszkodzony w wyniku wypadku w 2018 r.

¹¹⁶ Dot. m. in.: przyrządów rozpoznania chemicznego, rozpoznania skażeń oraz rentgenometri.

¹¹⁷ Kuchenki wielopaliwowe.

¹¹⁸ Zwanych dalej: „UST”.

¹¹⁹ Przekazanych do użytkowania przez 6. WOG.

¹²⁰ Naprawiony w marcu 2019 r.

¹²¹ Do dnia zakończenia kontroli niesprawny.

¹²² Naprawiony w marcu 2019 r.

¹²³ Do dnia zakończenia kontroli niesprawny i planowany do wycofania z eksploatacji.

¹²⁴ Armaty: 23 mm MZRA, 23 mm ZU-23-2M (w etacie CSMW) i automat artyleryjski AO-18.

¹²⁵ Z czego dwa zostały w trakcie kontroli wycofane (trwała procedura zdawania), tj. szafa trałowa – tablica sterowo-rozdzielcza RM-207-C1 oraz elektroniczny generator do synchronizacji ST-400.

¹²⁶ Trałowa tablica sterowo – rozdzielcza RM-207-C1 i Elektroniczny generator do synchronizacji ST-400.

¹²⁷ Rentgenoradiometr DP-66MS zastąpiony został nowszym DP-75.

map nawigacyjnych - ECDIS w CSMW do najnowszej wersji WECDIS TRANSAS NAVI-SAILOR 4100 oraz wymianą kilku egzemplarzy sprzętu nawigacyjnego). Gestorem tego sprzętu jest Biuro Hydrograficzne MW, które zgodnie z decyzją MON nr 384/MON z dnia 29 września 2015 roku w sprawie określenia funkcji gestorów i centralnych organów logistycznych sprzętu wojskowego w resorcie obrony narodowej odpowiedzialne jest za ujęty w załączniku do ww. decyzji sprzęt gestora tj. pkt. XII - uzbrojenie i sprzęt morski, ppkt 41 (trenażery, symulatory, urządzenia szkolno-treningowe dla Gestora SpW). Gestor ten planuje w bieżącym roku dokonać modernizacji symulatorów mostków nawigacyjnych, aktualizując ich oprogramowanie, jak również wymieniając poszczególne podzespoły informatyczne oraz poszczególne egzemplarze urządzeń w celu dostosowania do obecnie wykorzystywanych na okrętach MW.

(akta kontroli str. 1925-1931, 1935)

W odpowiedzi na pytanie czy w okresie objętym kontrolą żołnierze i instruktorzy CSMW składali wnioski, postulaty, zalecenia, sugestie w zakresie zakupu sprzętu, aparatury, pomocy dydaktycznych, itp., Komendant CSMW podał, że Centrum wyszło z inicjatywą zorganizowania i przeprowadzenia konferencji szkoleniowo-metodycznych, będących rezultatem analiz, wniosków, idei oraz potrzeb określonych przez kadrę dydaktyczną CSMW. Celem głównym konferencji, (które odbyły się we wrześniu 2016 r. i październiku 2017 r.) była aktualizacja i określenie roli Centrum w kształceniu kadr MW oraz określenie priorytetów rozwoju oferty edukacyjnej i bazy szkoleniowej Centrum. Każdorazowo po zrealizowaniu konferencji przesyłano do przełożonych, w tym gestorów, sprawozdania, w których, w punkcie dotyczącym wniosków i propozycji, przedstawiano aktualne potrzeby aktualizacji zarówno oferty, jak i elementów bazy szkoleniowej CSMW oraz wnioskowano o doposażanie bazy szkoleniowej CSMW i OSzNiP w trakcie pozyskiwania nowoczesnych urządzeń i sprzętu na okręty i jednostki brzegowe MW, w tym m.in. o: aktualizację oprogramowania mostków nawigacyjnych o dodatkowe możliwości manewrowe okrętu, doposażenie mostków nawigacyjnych w aktualny system mapy elektronicznej, w aplikację radaru nawigacyjnego „Bridgemaster”, w odbiornik automatycznej identyfikacji statków AIS „SAAB R4S” (wykorzystywane na jednostkach pływających MW), podręczny sprzęt termowizyjny, używany na jednostkach pływających podczas walki z pożarem.

(akta kontroli str. 1925-1928, 1931-1932, 1935, 1936-1948)

Komendant CSMW wyjaśnił, że zgodnie z Doktryną szkolenia SZ RP DD/7 (A)¹²⁸ obowiązek kompleksowego zabezpieczenia procesu szkolenia w symulatory i UST (w związku z wprowadzaniem na wyposażenie wojsk nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego) spoczywa na centralnych organach logistycznych i gestorach uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Dlatego CSMW jako jednostka wojskowa samodzielnie nie planuje, nie wdraża i nie modyfikuje UST dla zapewnienia realizacji szkoleń specjalistycznych gwarantujących prawidłowe i pełne przeszkolenie żołnierzy i podoficerów, w zakresie aktualnie eksploatowanego oraz nowo wprowadzanego uzbrojenia i wyposażenia w Siłach Zbrojnych, w szczególności w MW.

(akta kontroli str. 2298-2299)

CSMW nie posiadało własnego poligonu, a do celów szkolenia korzystało w okresie objętym kontrolą z Centralnego Poligonu Sił Powietrznych w Wicku¹²⁹ (w zakresie strzelań na strzelnicę 300 m oraz zajęć w ramach szkolenia specjalistycznego SERE

¹²⁸ Sygn. Szkol. 837/2010) pkt.4080.

¹²⁹ Oddalonym o ok 70 km od CSMW.

oraz inicjacji eksplozji) i poligonu w Strzeczcu¹³⁰ (w zakresie ćwiczeń z rzutu granatem). Według informacji 6.WOG koszt przejazdów w latach 2016-2018 kadry CSMW na obowiązkowe ćwiczenia w zakresie rzutu granatem (trzy wyjazdy w każdym roku) wyniósł łącznie 5 833,92 zł.

(akta kontroli str. 1869-1871 i 1880-1881)

CSMW do prowadzenia szkoleń dysponowało również Ośrodkiem szkolenia obrony przed bronią masowego rażenia¹³¹ wraz z poligonami do walki: z wodą i pożarami na okręcie oraz plac ćwiczeń taktycznych¹³². Na terenie OPA zlokalizowane było: siedem obiektów kontenerowych (dwie sale wykładowe, dwa magazyny z częścią socjalną, służby dyżurnej oraz komory dymowej i komory rozgorzeniowej), dwa place szkoleniowe (szkolenia napalmowego i treningowego stanowiska gaśniczego) oraz dwie komory wodne i zbiornik p.poż. Natomiast na placu ćwiczeń taktycznych zlokalizowane były dwa budynki kontenerowe zaplecza techniczno-socjalnego. W 2011 r. sporządzony został program inwestycyjny „Modernizacji Zespołu Poligonowo-Szkoleniowego CSMW”, który przewidywał (za kwotę 44 278,0 tys. zł)¹³³ przebudowę i modernizację OPA i placu ćwiczeń taktycznych, celem zapewnienia właściwych warunków szkolenia kompleksowego kadry i marynarzy oraz perspektywnie szkolenia załóg w standardzie wyposażenia okrętów NATO. Według tego programu istniejąca ww. polowa baza dydaktyczna nie spełnia wymagań, norm i wymogów technicznych dla prowadzenia procesu szkolenia podstawowego i specjalistycznego w warunkach profesjonalizacji SZ RP.

(akta kontroli str. 2100-2145)

2.9. Szczegółowym badaniem objęto zabezpieczenie wybranych 30 kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy spośród 54 kierunków realizowanych w okresie objętym kontrolą. W całym tym okresie Centrum dysponowało sprawnymi 23 spośród 26 urządzeń szkolno-treningowych oraz 31 spośród 37 różnych elementów uzbrojenia i sprzętu wojskowego wymienionymi w programach ww. kursów jako niezbędne do zabezpieczenia zajęć. Nie dysponowało trzema urządzeniami:

- trenażerem 9F-622, który z powodu przekroczonego resursu w 2013 r. nie był używany. Z treści protokołu stanu technicznego ww. trenażera z 5 lipca 2013 r. wynikało, że każda z pięciu wyrzutni wchodzących w ukończenie trenażera wykonała po 15 startów, co kategorycznie wykluczało je z dalszej eksploatacji, komisja zawnioskowała o wymianę wyrzutni na wyroby nowe legalizowane. Protokół przesłano 11 lipca 2013 r. do 1. Regionalnej Bazy Logistycznej w Wałczu celem służbowego wykorzystania. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie otrzymano odpowiedzi na ww. pismo (co opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”);
- trenażerem do odpalania rakiety 9F-616M1 - który na rozkaz MON z 30 kwietnia 2013 r.¹³⁴ został w czerwcu 2013 r.¹³⁵ przekazany do Muzeum MW w Gdyni;
- urządzeniem treningowym hydroakustycznym MG-18, które przekazano w grudniu 2014 r. do Muzeum MW w Gdyni

oraz jednym urządzeniem: „Multimedialnym systemem wspomaganie nauczania rozpoznania celów powietrznych” od 13 listopada 2017 r. – w książce wykorzystania obiektu szkoleniowego „Gabinet nr 69/173”, w którym było ono zainstalowane oraz

¹³⁰ Oddalonym o ok. 100 km od CSMW.

¹³¹ Zwany dalej: „OPA”.

¹³² Zlokalizowane w odległości ok 1,5 km od CSMW.

¹³³ Według cen z 2011 r.

¹³⁴ Sekretarz Stanu w MON z upoważnienia Ministra zatwierdził w tym dniu Zbiorcze zestawienie nr 100/04/13 mienia ruchomego przeznaczonego do nieodpłatnego przekazania do Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, w którym wyszczególniono m.in. trenażer 9F-616M1

¹³⁵ Dowodem LT nr 12000632/2013 z 20 czerwca 2013 r.

w dowodzie samego urządzenia stwierdzono, że było ono niesprawne - w części (trzy z 10 stanowisk) od 9 stycznia 2017 r., a w całości od 13 listopada 2017 r. Wzmianka o niesprawności urządzenia znalazła się również w meldunku z organizacji i przebiegu kursu w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających w listopadzie 2017 r. W dokumentacji urządzenia brak było wpisów dotyczących przeprowadzenia jego naprawy. Fakt nieprzeprowadzenia jakichkolwiek napraw urządzenia (od stycznia 2017 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli) oraz fakt całkowitej jego niesprawności od listopada 2017 r. i niewykorzystywania go od tego momentu w działalności szkoleniowej potwierdził również Kierownik CNIUO.

Protokół stanu technicznego ww. urządzenia sporządzono 8 sierpnia 2018 r. i przesłano do Szefa Logistyki 6.WOG, który we wrześniu 2018 r. odpowiedział, że *podjęto działania mające na celu znalezienie firmy, która jest w stanie wykonać naprawę, jednak ze względu na brak zainteresowania takich firm wykonanie naprawy w najbliższym terminie nie będzie możliwe.*

W związku z powyższym pismem z 18 września 2018 r. Komendant CSMW zwrócił się do Inspektora Szkolenia DG RSZ z wnioskiem o odwołanie czterech kursów doskonalących opartych na ww. urządzeniu (w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających zaplanowanych w okresie od października do listopada 2018 r.)

Pismami z 18 września 2018 r. oraz z 7 lutego 2019 r. Komendant CSMW zwrócił się odpowiednio do: Szefa Zarządu Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych Inspektoratu Wojsk Lądowych DG RSZ (jako Gestora sprzętu) oraz Szefa Zarządu Uzbrojenia DG RSZ z prośbą o podanie dalszego toku postępowania w sprawie obsługi i naprawy bieżącej, bądź przekwalifikowania do V kategorii i wycofania z użytkowania.

W odpowiedzi Szef Zarządu Uzbrojenia DG RSZ podał w piśmie z 26 lutego 2019 r., że należy ponownie procedować protokół stanu technicznego z wnioskiem o wycofanie z eksploatacji tego sprzętu.

W związku z powyższym sporządzono Protokół i przesłano do Szefa Logistyki 6.WOG 11 marca 2019 r.

Sprawę tę opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Nie dysponowano również następującymi sześcioma elementami uzbrojenia i sprzętu wojskowego: konsolą artyleryjską, armatą 30 mm AK-630, armatą 76,2 mm AK-176, armatą 57mm S-60 (od listopada 2016 r., gdy przekazano tę armatę do 1.RBLog w Wałczu), miną kotwiczną wzoru JAM i miną MMD-P oraz ich kompletami bojowymi.

W związku z powyższym siedem kierunków kursów z wybranej próby nie zostało prawidłowo zabezpieczonych, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Pozostałe 23 spośród 30 ww. kierunków kursów prawidłowo zabezpieczono pod względem materiałowo-technicznym – wszystkie zajęcia odbywały się z użyciem urządzeń szkolno-treningowych oraz uzbrojenia i sprzętu wojskowego niezbędnego do ich zabezpieczenia (określonego w programach tych kursów).

(akta kontroli str. 161, 163, 169-171, 182-187 960-964, 1543-1550, 1553-1556, 1669-1680, 1681-1693)

Dla każdego gabinetu (pomieszczenia, w którym odbywały się zajęcia) prowadzona była „książka wykorzystania obiektu szkoleniowego”, w której osoby prowadzące dane zajęcia dokonywały wpisów z wyszczególnieniem daty, skrótowej nazwy kursu, nr tematu zajęć, liczby szkolonych, czasu trwania zajęć, liczby godzin, średniej

oceny, ewentualnych uwag. W przypadku, gdy w danym gabinecie zainstalowanych było kilka urządzeń szkolno-treningowych, dla każdego z nich prowadzone były odrębne „książki wykorzystania urządzenia szkolno-treningowego”, w których osoby prowadzące dane zajęcia wpisywały: datę, czas pracy urządzenia, nazwę kursu, a ponadto dane zbiorcze dotyczące przebiegu eksploatacji (liczby godzin pracy urządzenia w okresach miesięcznych i rocznych) oraz wpisy o kontrolach. Niezależnie od powyższego, dla każdego urządzenia prowadzony był „dowód urządzenia”, w którym wpisywano poza szczegółowymi danymi charakteryzującymi to urządzenie, dane o przeprowadzonych naprawach, kontrolach stanu technicznego oraz wykaz pracy urządzenia w układzie dziennym, miesięcznym i rocznym.

W wyniku szczegółowego badania dokumentacji prowadzonej dla 23 sprawnych urządzeń, wykorzystywanych przez CSMW w ramach 30 wybranych kursów doskonalących, stwierdzono, że w części przypadków była ona prowadzona nierzetelnie, co opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Ponadto, w wyniku badania szczegółowego dokumentacji wybranych 30 kursów (po jednym kursie z każdego z ww. 30 kierunków kursów doskonalących, z tego: dziewięciu z 2016 r., 10 z 2017 r. i 11 z 2018 r.) oraz wpisów w książkach wykorzystania urządzeń/obiektów stwierdzono, że:

- w przypadku jednego z kursów (z zakresu obsługi zautomatyzowanego systemu Dowodzenia MW ŁEBA w okresie 23-27 stycznia 2017 r.) wystąpiła niesprawność symulatora „ŁEBA”. Zgodnie z meldunkiem Kierownika kursu z realizacji tego kursu, po kilku próbach usunięcia niesprawności udało się częściowo przywrócić sprawność symulatora, co umożliwiło kontynuację i zakończenie zajęć zgodnie z programem. W związku z powyższym Kierownik CNIUO zawniósł do Komendanta CSMW, że „niezbędny jest przegląd serwisowy symulatora”. Jak wyjaśnił Szef WD, w lutym 2017 r. wykonano przegląd stanu technicznego trenażera i rozpoczęto procedurę naprawy, a w ramach przeglądu rocznego w maju 2017 r. firma serwisowa dokonała przeglądu i usunęła niesprawność trenażera. Dokonanie przeglądu i konserwacji trenażera w maju 2017 r. zostało potwierdzone stosownym wpisem do dowodu urządzenia;
- w dowodach urządzenia symulator siłowni okrętowej (nr urządzeń: 2000124863 i 2000124864) wpisano: pod datą 26 listopada 2015 r. - „Komputery wymagają wymiany ze względu na stopień zużycia i niemożliwość instalacji aktualizacji programów”, pod datą 29 czerwca 2016 r. - „zalecana wymiana komputerów na wszystkich stanowiskach” i określono minimalne wymagania sprzętowe. Ten sam zapis powtórzono 29 czerwca 2017 r., a 26 lipca 2018 r. podano: „zalecana natychmiastowa wymiana komputerów na wszystkich stanowiskach”, tymczasem dokonano tylko wymiany płyty głównej w komputerze na jednym stanowisku w sierpniu 2018 r. Zdaniem Kierownika CMEiRM wszystkie dziewięć komputerów w okresie objętym kontrolą było sprawnych i pokrywało zapotrzebowanie, również oprogramowanie zainstalowane na tych komputerach było wystarczające dla słuchaczy kursów i nie jest planowana ich rozbudowa. Jednak w związku z zaleceniem ich wymiany co roku składał zapotrzebowanie na wymianę komputerów do Sekcji Logistyki Centrum, które z kolei kierowało je do gestora sprzętu. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie otrzymano ww. komputerów.

(akta kontroli str. 165, 172-176, 923, 960-964, 965-968, 969-979)

W wyniku przeprowadzonych w dniu 19 lutego 2019 r. oględzin wybranych ośmiu składników majątkowych (urządzeń szkolno-treningowych i sprzętu wojskowego służącego zabezpieczeniu prowadzonych szkoleń) stwierdzono, że:

- cztery urządzenia (Symulator siłowni okrętowej, Symulator Obrony Przeciwwawaryjnej Okrętu, Symulator mostka nawigacyjnego Homar Nav, System szkolno-treningowy do broni strzeleckiej „Śnieżnik”) były sprawne i zostały uruchomione podczas oględzin, a instruktorzy prowadzący szkolenia na tych urządzeniach zademonstrowali zasady ich działania oraz tryby pracy. W jednej z hal obiektu „Śnieżnik” odbywały się ćwiczenia - symulacja pola walki w terenie zurbanizowanym;
- trzy urządzenia (Symulator operatorów broni podwodnej CBM, Trenażer stacji hydrolokacyjnej SHL-100M i SHL-200M, Trenażer przyrządów kierowania strzelaniem systemu raketowego RBS-15) nie były sprawne i nie zostały uruchomione. Według oświadczeń instruktorów CSMW prowadzących zajęcia z użyciem ww. sprzętu, wszystkie ww. urządzenia uległy awarii w grudniu 2018 r., przy czym instruktor prowadzący zajęcia na Trenażerze przyrządów kierowania strzelaniem systemu raketowego RBS-15, wyjaśnił, że w okresie niesprawności trenażera w części dotyczącej prowadzenia symulacji strzelań raketowych, prowadzone były na nim zajęcia na kursach radiolokacji, w tym składania i rozkładania anten radiolokacyjnych;
- jedno urządzenie (szkolno – treningowe ORLIK 1/300) znajdowało się na terenie należącego do CSMW Ośrodka Szkolenia z Obrony przed Bronią Masowego Rażenia w budynku kontenerowym, spakowane w kilkunastu skrzyniach i paczkach, według wyjaśnień Szefa WD nierozpakowane od 2008 r., gdyż uruchomienie ww. urządzenia wymagało wybudowania infrastruktury (utworzenia strzelnicy bezogniowej 300 m), która to inwestycja w ramach dokończenia budowy poligonów do walki z wodą i z pożarem na okręcie była stale przesuwana (ostatnio na 2020 r.). Szerzej zagadnienie to opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 1557-1562)

Z treści sporządzonej przez biegłego powołanego przez NIK opinii dotyczącej ww. czterech sprawnych urządzeń objętych oględzinami wynika, że wszystkie były urządzeniami bezpiecznymi w eksploatacji oraz efektywnymi narzędziami dydaktycznymi, z tego: Symulator Obrony Przeciwwawaryjnej Okrętu był w stopniu bardzo wysokim, Symulator siłowni okrętowej i Symulator mostka nawigacyjnego w stopniu wysokim, a System szkolno-treningowy do broni strzeleckiej „Śnieżnik” w stopniu dużym przydatnym w procesie szkolenia.

(akta kontroli str. 2268-2293)

W przypadku dwóch spośród ww. niesprawnych urządzeń: symulatora okrętowej broni podwodnej i trenażera przyrządów kierowania strzelaniem systemu raketowego RBS-15 protokoły stanu technicznego, w których wnioskowano o naprawę bieżącą sprzętu sporządzono 11 stycznia 2019 r. i w toku kontroli (5 marca 2019 r.) wskazywały, że zostały one naprawione (co zostało potwierdzone wpisem uprawnionego serwisanta w dowodach tych urządzeń). W przypadku trzeciego urządzenia (trenażera stacji hydrolokacyjnej SHL-100M i SHL-200M) protokół stanu technicznego, w którym wnioskowano o jego naprawę sporządzono dzień po przeprowadzonych oględzinach (20 lutego 2019 r.), a 11 marca 2019 r. przekazano go do 6.WOG celem dalszego postępowania. W dniu 19 marca 2019 r. Szef Logistyki 6.WOG poinformował CSMW, że ww. urządzenie zostanie skierowane do naprawy po podpisaniu umowy z firmą zewnętrzną. Dalsze ustalenia w tym zakresie opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 980-983, 1531-1536, 1537-1540)

W okresie objętym kontrolą CSMW przesyłało sprawozdania kwartalne z wykorzystania zasadniczych symulatorów i тренаżerów, w których wykazywało dla UST¹³⁶ wymienionych przez DG RSZ¹³⁷: liczbę dostępnych godzin, liczbę godzin jego wykorzystania, procent wykorzystania UST i liczbę osób przeszkolonych na nim. W ww. okresie w największym stopniu wykorzystany w CSMW był: Symulator „Śnieżnik” na poziomie: 48,9% w 2016 r., 39,3% w 2017 r. i 45,4% w 2018 r. (na którym odpowiednio przeszkolono: 6 410, 5 072 i 5 314 osób), Zintegrowane UST radiostacji okrętowej VHF i HF na poziomie: 47,0% w 2016 r., 36,5% w 2017 r. i 30,2% w 2018 r. (na którym przeszkolono odpowiednio: 228, 195 i 187 osób) oraz Symulator mechanizmów okrętowych na poziomie: 34,4% w 2016 r., 34,5% w 2017 r. i 26,1% w 2018 r. (na którym przeszkolono odpowiednio: 1 076, 1 029 i 650 osób). W najmniejszym stopniu w okresie tym były wykorzystywane: w 2016 r. Symulator stacji radiolokacyjnej ZURAD: na poziomie 3,2% i Symulator operatorów broni podwodnej na poziomie 3,4%¹³⁸, w 2017 r.: Symulator stacji radiolokacyjnej ZURAD: na poziomie 2,2% i Multimedialny system rozpoznawania celów na poziomie 5,0%¹³⁹, a w 2018 r.: Symulator operatorów broni podwodnej i Multimedialny system rozpoznawania celów – oba UST na poziomie zaledwie 0,6%¹⁴⁰.

(akta kontroli str.242)

2.10. Biblioteka CSMW znajdowała się w budynku nr 20 należącym do kompleksu koszarowego w Łędownie. Była czynna codziennie w godzinach pracy CSMW, w Bibliotece zatrudnione były dwie osoby, w tym Kierownik Biblioteki. Biblioteka posiadała łącznie 10 330 wojskowych wydawnictw specjalistycznych, tj. instrukcji (1 669 różnych tytułów) podręczników, poradników i metodyk niezbędnych w procesie szkolenia (zawierających sygnatury), 7 166 wydawnictw nieposiadających sygnatury oraz 275 programów kształcenia.

Stwierdzono, że spośród wszystkich 135 pozycji literatury wymaganej i zalecanej wybranymi 15 programami kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy:

- 83 pozycje były dostępne w Bibliotece, z tego 37 pozycji w liczbie od 1 do 5 egzemplarzy, 21 pozycji w liczbie od 6 do 10 egzemplarzy, 13 pozycji w liczbie od 11 do 20 egzemplarzy, 8 pozycji w liczbie od 21 do 50 egzemplarzy oraz 4 pozycje w liczbie od 100 do 198 egzemplarzy,
- siedem pozycji było dokumentami niejawnymi objętymi klauzulą „Zastrzeżone”, w związku z czym nie były przechowywane w Bibliotece,
- 13 pozycji zostało wycofanych, tzn. nie były one ujęte w Wykazie aktualnych wojskowych wydawnictw specjalistycznych (stan na dzień 30 czerwca 2017 r.)¹⁴¹ - lub były ujęte w Wykazie pozycji wydawniczych wycofanych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r., stanowiącym załącznik nr 1 do ww. Wykazu, przy czym były one wymienione (przynajmniej jedna z tych pozycji) w 12 z 15 wybranych programów kursów,
- pozostałych 32 pozycji brak było w Bibliotece (głównie radiolokacja – 14 poz., bosman okrętowy i hydrolokacja – po 6 poz., obsługa radiostacji średniej mocy i łączność okrętowa – po 5 poz., obsługa torped, obsługa min, trałów i nasłuch

¹³⁶ W przypadku CSMW 20 symulatorów i тренаżerów (spośród posiadanych 44) oraz dwa UST użytkowane przez OSzNiP (Modułowy symulator ewakuacyjny – тренаżer obracanej i zatapialnej kabiny śmigłowca METS model 5 i Stanowisko do szkolenia nurkowego oraz leczenia chorób i urazów nurkowych w oparciu o Ratowniczo Leczniczy Zestaw Hiperbaryczny „Sercówka”).

¹³⁷ W piśmie z 20 marca 2014 r. Nr 11363/Dy/1/14.

¹³⁸ Odpowiednio: 13 i 14 przeszkolonych osób.

¹³⁹ Odpowiednio: 10 i 22 przeszkolone osoby.

¹⁴⁰ Na obu UST przeszkolono po dwie osoby.

¹⁴¹ Sygn. Szt. Gen. 1687/2017.

radiowy – po 1 poz.), co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Ww. siedem pozycji literatury objętych klauzulą „Zastrzeżone”, było dostępnych dla słuchaczy w zbiorach niejawnych CSMW (Kancelarii Tajnej), z tego trzy pozycje w liczbie po 20 egzemplarzy, dwie pozycje po 10 egzemplarzy i dwie pozycje po jednym egzemplarzu.

(akta kontroli str. 984-989, 990)

2.11. Łączna kwota wydatków poniesionych przez CSMW w okresie objętym kontrolą wyniosła 89 332,7 tys. zł, z tego: 30 760,4 tys. zł w 2016 r., 28 961,0 tys. zł w 2017 r. i 29 611,3 tys. zł w 2018 r. Kwota ta początkowo zmalała (o 6% w 2017 r. w stosunku do 2016 r.), a następnie wzrosła (o 2% w 2018 r. w stosunku do poprzedniego roku).

Z ww. kwoty łącznych wydatków największy wydatek stanowiły uposażenia – w kolejnych latach odpowiednio: 12 443,2 tys. zł (40%), 12 590,3 tys. zł (43%) i 10 872,2 tys. zł (37%). Kolejne pod względem wielkości pozycje wydatków stanowiły: wydatki na świadczenia rzeczowe (na utrzymanie szkolonych, w tym wyżywienie, umundurowanie, zakwaterowanie, pranie, itp.) - w kolejnych latach odpowiednio: 5 629,3 tys. zł (18%), 4 701,2 tys. zł (16%) i 4 898,2 tys. zł (17%) oraz pozostałe należności pieniężne - w kolejnych latach odpowiednio: 5 509,3 tys. zł (18%), 5 354,2 tys. zł (18%) i 4 495,7 tys. zł (15%).

W okresie objętym kontrolą wzrosły kwoty wydatków na: wynagrodzenia wraz z pochodnymi, na środki bojowe i pozoracji pola walki oraz na zakup wyposażenia, natomiast zmalały kwoty pozostałych należności pieniężnych oraz wydatków na świadczenia rzeczowe i na infrastrukturę.

Kwota wydatku jednostkowego - w przeliczeniu na jednego przeszkolonego żołnierza stale malała w okresie objętym kontrolą. Wyniosła ona w kolejnych latach odpowiednio: 9 427 zł, 9 400 zł i 8 951 zł.

(akta kontroli str. 991-994)

Jak wyjaśnił Komendant CSMW, Centrum nie posiadało komórki organizacyjnej dysponującej informacjami, czy też dokonującej analiz jednostkowych kosztów szkolenia. Jediną uzyskiwaną informacją z 6.WOG była informacja miesięczna, zawierająca sumaryczne koszty.

(akta kontroli str. 1925-1928, 1932, 1935)

2.12. Łączna kwota wydatków poniesionych przez CSMW w okresie objętym kontrolą na remonty i konserwację pomieszczeń wyniosła 1 242,8 tys. zł (i została poniesiona w całości w 2016 r., w latach 2017-2018 nie dokonywano wydatków z tego tytułu), natomiast na konserwację i naprawę uzbrojenia i sprzętu wojskowego 283,7 tys. zł, z tego: 88,3 tys. zł w 2016 r., 95,8 tys. zł w 2017 r. i 99,6 tys. zł w 2018 r.

(akta kontroli str. 995-996)

W okresie objętym kontrolą CSMW zgłaszało Kierownikowi Infrastruktury 6.WOG propozycje do rocznych planów remontów nieruchomości oraz rocznych planów konserwacji i napraw:

- na 2016 r. zgłoszono: do rocznego planu remontów nieruchomości cztery propozycje o łącznej planowanej wartości 855,0 tys. zł, a do rocznego planu konserwacji i napraw na 2016 r. 8 propozycji o łącznej planowanej wartości 183,0 tys. zł.
- na 2017 r. zgłoszono trzy potrzeby rzeczowe w zakresie remontów nieruchomości (remont budynku szkoleniowego artylerii i uzbrojenia okrętowego, remont gabinetu e-learningu, remont budynku nr 19), przy czym w przypadku

- żadnej z tych propozycji nie podano wartości kosztorysowej (poza przyporządkowaniem ich do kategorii poniżej 2 mln zł),
- na 2018 r. zgłoszono cztery potrzeby remontowe o łącznej planowanej wartości 299,6 tys. zł.

Spośród potrzeb zgłoszonych do ww. planów, w okresie objętym kontrolą zrealizowano łącznie 10 zadań na łączną kwotę 1 813,3 tys. zł (z tego: 1 198,8 tys. zł w 2016 r., 152,7 tys. zł w 2017 r. i 461,8 tys. zł w 2018 r.). Nie zrealizowano m.in.: robót ogólnobudowlanych w budynku nr 261 oraz remontów budynków nr: 19, 21 - Lektoratu, 49 Klubu CSMW, 95 – Bazy noclegowej, 173 - palarni przy tym budynku, gabinetu e-learningu, budynku szkoleniowego artylerii i uzbrojenia okrętowego oraz naprawy drogi dojazdowej do placu ćwiczeń praktycznych z zakresu pierwszej pomocy przy budynku nr 173, robót remontowych w: Ośrodku Szkolenia Specjalistycznego, budynku CMEiRM, Klubie CSMW i Dyżurce Oficera Dyżurnego).

(akta kontroli str. 997-1029)

CSMW zgłaszało Kierownikowi Infrastruktury 6.WOG potrzeby w zakresie inwestycji budowlanych na lata 2017 i 2018 (nie zgłaszano potrzeb na 2016 r.). I tak:

- we wrześniu 2015 r. zgłoszono dwie potrzeby na 2017 r. (budowę rzutni granatem o wartości powyżej 2 mln zł oraz budowę ogrodzenia wokół bazy noclegowej Kadet i stadionu sportowego o wartości poniżej 2 mln zł);
- we wrześniu 2016 r. zgłoszono 10 potrzeb na 2018 rok o łącznej wartości kosztorysowej 18 350,0 tys. zł (w tym ponownie przebudowę rzutni granatem oraz: przebudowę czterech budynków koszarowych nr 36-39, budynku wielofunkcyjnego nr 42, budynku biurowo-sztabowego nr 3, budynku nr 50 na potrzeby szkoleniowe, remont budynku szkoleniowego nr 101, przebudowę części budynku nr 110 na halę sportową).

Odpowiednio: w październiku 2015 r. i w październiku 2016 r. 6.WOG przesłał do Szefa RZI zestawienie potrzeb rzeczowych w zakresie inwestycji budowlanych na 2017 i 2018 r., w których wymienił odpowiednio: obie potrzeby zgłoszone przez CSMW na 2017 r. (szacując wartość budowy rzutni granatem na 400 tys. zł, a budowy ogrodzenia na 800 tys. zł) oraz dziewięć potrzeb zgłoszonych przez CSMW na 2018 r. (wszystkie z wyjątkiem przebudowy rzutni granatem) o łącznej wartości kosztorysowej 16 350,0 tys. zł.

Z treści informacji uzyskanej w toku kontroli od Szefa RZI wynika, że żadne z ww. zadań nie zostało ujęte w planie i nie zostało zrealizowane. W piśmie nie podano przyczyn powyższego.

(akta kontroli str. 1001-1005, 1030-1063)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wyznaczenie w 2017 r. na stanowisko instruktora podoficera niespełniającego warunków wymaganych w KOSS w zakresie doświadczenia zawodowego. Z dniem 10 maja 2017 r. Komendant CSMW wyznaczył na stanowisko mł. instruktora w CWiZDSO podoficera nieposiadającego wymaganego w KOSS (NIS DR005001500190) doświadczenia w zawodzie (tj. zajmowania stanowiska w obszarze działalności łączności i informatyki lub dydaktycznej), który przechodził na to stanowisko instruktora ze stanowiska służbowego o specjalności wojskowej kierowca.

Komendant CSMW w swoich wyjaśnieniach podał, że ww. podoficer przed wyznaczeniem na stanowisko instruktora zajmował stanowiska w obszarze dydaktycznym i dowódczym, wykonując w okresie od 1 września do 23 grudnia

2015 r.¹⁴² i od 6 do 30 września 2016 r.¹⁴³ dodatkowe obowiązki służbowe w zakresie usprawnienia i zabezpieczenia procesu szkolenia (elewów służby przygotowawczej na potrzeby korpusu szeregowych w 2015 r.) oraz procesu szkolenia i dowodzenia (elewów służby przygotowawczej i kadry zawodowej w 2016 r.).

NIK nie podziela ww. wyjaśnień Komendanta CSMW, ponieważ ww. dodatkowe obowiązki służbowe nie wypełniały wymaganych w KOSS warunków zajmowania stanowiska w obszarze łączności i informatyki lub dydaktyki.

(akta kontroli str.1756, 1758, 1792-1793, 1836-1837, 1854-1856, 1859, 1861, 1925-1928, 1934-1935, 2326-2327)

2. Wyznaczenie w 2016 r. na stanowisko w CMEiRM podoficera, bez uprzedniego zatwierdzenia KOSS przez DG RSZ. Komendant CSMW w dniu 2 listopada 2016 r. wyznaczył na stanowisko instruktora (Nr NIS DR005001450020) podoficera, pomimo niezatwierdzenia KOSS na to stanowisko przez DG RSZ. CSMW przesała do uzgodnienia i akceptacji do DG RSZ KOSS dotyczącą tego stanowiska w trakcie niniejszej kontroli NIK (w dniu 22 marca 2019 r.), tj. po upływie dwóch lat i pięciu miesięcy po wyznaczeniu podoficera na to stanowisko instruktorskie. Powyższe było niezgodne z pkt 4 decyzji w sprawie KOSS, zobowiązującym do opracowania KOSS dla stanowisk służbowych występujących w etacie jednostki wojskowej, za wyjątkiem stanowisk określonych w pkt 6 ww. decyzji w sprawie KOSS.

(akta kontroli str. 2264-2267)

Według wyjaśnień Komendanta CSMW, projekt ww. KOSS (na stanowisko Nr NIS DR005001450020) nie został przesłany do zatwierdzenia do DG RSZ w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. ustawy z dnia 11 września 2003 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych¹⁴⁴, w wyniku której w ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych¹⁴⁵ uchylono art. 6 ust. 1 pkt 11a. Powyższe według tych wyjaśnień spowodowało, że dla przedmiotowego stanowiska instruktora, utworzonego w dniu 2 listopada 2016 r. KOSS nie był już dokumentem wymaganym, a jedynie dokumentem pomocniczym i spowodowało odstąpienie od priorytetu ważności jego przesłania do opiniowania i zatwierdzenia przez DG RSZ.

(akta kontroli str. 2298-2301)

Zdaniem NIK ww. zmiana ustawy o służbie żołnierzy zawodowych nie zwalniała Komendanta CSMW z obowiązku przestrzegania pkt 4 decyzji w sprawie KOSS, zobowiązującej do opracowania KOSS dla stanowisk służbowych występujących w etacie jednostki wojskowej, za wyjątkiem stanowisk określonych w pkt 6 ww. decyzji w sprawie KOSS. Obowiązek ich opracowania oraz uzgadniania wynika również z obowiązujących Wytycznych Dyrektora Departamentu Kadr MON z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie procedury opracowania i akceptowania Karty Opisu Stanowisk Służbowych.

3. CSMW nie przekazywało w latach 2016-2018 DG RSZ kwartalnych informacji o używanych UST, co było niezgodne z wytycznymi Inspektora Szkolenia DG RSZ do działalności szkoleniowej w jednostkach wojskowych Dowództwa Generalnego RSZ na lata 2016-2018 w zakresie spraw organizacyjnych dotyczących szkolenia, ustalonych odpowiednio w: pkt 6 ust. 11 (Sprawy organizacyjne dotyczące procesu szkolenia) wytycznych na 2016 r.¹⁴⁶, pkt 8.12 wytycznych na 2017 r.¹⁴⁷ i pkt 8.8.12

¹⁴² Powierzone rozkazami dziennymi Komendanta CSMW Nr Z-168 z dnia 31 sierpnia 2015r. i Z-169 z dnia 1 września 2015 r.

¹⁴³ Powierzone rozkazem dziennym Komendanta CSMW Nr Z-162 z dnia 23 sierpnia 2016 r.

¹⁴⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1355.

¹⁴⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 333, zwanej dalej „ustawą o służbie żołnierzy zawodowych”.

¹⁴⁶ Wytyczne nr 97 Inspektora Szkolenia DG RSZ z dnia 28 grudnia 2015 r.

¹⁴⁷ Wytyczne nr 77 Inspektora Szkolenia DG RSZ z dnia 2 grudnia 2016 r.

wytycznych na 2018 r.¹⁴⁸, które zobowiązywały jednostki wojskowe DG RSZ do przekazywania Inspektoratowi Szkolenia DG RSZ kwartalnych zestawień UST oraz wyposażenia bazy szkoleniowej¹⁴⁹ z podziałem na gestorów SpW – będących w ewidencji jednostek wojskowych (do 15 dnia następnego miesiąca po zakończonym kwartale).

Komendant CSMW i Szef WD wyjaśnili, że ww. zestawienia w okresie objętym kontrolą nie były przekazywane do DG RSZ w związku z ustaleniami CSMW w tym zakresie z Oddziałem Bazy Szkoleniowej Inspektoratu Szkolenia DG RSZ (bezpośrednim ich odbiorcą), według których informacje te miały być przekazywane w przypadku zmian w załączniku do wytycznych (w wykazie UST).

(akta kontroli str. 242-244, 247, 914, 917, 918, 924, 925, 931, 2328, 2331-2340)

Powyższe wyjaśnienia nie zostały potwierdzone przez Inspektora Szkolenia DG RSZ, który w swoich wyjaśnieniach podał, że przedstawiciel CSMW był informowany w trakcie corocznych szkoleń, o konieczności przekazywania kwartalnych informacji o stanach ilościowych posiadanych UST i wyposażenia bazy treningowej.

(akta kontroli str. 2098-2099)

Zdaniem NIK niesporządzanie i nieprzesyłanie ww. sprawozdań przez CSMW o rzeczywistych stanach ilościowych posiadanych UST i wyposażenia bazy treningowej do DG RSZ miało wpływ na zaistnienie nieprawidłowości w zakresie niezabezpieczenia pod względem materiałowo-technicznym kursów i szkoleń prowadzonych przez Centrum oraz niewykorzystywaniem do szkolenia posiadanych UST (opisanych w części stwierdzone nieprawidłowości).

4. Nie wykorzystywano do szkolenia żołnierzy przez okres ponad 10 lat zakupionego w 2008 r.¹⁵⁰ UST Orlik 1/300 o wartości 530,0 tys. zł.

W trakcie kontroli stwierdzono m.in., że w CSMW znajdowały się w nierozpakowanych i zaplombowanych skrzyniach elementy UST do broni strzeleckiej Orlik 1/300, przeznaczonego do szkolenia strzelców w zakresie nauki, kontroli i oceny celowania oraz prowadzenia ćwiczeń i treningów ogniowych (w dzień i w nocy) na odległościach od 100 do 300 m (tj. na dystansach niemożliwych do prowadzenia szkolenia na strzelnicy garnizonowej, jaką dysponuje CSMW). UTS Orlik 1/300 o wartości początkowej 530,0 tys. zł, przekazany został na wyposażenie CSMW w dniu 19 grudnia 2008 r. i od tego czasu nie był przez CSMW użytkowany. W okresie od 19 listopada 2011 r. do 7 sierpnia 2018 r. UST Orlik 1/300 przekazany został do dostawcy (Autocomp Electronic Sp. z o.o. ze Szczecina¹⁵¹) celem przeprowadzenia bezkosztowego serwisu baterii w modułach broni, sterownikach systemu oraz klawiaturach (celem zabezpieczenia sprzętu przed degradacją). Jak poinformował kontrolerów Prokurent Autocomp, wymaganym elementem prawidłowej eksploatacji tego UST (wskazanym w *Opisie technicznym zasad użytkowania Orlik 1/300*) jest konieczność ładowania akumulatorów, w tym w przypadku składowania dłuższego niż kwartał – co trzy miesiące (z przeprowadzeniem pełnego cyklu ładowania pakietów akumulatorowych). Jak wynika z ww. informacji powyższe związane jest z zastosowanymi w tym UST akumulatorami litowymi¹⁵² (z wbudowanymi zabezpieczeniami przeciw uszkodzeniu ogniów), bardzo wrażliwymi na nadmierne/głębokie rozładowanie (poniżej 3,0V). Niewłaściwa obsługa w tym

¹⁴⁸ Wytyczne nr 86 Inspektora Szkolenia DG RSZ z dnia 4 grudnia 2017 r.

¹⁴⁹ Według wzorów określonych w załącznikach nr 10 do ww. wytycznych.

¹⁵⁰ Na podstawie umowy Nr DZSZ/197/X-49/UZ/NEG/Z/2008/722 z 11 sierpnia 2008 r. zawartej przez Departament Zaopatrzenia Sił Zbrojnych MON z Autocomp Electronic Sp. z o.o.

¹⁵¹ Zwanej dalej „Autocomp”.

¹⁵² Li-Ion i Li-Po.

zakresie (pozostawienie systemu rozładowanego przez dłuższy okres) może spowodować nieodwracalną utratę pojemności tych ogniów (co skutkować może skróceniem czasu pracy systemu) oraz poważnym ich uszkodzeniem¹⁵³, powodującym konieczność ich wymiany. W ramach ww. bezpłatnego serwisu (w latach 2011-2017), Autocomp przeprowadzał również roczne przeglądy techniczne, niezbędne m.in. w związku z zainstalowanymi elementami kwarcowymi w torze radiowym urządzenia. Zwrot w 2017 r. ww. UST Orlik 1/300 do CSMW przez Autocomp nastąpił - jak poinformował kontrolerów ww. Prokurent Autocomp - w związku z kolejnym odłożeniem inwestycji wybudowania poligonu OPA.

Wygasły również wszelkie gwarancje dotyczące UST Orlik 1/300 udzielone przez dostawcę tego sprzętu¹⁵⁴ (niezawodnej pracy wynoszącej 36 miesięcy przechowywania w magazynach zamkniętych i 24 miesięcy bezpośredniej eksploatacji¹⁵⁵) oraz zbliża się termin (10 lat od upływu gwarancji) wygaśnięcia zobowiązania dostawcy do zapewnienia części zamiennych i zespołów w zamawianych ilościach. Pomimo nieużywania od 2008 r. ww. UST do szkolenia żołnierzy, CSMW nie poinformowało o tym Zarządu Wojsk Pancernych i Zmotoryzowanych Inspektoratu Wojsk Lądowych RSZ¹⁵⁶ oraz nie zgłosiło potrzeby jego przekazania innym jednostkom wojskowym. Inspektor Wojsk Lądowych RSZ wyjaśnił, że Gestor SpW nie podejmował działań celem zapewnienia wykorzystania ww. UST Orlik 1/300, ponieważ nie był powiadamiany przez CSMW o jego niewykorzystywaniu i o konieczności jego przekazania (jako sprzętu zbędnego) do innych jednostek wojskowych.

Przyczyną niewykorzystywania UST Orlik do szkolenia żołnierzy przez 10 lat od daty jego zakupu, według Szefa Sekcji Zabezpieczenia Szkolenia było przesuwanie od 2008 r. realizacji modernizacji poligonu OPA, na którym miał być on zamontowany jako element nowej strzelnicy bezogniowej.

Komendant CSMW wyjaśnił, że nie zgłaszano faktu braku eksploatacji UST Orlik 1/300 oraz nie wykazywano jako sprzętu zbędnego z powodu zawieszono procesu modernizacji zespołu poligonowo-szkoleniowego¹⁵⁷. Zgodnie z założeniami ww. inwestycji i projektu miała powstać strzelnica bezogniowa na bazie UST Orlik 1/300 (środki na dokończenie tej inwestycji przesuwane były corocznie od 2008 r. na kolejne lata).

(akta kontroli str. 1557-1562, 1869-1871, 1925-1928, 1933, 1935, 1955-2072)

Zdaniem NIK ww. zaniechanie wykorzystywania UST Orlik 1/300 do szkolenia ogniowego żołnierzy oraz niepoinformowanie Gestora SpW o powyższym, należy ocenić jako działania niegospodarne. Ponadto brak prawidłowej obsługi urządzenia (zaniechanie wymaganych okresów ładowania ogniów) może doprowadzić do jego uszkodzenia, skutkującego stratami w powierzonym mieniu.

5. Nie zabezpieczono pod względem materiałowo-technicznym łącznie 25 kursów doskonalących w siedmiu różnych kierunkach, na których przeszkolono łącznie 206 osób. Dotyczyło to następujących kursów:

¹⁵³ W dłuższym okresie czasu bez doładowania, może dojść do zwiększenia ciśnienia wewnątrz ogniwa, skutkującego jego puchnięciem, przegrzaniem i (w ekstremalnych przypadkach) wybuchem, zagrażającym otoczeniu.

¹⁵⁴ Wynikające z §8 ust. 5 umowy Nr DZSZ/197/X-49/UZ/NEG/Z/2008/722 z 11 sierpnia 2008 r.

¹⁵⁵ Licząc od dnia 19 grudnia 2008 r.

¹⁵⁶ Gestora tego sprzętu, zwanego dalej: „Gestorem SpW”.

¹⁵⁷ Plan Inwestycji Budowlanych na lata 2019 – 2022, nr zadania 12272 poz. 340.

- dziewięciu kps¹⁵⁸ w zakresie obsługi przenośnego przeciwlotniczego zestawu raketowego¹⁵⁹, (na których przeszkolono łącznie 71 osób), w przypadku których nie zapewniono trenera 9F-622, w związku przekroczonym w 2013 r. jego resursem i oczekiwaniem na decyzję gestora sprzętu co do dalszych działań w jego sprawie, dodatkowo, w przypadku trzech z tych kursów, które odbyły się w 2018 r. nie zapewniono urządzenia - Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów (urządzenie niezbędne do zabezpieczenia zajęć w temacie „Rozpoznanie”, było w całości niesprawne od 13 listopada 2017 r.);
- trzech kps¹⁶⁰ kierunku artyleria okrętowa, (na których przeszkolono łącznie 25 osób), w przypadku których nie zapewniono czterech urządzeń: trenera do odpalania rakiety 9F-616M1 (gdyż na rozkaz MON z 30 kwietnia 2013 r.¹⁶¹ został on w czerwcu 2013 r.¹⁶² przekazany do Muzeum MW w Gdyni) oraz: konsoli artyleryjskiej, armaty 30 mm AK-630 i armaty 76,2 mm AK-176 (gdyż Centrum ich nie posiadało);
- trzech kps¹⁶³ kierunku obsługa armaty przeciwlotniczej (na których przeszkolono 23 osoby), w przypadku których nie zapewniono armaty 57mm S-60 (gdyż armata ta została wyłączona z procesu szkolenia, a w listopadzie 2016 r. przekazana do innej jednostki), a dodatkowo w przypadku ostatniego z nich nie zapewniono urządzenia - Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów (urządzenie, niezbędne do zabezpieczenia zajęć w temacie „Rozpoznanie obiektów powietrznych”, było w całości niesprawne od 13 listopada 2017 r.);
- trzech kps¹⁶⁴ kierunku hydrolokacja, (na których przeszkolono łącznie 22 osoby), w przypadku których nie zapewniono: urządzenia treningowego hydroakustycznego MG-18, ani miny kotwicznej wzoru JAM (gdyż w grudniu 2014 r. oba te urządzenia zostały przekazane do Muzeum MW w Gdyni);
- trzech kps¹⁶⁵ kierunku eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych (na których przeszkolono łącznie 33 osoby), w przypadku których nie zapewniono: min wzoru JAM i MMD-P oraz ich kompletów bojowych (gdyż minę kotwiczną wzoru JAM przekazano w grudniu 2014 r. do Muzeum MW w Gdyni, a miny wzoru MMD-P Centrum nie posiadało);
- jednego kps¹⁶⁶ w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających, (na którym przeszkolono 10 osób) oraz trzech kursów¹⁶⁷ przeszkolenia specjalistycznego z zakresu budowy i eksploatacji WKM (na których przeszkolono łącznie 22 osoby), w przypadku których nie zapewniono urządzenia - Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów, było ono w części niesprawne od 9 stycznia 2017 r., a w całości od 13 listopada 2017 r., zbyt późno podjęto działania w celu przywrócenia jego sprawności (dopiero 7 sierpnia 2018 r. sporządzono protokół stanu technicznego), a kolejne działania w tej sprawie były przewlekłe (dopiero w lutym

¹⁵⁸ Po trzy w każdym roku okresu objętego kontrolą, tj. w okresach: 07.03- 18.03, 13.06-24.06, 17.10-28.10.2016 r., 06.03- 17.03, 15.05-26.05, 16.10-27.10.2017 r., 05.03 - 16.03, 14.05 - 25.05, 15.10-26.10.2018 r.

¹⁵⁹ Zwanego dalej „ppzr”.

¹⁶⁰ Po jednym w każdym roku okresu objętego kontrolą, tj. w okresach: 29.02-25 03.2016 r., 6-31.03.2017 r., 3-28.09.2018 r.

¹⁶¹ Sekretarz Stanu w MON z upoważnienia Ministra zatwierdził w tym dniu Zbiorcze zestawienie nr 100/04/13 mienia ruchomego przeznaczonego do nieodpłatnego przekazania do Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, w którym wyszczególniono m.in. trenera 9F-616M1

¹⁶² Dowodem LT nr 12000632/2013 z 20 czerwca 2013 r.

¹⁶³ W okresie 18.09-13.10.2017 r., 17.09-12.10.2018 r.

¹⁶⁴ W okresie 3-28.10.2016 r., 6-31.03.2017 r., 5-30.03.2018 r.

¹⁶⁵ W okresie 29.02-25.03.2016 r., 6.02 - 3.03.2017 r., 5.02-2.03.2018 r.

¹⁶⁶ W okresie 13-24.11.2017 r.

¹⁶⁷ W okresie 13.11 - 17.11.2017 r., 05.02 - 09.02.2018 r., 05.11-09.11.2018 r.

2019 r. ustalono gestora sprzętu, a następnie na jego wniosek w marcu 2019 r. zawnioskowano o wycofanie go z eksploatacji).

Ponadto, w przypadku trenażera stacji hydrolokacyjnej SHL-100M i SHL-200M protokół stanu technicznego, w którym wnioskowano o jego naprawę sporządzono dopiero dzień po przeprowadzonych oględzinach (20 lutego 2019 r.), pomimo że uległ on awarii – jak wyjaśniano w toku tych oględzin - już w grudniu 2018 r, a dopiero 11 marca 2019 r. przekazano go do 6.WOG celem dalszego postępowania.

(akta kontroli str. 33, 41, 50, 60, 62, 67, 72, 81-82, 98-99, 110, 116, 151, 159, 182, 185-186, 1521-1530, 1531-1536, 1669-1693)

Osobami odpowiedzialnymi za realizację ww. kursów, w tym za bieżący nadzór nad instruktorami i ocenę racjonalnego wykorzystania środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia szkoleń¹⁶⁸ byli:

- Kierownik CNIUO w przypadku kursów w zakresie: artylerii okrętowej, hydrolokacji, obsługi min, trałów i bomb głębinowych, rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających,
- Kierownik CWiZDSO w przypadku kursów w zakresie: obsługi ppzr, obsługi armaty przeciwlotniczej oraz budowy i eksploatacji WKM.

W sprawie braku zabezpieczenia ww. odpowiednich urządzeń Kierownik CNIUO wyjaśnił:

- odnośnie trenażera do odpalania rakiety 9F-616M1, konsoli artyleryjskiej, armaty 30 mm AK-630, armaty 76,2 mm AK-176: „konsola artyleryjska, armata 30 mm AK-630 i armata 76,2 mm AK-176 (których nie zapewniono) były tylko urządzeniami zalecanymi do wykorzystania w szkoleniu. (...) Wyszczególnienie sprzętu (...) w programach kursów stanowiło jedną z przesłanek pozyskania go w przyszłości na wyposażenie Centrum (nie moglibyśmy występować o pozyskanie sprzętu, gdyby nie był on wymieniony w programach kursów). Nie podejmowałem jednak działań w celu pozyskania ww. urządzeń i uzbrojenia, ponieważ ten sprzęt występował tylko już na czterech okrętach i w przyszłości będą wprowadzane nowe typy armat (np. armata Tryton na Kormoranie), w związku z czym planujemy dostosowanie programu do możliwości sprzętowych Cyklu (szkolenie dotyczące użycia wyłącznie armat szkolnych, którymi Centrum dysponuje);
- odnośnie miny MMD-P oraz miny kotwicznej wzoru JAM: „nie zapewniono zabezpieczenia w postaci miny MMD-P, gdyż cel szkolenia (w formie wykładu) polegający na omówieniu budowy, danych taktyczno-technicznych i zasad działania miny mógł być osiągnięty tylko przy pomocy prezentacji multimedialnych, nie było konieczne posiadanie samej miny (...), a w przypadku miny wz. JAM nie ma zamiennika i należałoby zmienić program kursu”;
- odnośnie urządzenia treningowego hydroakustycznego MG-18: nie zabezpieczono urządzenia, gdyż przekazano je w grudniu 2014 r. do Muzeum MW w Gdyni,
- odnośnie urządzenia - Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów powietrznych: urządzenie uległo całkowitej awarii w listopadzie 2017 r. i od tego czasu nie zostało naprawione, w wyniku zaniedbania technika-instruktora odpowiedzialnego za ten sprzęt (który jest już na emeryturze) nie sporządzono wówczas protokołu stanu technicznego i nie podejmowano czynności w celu przekazania go do naprawy aż do sierpnia 2018 r. (kiedy to po dłuższej nieobecności w pracy Kierownik CNIUO zorientował

¹⁶⁸ Zgodnie z zapisami w odpowiednich programach kursów: pkt 2.5. Podział kompetencji na poszczególnych szczeblach dowodzenia.

się, że nie podjęto żadnych działań w tym celu i nakazał sporządzenie protokołu stanu technicznego);

- odnośnie trenera stacji hydrolokacyjnej SHL-100M i SHL-200M protokół stanu technicznego ww. urządzenia (w którym stwierdzono konieczność jego naprawy) sporządzono 20 lutego 2019 r. po komisyjnym przekazaniu sprzętu innej osobie. Kierownik CNIUO nie wyjaśnił przyczyn przesłania tego protokołu do 6.WOG dopiero 11 marca 2019 r.

W sprawie braku zabezpieczenia ww. odpowiednich urządzeń Kierownik CWiZDSO wyjaśnił:

- odnośnie trenera 9F-622: instruktorzy Cyklu zajmujący się tematyką obrony przeciwlotniczej osobiście i telefonicznie kontaktowali się w tej sprawie z Szefem odpowiedniej służby w 6.WOG uzyskując za każdym razem odpowiedź, że oczekiwana jest decyzja w tej sprawie, nie potrafił jednak odpowiedzieć kiedy kontaktowano się po raz ostatni;
- odnośnie armaty 57mm S-60: nie podejmowano czynności związanych z jej pozyskaniem dla celów szkoleniowych, gdyż uzyskano informację od gestora o zamiarze wycofania tego sprzętu (w formie ustnej, telefonicznej, nie zostało to udokumentowane).

(akta kontroli str. 161-163, 166-168, 1885-1888)

Centrum nie informowało odpowiednich gestorów o braku ww. urządzeń i nie podejmowało działań w celu ich pozyskania, ponieważ – jak wyjaśnił Komendant CSMW:

- odnośnie trenera do odpalania rakiety 9F-616M1, miny kotwicznej wzoru JAM, urządzenia treningowego hydroakustycznego MG-18: „był to sprzęt wycofany z użytku w MW”,
- odnośnie armaty 30 mm AK-630, armaty 76,2 mm AK-176, konsoli artyleryjskiej: „sprzęt jest nieperspektywiczny i znajduje się już tylko na wyposażeniu czterech okrętów MW RP”,
- odnośnie armaty 57mm S-60: „Armata S-60 jest sprzętem mocno przestarzałym, wycofywanym sukcesywnie z uzbrojenia SZ RP. Obecnie armata wykorzystywana jest w niewielu jednostkach wojskowych”,
- odnośnie trenera 9F-622: „gestor sam wystosował pismo (pismo Szefa OPL nr 764/SzOPL z dn. 21.06.2013 r.) o planowanym wycofaniu z eksploatacji przenośnych zestawów raketowych S-2M, a więc dalsze stosowanie trenera 9F-622 stosowanego do szkolenia operatorów obsługi przenośnego zestawu raketowego S-2M „STRZAŁA”, nie było zasadne. Trener ten mógł jedynie urozmaicić szkolenie operatorów wprowadzonego do użytku w SZ RP przenośnego przeciwlotniczego zestawu raketowego „GROM”, dla którego potrzeb pozyskano Urządzenie Szkolno- Treningowe UST-1”
- odnośnie miny MMD-P: „z tego tematu odbywały się jedynie zajęcia teoretyczne i w tym przypadku nie był to niezbędny sprzęt do szkolenia, a jedynie zalecany”,

(akta kontroli str. 1925-1927, 1928-1929, 1935)

NIK nie podziela ww. wyjaśnień. Fakt, że niektóre urządzenia zostały wycofane z użytku w MW lub że znajdują się na wyposażeniu czterech okrętów, jak również zamiar wprowadzania w przyszłości nowego sprzętu (innego rodzaju), czy planowanie dostosowania programów szkoleń do aktualnych możliwości sprzętowych, nie mogą być usprawiedliwieniem dla braku zabezpieczenia sprzętu wykazanego w programach odpowiednich kursów jako niezbędnego zabezpieczenia technicznego, skoro programy te były w okresie objętym kontrolą aktualne i wciąż realizowane. Natomiast stosowanie trenera 9F-622 nie było jedynie „urozmaiczeniem szkolenia”, lecz obowiązkowym elementem tzw. szkolenia

psychologicznego odrębnych zajęć, w ramach kursu obsługi ppzr (co opisano w dalszej części wystąpienia). Ponadto, nie jest prawdą, że mina MMD-P była tylko sprzętem „zalecanym” do szkolenia, gdyż w programie kursu eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych (na str. 33) wykazano ją jako „urządzenie niezbędne do zabezpieczenia zajęć”.

(akta kontroli str. 159)

Odpowiednie służby CSMW – od lipca 2013 r., czyli przez ponad 5 lat – nie podejmowały udokumentowanych działań w celu doprowadzenia do wymiany zużytych części тренаżera (wyrzutni) na wyroby nowe legalizowane, a także podjęły działania w celu przywrócenia sprawności Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów powietrznych i тренаżera stacji hydrolokacyjnej SHL-100M i SHL-200M dopiero odpowiednio po dziewięciu i dwóch miesiącach od faktu stwierdzenia ich niesprawności oraz prowadziły dalsze działania w tych sprawach.

Skutkiem bowiem braku zabezpieczenia ww. urządzeń było niezrealizowanie celów ww. szkoleń określonych w programach, co opisano w punkcie 3 wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, a także konieczność odwołania czterech kursów doskonalących opartych na ww. urządzeniu (w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających zaplanowanych w okresie od października do listopada 2018 r.) i niezrealizowanie planu szkoleń w zakresie kursów doskonalących w 2018 r.

Konsekwencją powyższego – zdaniem NIK – mogło być również zmniejszanie się gotowości CSMW do zaspokajania potrzeb szkoleniowych Wojska Polskiego w zakresie kursów i szkoleń specjalistycznych realizowanych przez Centrum.

6. Nierzetelnie prowadzono dokumentację 23 urządzeń stanowiących zabezpieczenie materiałowo-techniczne wybranych 30 kursów doskonalących, ponieważ:

- w dowodach czterech urządzeń eksploatowanych przez CNIUO¹⁶⁹ wykaz pracy urządzeń był prowadzony tylko do odpowiednio: 2015 r., 2014 r. 2012 r., 2012 r., natomiast w dowodach trzech urządzeń eksploatowanych przez CWiZDSO¹⁷⁰ i trzech urządzeń eksploatowanych przez CMEiRM¹⁷¹ nie były prowadzone w ogóle wykazy pracy tych urządzeń;
- w książkach wykorzystania dziewięciu urządzeń eksploatowanych przez CNIUO¹⁷² wpisy dotyczące przebiegu eksploatacji (dane zbiorcze) były dokonywane tylko do 2012 r., a w przypadku тренаżera systemu raketowego RBS-15 wpisów tych w ogóle nie dokonywano;
- w książkach wykorzystania dwóch urządzeń eksploatowanych przez CNIUO¹⁷³ ostatnie wpisy o sprawdzeniu stanu technicznego pochodziły z 2015 r., natomiast w książkach wykorzystania innych 10 urządzeń¹⁷⁴ nie dokonywano wpisów dotyczących sprawdzenia stanu technicznego;

¹⁶⁹ Trenera stacji SHL-100M i SHL-200M, symulatora stacji radiolokacyjnej ZURAD i symulatora ZSyD MW Łeba i trenera systemu raketowego RBS-15.

¹⁷⁰ Trenera nasłuchu radiowego - odbiornika radiowego ICOM, symulatora odbioru sygnałów semaforem i flagami oraz symulatora łączności satelitarnej.

¹⁷¹ Symulator siłowni okrętowej, zestawu stanowisk elektrotechniki okrętowej (dla każdego z sześciu stanowisk) oraz zestawu stanowisk automatyki okrętowej (dla każdego z dwóch stanowisk).

¹⁷² Symulatora mostka nawigacyjnego Autocomp, symulatora stacji radiolokacyjnej ZURAD, trenera radiolokacyjny Nowatel, stanowiska stacji radiolokacyjnej CN, symulatora ECDIS, symulatora VTS i MPN, symulatora ZSyD MW Łeba, symulatora budowy okrętu 3D, trenera gier sztabowych Novatel.

¹⁷³ Symulatora mostka nawigacyjnego Autocomp i trenera radiolokacyjnego Nowatel.

¹⁷⁴ Symulatora stacji radiolokacyjnej ZURAD, stanowisko stacji radiolokacyjnej CN, symulatora ECDIS, symulatora VTS i MPN, autonomicznego stanowiska AIS, symulatora hydrografii Homar Echo1, symulatora ZSyD MW Łeba, symulatora budowy okrętu 3D, trenera gier sztabowych Novatel, trenera systemu raketowego RBS-15.

- w dwóch dokumentach dotyczących tego samego urządzenia eksploatowanego przez CNIUO¹⁷⁵ podano różne liczby godzin jego pracy w latach 2016-2018: w książce wykorzystania urządzenia 237 godzin (z tego: 64 w 2016 r., 96 w 2017 r. i 77 w 2018 r.), a w dowodzie urządzenia 84 godz. (z tego: 35 w 2016 r., 28 w 2017 r. i 21 w 2018 r.).

(akta kontroli str. 1694-1697)

Osoba odpowiedzialna za prowadzenie dokumentacji urządzeń eksploatowanych przez CNIUO: – samodzielny technik w CNIUO wyjaśnił w tej sprawie, że: w książkach wykorzystania urządzeń odpowiednie wpisy nie były dokonywane, gdyż brak było jasnych wytycznych co do prowadzenia książek przez użytkownika oraz stwierdził, że wpisy te będą prowadzone na bieżąco od 1 kwietnia 2019 r., a także że wykaz pracy ww. czterech urządzeń oraz wpisy dotyczące przebiegu eksploatacji ww. 10 urządzeń (dane zbiorcze) zostały uzupełnione 13 i 20 marca 2019 r., a różnica w zapisach dotyczących godzin pracy symulatora VTS i MPN powstała w wyniku braku zapisów zajęć programowych przez ostatnie trzy lata, zapis w dowodzie urządzenia został uzupełniony 20 marca 2019 r.

W sprawie urządzeń eksploatowanych przez CWiZDSO i CMEiRM ich Kierownicy wyjaśnili, że wykazy pracy ww. urządzeń zostały uzupełnione.

(akta kontroli str. 164-165, 1698-1701, 1885-1888, 1896)

Ponadto, w przypadku Multimedialnego systemu wspomagania nauki z rozpoznania celów powietrznych - z treści: wpisów do książki wykorzystania obiektu (gabinetu nr 69/173, w którym było zainstalowane ww. urządzenie), meldunku instruktora prowadzącego zajęcia z jego użyciem w ramach kps w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających (w dniach 13-24 listopada 2017 r.) oraz wyjaśnień Kierownika CNIUO wynika, że urządzenie to było niesprawne od listopada 2017 r. i od tej pory nie było wykorzystywane w trakcie żadnych szkoleń organizowanych w Centrum. Pomimo tego faktu, w Wykazie pracy ww. urządzenia zamieszczonym w dowodzie urządzenia dokonano wpisów, z których wynikało, że w styczniu 2018 r. urządzenie pracowało łącznie przez 12 godzin, a w lutym 2018 r. łącznie przez 26 godzin, w dowodzie tego urządzenia brak było wpisów dotyczących przeprowadzania kontroli stanu technicznego. Ponadto, w ww. książce wykorzystania obiektu brak było wpisów o korzystaniu z urządzenia w dniach, w których odbywały się zajęcia w ramach dwóch kps kierunek obsługa armaty przeciwlotniczej (19-21 września 2016 r., 18-20 września 2017 r.) oraz dwóch kps z zakresu budowy i eksploatacji WKM (1 lutego 2016 r. i 14-15 marca 2018 r.), na których - zgodnie z programami tych kursów i konspektami zajęć, które odbyły się w tych dniach – korzystano z ww. urządzenia,

(akta kontroli str. 161-163, 182-187, 188-189, 196-197, 1366, 1702-1709)

Osoba odpowiedzialna za utrzymanie i prowadzenie dokumentacji ww. urządzeń, technik-instruktor w CNIUO, z końcem lutego 2019 r. odszedł do rezerwy.

Kierownik CNIUO potwierdził, że w styczniu i lutym 2018 r. wykorzystywano tylko stanowisko instruktora wraz z rzutnikiem multimedialnym i wyjaśnił, że przyczyną braku wpisów o prowadzonych zajęciach w książce wykorzystania obiektu (gabinetu) były zaniedbania osób prowadzących dane zajęcia.

(akta kontroli str. 1885-1888)

Skutkiem ww. nieprawidłowości był brak możliwości dokonania rzetelnej oceny stopnia zużycia danego urządzenia i jego dalszej przydatności w procesie szkolenia, a także podawanie nieprawidłowych danych odnośnie pracy tych urządzeń w sprawozdaniach z ich wykorzystania.

¹⁷⁵ Symulatora VTS i MPN.

7. W Bibliotece CSMW nie zapewniono słuchaczom dostępu do 32 spośród 115 obowiązujących pozycji literatury (28%) wymaganej programami ośmiu wybranych kps (spośród 15 programów kursów objętych próbą). Dotyczyło to kursów w następujących kierunkach: radiolokacja (14 pozycji), bosman okrętowy i hydrolokacja (po 6 pozycji), obsługa radiostacji średniej mocy i łączność okrętowa (po 5 pozycji), eksploatacja, obsługa torped i okrętowych wyrzutni torpedowych, obsługa min, trałów i operator sprzętu nasłuchu radiowego (po jednej pozycji).

(akta kontroli str. 33, 60, 62-63, 65-67, 71-74, 81, 117, 119, 130, 132-137, 139-140, 146, 148-150, 984-989)

Osobami odpowiedzialnymi za realizację ww. kursów, w tym za bieżący nadzór i ocenę racjonalnego wykorzystania środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia szkoleń¹⁷⁶ byli:

- Kierownik CNIUO w przypadku kursów w zakresie: hydrolokacji, radiolokacji, bosmana okrętowego, obsługi min, trałów i bomb głębinowych,
- Kierownik CWiZDSO w przypadku kursów w zakresie: obsługi radiostacji średniej mocy, łączności okrętowej, operatora sprzętu nasłuchu radiowego.

W sprawie niezapewnienia słuchaczom dostępu do obowiązującej literatury: Kierownik CNIUO wyjaśnił, że nie składał zapotrzebowania do Biblioteki CSMW na literaturę podaną jako obowiązująca w programach ww. kursów doskonalących, a Kierownik CWiZDSO wyjaśnił, że zapotrzebowanie na wydawnictwa nie było składane, gdyż „takowe wprowadzane są lub aktualizowane przez Gestora kursu”.

(akta kontroli str. 1885-1888, 1896)

Odpowiedzialni za nadzór nad realizacją procesu kształcenia Szef WD oraz Komendant CSMW wyjaśnili, że przyczyną niezapewnienia słuchaczom dostępu do obowiązującej literatury był brak złożonego zapotrzebowania na literaturę niezbędną do realizacji szkolenia ze strony WD, w którym programy były wykonywane.

(akta kontroli str. 914, 916-918, 923-925, 930, 931, 2328, 2330-2331)

NIK nie podziela wyjaśnień Kierownika CWiZDSO, w ocenie NIK, nie było bowiem przeszkód do przekazywania obowiązujących programów szkolenia Bibliotece CSMW i przesyłania przez WD do Biblioteki zapotrzebowania na niezbędną literaturę.

OCENA CZĄSTKOWA

Centrum zabezpieczyło w kontrolowanym okresie potrzeby szkoleniowe w zakresie kadrowym, poprzez zatrudnienie etatowej kadry instruktorskiej, spełniającej – poza jednym przypadkiem – wymogi niezbędne do zajmowania stanowiska, która (również poza jednym przypadkiem) została powołana w obowiązującym trybie. NIK negatywnie ocenia jednak zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie materiałowo-sprzętowym. W kontrolowanym okresie CSMW nie zabezpieczyła pod względem materiałowo-technicznym łącznie 25 kursów doskonalących w siedmiu różnych kierunkach, na których przeszkolono łącznie 206 osób. Nie informowano też odpowiednich gestorów o braku urządzeń wymaganych programami tych kursów i nie podejmowano działań w celu ich pozyskania. W Centrum nie zainstalowano i nie wykorzystywano do szkolenia żołnierzy przez ponad 10 lat zakupionego urządzenia o wartości 530,0 tys. zł, co należy uznać za działanie niegospodarne. Nie zapewniono również słuchaczom w Bibliotece CSMW dostępu do 28% pozycji literatury wymaganej programami ośmiu wybranych kps. Ponadto nierzetelnie prowadzono dokumentację 23 urządzeń stanowiących zabezpieczenie materiałowo-techniczne wybranych 30 kursów doskonalących i nie przekazywano do DG RSZ kwartalnych informacji o używanych UST.

¹⁷⁶ Zgodnie z zapisami w odpowiednich programach kursów: pkt 2.5. Podział kompetencji na poszczególnych szczeblach dowodzenia.

3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą w CSMW zrealizowano łącznie 495 kursów, z tego: 179 w 2016 r., 160 w 2017 r. i 156 w 2018 r. Łącznie uczestniczyło w nich 9 615 osób, z tego: 3 239 osób w 2016 r., 3 071 osób w 2017 r. i 3 305 osób w 2018 r.

Kursy doskonalące stanowiły największą część (w kolejnych latach odpowiednio 81%, 77% i 78%) wszystkich kursów realizowanych przez CSMW (było ich odpowiednio: 145, 123 i 121). Uczestniczyło też w nich najwięcej słuchaczy, tj. odpowiednio: 1 679 (52%), 1 502 (49%) i 1 367 (41%).

Pozostałe kursy stanowiły: kursy kwalifikacyjne (po sześć w każdym roku okresu objętego kontrolą), szkolenia rezerw osobowych (trzy w 2017 r. oraz po dwa w pozostałych latach), szkolenia kandydatów na podoficerów do NSR (po trzy w latach 2016-2017 i dwa w 2018 r.), szkolenie specjalistyczne kandydatów na podoficerów z korpusu szeregowych zawodowych (jedno w każdym roku) oraz inne w łącznej liczbie 22 w 2016 r. i po 24 w latach 2017-2018. W tej ostatniej kategorii kursów (inne) odnotowano najwyższy wzrost liczby uczestników, wynosiła ona w kolejnych latach odpowiednio: 587 osób (18%), 881 osób (29%) i 1 300 osób (39%). Szczegółowy opis tych kursów podano w pkt 3.7. wystąpienia.

W latach 2016-2017 zrealizowano wszystkie zaplanowane kursy (w stosunku do pierwotnego planu), a w 2018 r. nie zrealizowano dziewięciu (spośród zaplanowanych 130) kursów doskonalących oraz jednego z trzech zaplanowanych szkoleń rezerw osobowych, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia.

(akta kontroli str. 1412-1469)

3.2. W wyniku analizy dokumentacji wybranych 30 szkoleń – kursów w ramach doskonalenia zawodowego żołnierzy (każdy w innym kierunku, z tego: dziewięć z 2016 r., 10 z 2017 r. i 11 z 2018 r., w których uczestniczyło łącznie 256 osób) stwierdzono, że:

- wszystkie kursy zostały zrealizowane w zaplanowanych terminach,
- w przypadku 29 kursów (wszystkich z wyjątkiem kps w zakresie obsługi ppzr w październiku 2018 r.) liczba zrealizowanych godzin poszczególnych zajęć (bloków tematycznych i tematów szkolenia) była zgodna z liczbą wymienioną w aktualnym programie danego kursu;
- w przypadku 23 kursów spełnione były wymagania w zakresie warunków techniczno-organizacyjnych (korzystanie z danego sprzętu przez kursantów), w szczególności ćwiczenia praktyczne były realizowane w wymaganym programem zakresie i wymiarze godzin;
- w przypadku 23 kursów zrealizowano wszystkie cele i założenia określone w programie kursu (w tym dotyczące czasu i miejsca szkolenia, czynności wykonywanych przez szkolonych, wykorzystania środków materiałowo-technicznych, itp.);
- w przypadku siedmiu kursów nie spełniono wymagań w zakresie warunków techniczno-organizacyjnych, przez co nie zostały zrealizowane wszystkie cele i założenia określone w programie kursu (co opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”);
- na łączną liczbę godzin ogółem 2 546 składały się: zajęcia teoretyczne (w łącznej liczbie 1 030 godzin (40%), zajęcia praktyczne w liczbie 1 398 godzin (55%) oraz egzaminy/zaliczenia w liczbie 118 godzin (5%);
- zajęcia praktyczne były prowadzone głównie w tzw. bazie gabinetowej (gabinetach symulatorów i trenażerów), w przypadku siedmiu z 30 kursów również w terenowej bazie szkoleniowej (własnej: poligon przeciwpożarowy –

dwa kursy, „poligon OPA” – jeden kurs, stanowisko poligonowe gabinetu torpedowego – jeden kurs lub obcej: Ośrodek Szkolenia Saperskiego – jeden kurs i terenowa baza szkoleniowa Centralnego Poligonu Sił Powietrznych w Wicku Morskim – dwa kursy);

- z wszystkich zajęć sporządzono konspekty zgodne z wzorem określonym w Poradniku do działalności szkoleniowo-metodycznej w CSMW, stwierdzono jednak, że niektóre z nich były sporządzone nierzetelnie (co opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”);
- po zakończeniu każdego kursu ich kierownicy sporządzali dla Komendanta CSMW meldunki z organizacji, przebiegu i wyszkolenia słuchaczy zgodnie z wzorem określonym w programach kursu, w każdym z nich podali, że: „zabezpieczenie materiałowo-techniczne było „zgodne z programem szkolenia” lub „prawidłowe” lub „wystarczające do szkolenia” lub też, że „kursy przebiegały prawidłowo pod względem zabezpieczenia materiałowo-technicznego”, przed przekazaniem tych meldunków Komendantowi CSMW kolejno Kierownicy Cykli oraz Szef WD, mogli zgłosić swoje uwagi do przebiegu kursu, w każdym przypadku potwierdzili oni zgodność realizacji kursu z programem lub nie wnieśli uwag, składając tylko swój podpis.

(akta kontroli str. 960-964)

W wyniku oględzin przebiegu trzech zajęć (prowadzonych w ramach trzech różnych kursów doskonalenia zawodowego żołnierzy)¹⁷⁷ stwierdzono, że zajęcia te realizowane były na podstawie i zgodnie z zatwierdzonymi planami-konspektami tych zajęć. W trakcie zajęć podlegających oględzinom ustalono, że: zajęcia przeprowadzane były w lokalizacjach i z wykorzystaniem UST wskazanych w ww. planach-konspektach¹⁷⁸, wszyscy słuchacze aktywnie w nich uczestniczyli¹⁷⁹ oraz zostały zrealizowane zaplanowane zagadnienia.

(akta kontroli str. 847-870)

3.3. W okresie objętym kontrolą w CSMW zrealizowano 18 kursów kwalifikacyjnych dla szeregowych zawodowych przed egzaminem na podoficera (po sześć w każdym roku objętym kontrolą). W kursach tych uczestniczyło łącznie 497 osób, z tego: 188 w 2016 r., 118 w 2017 r. i 191 w 2018 r.

W każdym z lat objętych kontrolą zrealizowano wszystkie zaplanowane kursy, a liczba przeszkolonych była większa niż zaplanowana (z wyjątkiem 2017 r., w którym była mniejsza o dwie osoby od zaplanowanej).

(akta kontroli str. 1412)

3.4. W okresie objętym kontrolą w CSMW zrealizowano osiem kursów w ramach szkolenia kadr NSR (po trzy w latach 2016-2017 i dwa w 2018 r.). W kursach tych

¹⁷⁷ Wykorzystania wskazań urządzeń nawigacyjnych w prowadzeniu nawigacji, prowadzenia nawigacji w różnych warunkach hydrometeorologicznych oraz komend na ster (prowadzonych w ramach kursu kierunek radiolokacja, zajęć z *Pracy bojowej na sprzęcie*) na symulatorach: mostka nawigacyjnego i zespołu mostków nawigacyjnych, doskonalenia odbioru tekstów literowych, cyfrowych i kontrolnych sygnałów alfabetu Morse’a w tempie 20-25 znaków/min. (prowadzonych w ramach kursu w zakresie operatorów sprzętu nasłuchu radiowego, zajęć *Odbiór słuchowy sygnałów alfabetu Morse’a*) oraz odbierania i nadawania sygnałów semaforowych w tempie do 50 znaków/min. (w ramach kursu kierunek sygnalizacja, zajęć *Sygnalizacja semaforem*).

¹⁷⁸ Odpowiednio: zajęcia obsługi mostka nawigacyjnego w salach budynku CNIUO z wykorzystaniem symulatorów mostka nawigacyjnego i symulatora zespołów mostków nawigacyjnych, zajęcia odbioru sygnałów alfabetu Morse’a w gabinecie z trenerem z aplikacją do nauki odbioru sygnałów alfabetem Morse’a w budynku CWiZDSO, a zajęcia odbierania i nadawania sygnałów semaforowych na placu ćwiczeń/korcie przed budynkiem CWiZDSO z wykorzystaniem chorągiewek semaforowych.

¹⁷⁹ W zajęciach odbioru sygnałów alfabetu Morse’a i odbierania i nadawania sygnałów semaforowych, każdy z uczestników realizował zagadnienia określone w planie-konspekcie, a w zajęciach obsługi mostka nawigacyjnego, grupa szkolona została podzielona na trzy zespoły obsługujące mostki nawigacyjne i każdy z żołnierzy obsługiwał stanowisko z grupą symulatorów przyrządów (mapy z kierunkami kursów, radaru, sternika, mapy nawigacyjnej i obsługi komunikacji).

uczestniczyło łącznie 1 641 osób, z tego: 746 w 2016 r., 502 w 2017 r. i 393 w 2018 r.

W każdym z lat objętych kontrolą zrealizowano wszystkie zaplanowane kursy, a liczba przeszkolonych była nieznacznie mniejsza niż zaplanowana.

(akta kontroli str. 1470)

3.5. W okresie objętym kontrolą w CSMW zrealizowano 389 kursów doskonalących, z tego: 145 w 2016 r., 123 w 2017 r. i 121 w 2018 r. W kursach tych uczestniczyło łącznie 4 548 osób, z tego: 1 679 w 2016 r., 1 502 w 2017 r. i 1 367 w 2018 r. Największą liczebnie grupę uczestników ww. kursów stanowili szeregowi zawodowi: 2 064 osoby (45%), kolejną grupę stanowili podoficerowie: 1 795 (40%), dalej oficerowie: 535 (12%) i pracownicy cywilni resortu obrony narodowej: 154 (3%).

W 2018 r. w ww. szkoleniach uczestniczyło łącznie 58 żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej¹⁸⁰, z tego 23 żołnierzy WOT uczestniczyło w jednym kursie organizowanym wyłącznie dla tych żołnierzy w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (trwającym dwa tygodnie, prowadzonym przez pięciu instruktorów), a pozostali uczestniczyli wraz z żołnierzami z innych rodzajów wojsk w innych kursach (głównie: kwalifikowanej pierwszej pomocy, obsługi komputera, SERE).

W latach 2016-2017 zrealizowano wszystkie zaplanowane kursy (po cztery więcej niż zaplanowano w każdym roku), natomiast w 2018 r. nie zrealizowano dziewięciu (spośród zaplanowanych 130) kursów.

Przyczynami niezrealizowania zaplanowanych kursów doskonalących (jak również spadku liczby ich uczestników) było ich odwołanie z powodu:

- niesprawności multimedialnego systemu wspomagania nauczania rozpoznawania celów (która wystąpiła we wrześniu 2018 r., co opisano szerzej w dalszej części wystąpienia) – dotyczyło 4 kursów,
- modernizacji zintegrowanego urządzenia szkolno-treningowego radiostacji okrętowej HF i VHF (dotyczyło 2 kursów),
- braku zgłoszeń lub zbyt małej liczby zgłoszeń na dany kurs (dotyczyło 3 kursów),
(akta kontroli str. 914-918, 924, 925, 931, 1412, 1471-1481, 2328, 2331)

W rocznych sprawozdaniach z realizacji kursów doskonalących, sporządzanych przez CSMW w okresie objętym kontrolą, wykazywano liczbę żołnierzy uczestniczących w poszczególnych kursach (a od 2018 r. również liczbę żołnierzy zgłoszonych przez daną jednostkę). Nie prowadzono zbiorczej ewidencji żołnierzy, którzy uczestniczyli w poszczególnych szkoleniach - z wyjątkiem obowiązkowej dokumentacji prowadzonej w ramach każdego kursu – (umożliwiającej m.in. ustalenie w ilu i których szkoleniach uczestniczył dany żołnierz), gdyż nie było to wymagane.

W związku z powyższym na podstawie próby liczącej 170 żołnierzy zgłoszonych do uczestniczenia w kursach doskonalenia zawodowego przez Inspektorat Marynarki Wojennej w 2018 r. (stanowiącej 12% wszystkich żołnierzy przeszkolonych w 2018 r.) stwierdzono, że sześciu żołnierzy uczestniczyło w dwóch różnych kursach, a pozostali w jednym z kursów specjalistycznych.

(akta kontroli str. 1516)

3.6. W okresie objętym kontrolą w CSMW zrealizowano siedem kursów w ramach szkolenia rezerw osobowych (z tego pięć szkoleń to tzw. „ćwiczenia rotacyjne¹⁸¹” dla

¹⁸⁰ Zwanych dalej „WOT”.

¹⁸¹ Organizowane zgodnie z „Instrukcją o powoływaniu żołnierzy rezerwy na ćwiczenia wojskowe” (Szt. Gen. 1633/2011) dla żołnierzy NSR będących na przydziałach kryzysowych w jednostkach wojskowych w wymiarze do 30 dni w roku kalendarzowym (co roku planowano realizację tych ćwiczeń w dwóch terminach – po 15 dni

żołnierzy NSR), z tego: po dwa w 2016 r. i 2018 r. oraz trzy kursy w 2017 r. W kursach tych uczestniczyły łącznie 23 osoby, z tego: siedem w 2016 r., 11 w 2017 r. i pięć w 2018 r. (w każdym roku mniej niż zaplanowano).

W latach 2016-2017 zrealizowano wszystkie zaplanowane kursy, a w 2018 r. nie zrealizowano jednego z trzech zaplanowanych kursów (jednego ćwiczenia rotacyjnego). Przyczyną powyższego oraz mniejszej niż zaplanowana liczby przeszkolonych – jak wyjaśnił Szef Sekcji Gotowości Bojowej i Mobilizacyjnej - było rozwiązanie kontraktów oraz brak podpisanych nowych kontraktów z żołnierzami NSR.

(akta kontroli str. 501, 1482)

3.7. W okresie objętym kontrolą w CSMW realizowano również inne kursy (poza wymienionymi w pkt 3.3. – 3.6 w łącznej liczbie: 22 w 2016 r. i po 24 w latach 2017-2018. Uczestniczyło w nich odpowiednio: 587, 881 i 1 300 osób. Były to głównie szkolenia zintegrowane (13 w 2016 r. i po 12 w pozostałych latach), w których wzięło udział najwięcej osób (389 w 2016 r., 552 w 2017 r. i 524 w 2018 r.) oraz kursy językowe (w kolejnych latach odpowiednio: siedem, osiem i sześć), w których wzięło udział 166 osób w 2016 r., 176 osób w 2017 r. i 147 osób w 2018 r. Pozostałe kursy stanowiły: praktyki specjalistyczne dla podchorążych Akademii Marynarki Wojennej (po jednym kursie w 2016 r. i 2018 r.), kursy instruktorsko-metodyczne (po jednym kursie w 2016 r. i 2018 r.), szkolenie nauczycieli klas mundurowych (dwa w 2017 r. i jeden w 2018 r.), Legia Akademicka (dwa kursy tylko w 2018 r.), praktyki dowódcze (jeden kurs w 2018 r.), kurs pilotażowy SERE dla VIP (jeden kurs w 2018 r.), kurs samoobrony dla kobiet (jeden kurs w 2017 r.).

(akta kontroli str. 198)

3.8. W CSMW opracowano i wprowadzono do użytku poradniki działalności szkoleniowo-metodycznej: w latach 2016-2017 zatwierdzony rozkazem Komendanta CSMW nr 25 z dnia 18 września 2015 r. i w 2018 r. zatwierdzony rozkazem nr 1 z dnia 5 stycznia 2018 r. Oba poradniki opracowane zostały na podstawie Instrukcji o działalności szkoleniowo-metodycznej Szkol. 816/2009¹⁸². Ww. poradniki stanowiły podstawę do opracowania corocznych planów działalności metodycznej CSMW, OSzNiP i SPMW na lata 2016-2018¹⁸³. W ww. planach ustalono formę planowanej działalności szkolno-metodycznej, nazwę przedsięwzięcia, termin realizacji oraz odpowiedzialnego za jej realizację wykonawcę (w szczególności: w CSMW: Komendant CSMW, Szefowie WD i Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE, kierownicy cykli i kadra cykli, Komendant OSPiS i kadra OSPiS, w OSzNiP: Komendant, kierownicy cykli i kadra cykli w OSzNiP i w SPMW: Komendant i dowódcy grup lub kursów). Plany te zakładały realizację łącznie 102 form działalności szkoleniowo-dydaktycznej¹⁸⁴, z czego 66 w CSMW¹⁸⁵, 19 w OSzNiP¹⁸⁶, 15 w SPMW¹⁸⁷ oraz dwie wspólne dla tych jednostek¹⁸⁸, a w szczególności w CSMW: 46 kursów instruktorsko-metodycznych¹⁸⁹, osiem zajęć instruktazowo-

każde). Powoływani byli na nie żołnierze posiadający podpisane kontrakty na wykonywanie obowiązków w ramach NSR.

¹⁸² „Instrukcja o działalności szkoleniowo-metodycznej” Szkol. 816/2009 Ministerstwo Obrony Narodowej Sztab Generalny Wojska Polskiego, Warszawa 2009 r.

¹⁸³ Zatwierdzonych przez Komendanta CSMW odpowiednio w dniach: 18 grudnia 2015 r. (na 2016 r.), 23 grudnia 2016 r. (na 2017 r.) i Inspektora Szkolenia DG RSZ 20 grudnia 2017 r. (na 2018 r.).

¹⁸⁴ Odpowiednio 36 w 2016 r. i po 33 w latach 2017- 2018 r.

¹⁸⁵ Odpowiednio: po 24 w 2017 r., 22 w 2018 r. i 20 w 2018 r.

¹⁸⁶ Odpowiednio: osiem w 2016 r., sześć w 2017 r. i pięć w 2018 r.

¹⁸⁷ Odpowiednio: cztery w 2016 r., pięć w 2017 r. i sześć w 2018 r.

¹⁸⁸ Obie w 2018 r.

¹⁸⁹ Odpowiednio: 19 w 2016 r., 15 w 2017 r. i 12 w 2018 r.

metodycznych¹⁹⁰, sześć metodycznych zajęć pokazowych¹⁹¹, narady szkoleniowe¹⁹² oraz konferencje i opracowanie materiałów szkolno-metodycznych¹⁹³. W badanych latach w CSMW zrealizowano w całości ww. plany działalności metodycznej, za wyjątkiem 2016 r., w którym jak wynika z wyjaśnień Szefa WD (odpowiedzialnego za ich przeprowadzanie) nie zrealizowano planowanych trzech kursów instruktorsko-metodycznych na szczeblu tego Wydziału, w związku z zaleceniami wydanymi po kontroli SG WP (o przeprowadzaniu tego typu przedsięwzięć jedynie na szczeblu cyklu szkoleniowego). W 2018 r. dla kadry dowódczo-dydaktycznej oraz instruktorów CSMW przeprowadzono dodatkowe (nieplanowane) cztery przedsięwzięcia (kursy, szkolenia, rekonesanse i spotkania robocze) dotyczące modelowych kursów instruktorsko-metodycznych i realizacji pilotażowego programu „Legii Akademickiej” (po dwa przedsięwzięcia).

Poziom i jakość działalności szkoleniowo-metodycznej w CSMW oceniane były: w latach 2017-2018 – w ramach prowadzonych w komórkach organizacyjnych CSMW kursów instruktorsko-metodycznych, a w 2016 r. w wyniku przeprowadzonych sprawdzianów w tych komórkach, po osiągnięciu wymaganego poziomu wiedzy, zgodnie z zaleceniami SG WP, wydanymi po kontroli z lutego 2016 r.

Wzory „Planów-konspektów do przeprowadzania zajęć” oraz „Plany pracy instruktora na punkcie” obowiązujące w CSMW (ustalone w ww. Poradniku do działań szkoleniowo-metodycznej w CSMW) były zgodne z Instrukcją o działalności szkoleniowo-metodycznej¹⁹⁴.

Analiza i ocena procesu szkolenia w CSMW, OSzNiP i SPMW za kontrolowane okresy – według wyjaśnień Szefa Sekcji Metodyki Nauczania – była przeprowadzana ustnie na naradach szkoleniowo-metodycznych kadry tych jednostek: 13 grudnia 2016 r., 5 grudnia 2017 r. i 11 grudnia 2018 r., które nie były protokolowane.

(akta kontroli str. 325-390)

3.9. W wyniku badania szczegółowego dokumentacji wybranych 30 szkoleń – stwierdzono, że:

- poziom i jakość realizacji celów poszczególnych kursów i szkoleń sprawdzano w formie sprawdzianów (tzw. zajęć kontrolnych) oraz egzaminów końcowych obejmujących wszystkie tematy zajęć w ramach danego kursu;
- egzaminu dokonywano na podstawie przeprowadzonego testu kontrolnego i zadania sprawdzającego umiejętności praktyczne, zgodnie z programem danego kursu;
- łącznie we wszystkich kursach wzięło udział 256 słuchaczy, z których przystąpiło do egzaminu 254 (99%), wszyscy zdali egzamin z wynikiem pozytywnym i uzyskali certyfikat, pozostałe dwie osoby (po jednej osobie na kursach: sygnalizacji oraz operatora sprzętu nasłuchu radiowego) nie zostały sklasyfikowane i nie przystąpiły do egzaminu w wyniku długotrwałej nieobecności spowodowanej chorobą.

¹⁹⁰ Po trzy w latach 2016-2017 i dwa w 2018 r.

¹⁹¹ Po jednym w latach 2016-2017 i czterech w 2018 r.

¹⁹² Po jednej w latach 2016-2017 i dwie w 2018 r.

¹⁹³ Po jednej w 2017 r.

¹⁹⁴ (Szkol. 816/2009).

Jak wyjaśnił Komendant CSMW w okresie objętym kontrolą DG RSZ nie przekazywało do CSMW wytycznych w zakresie sprawdzania poziomu i jakości realizacji poszczególnych kursów i szkoleń, a CSMW nie prowadziło w tym zakresie badań.

(akta kontroli str. 960-964, 1925-1928, 1933, 1935)

3.10. W wyniku badania szczegółowego dokumentacji wybranych 30 szkoleń – stwierdzono, że w ramach nadzoru służbowego przynajmniej raz dla każdego kursu przeprowadzona została - przez kierowników danego kursu – kontrola, z reguły były trzy takie kontrole: przygotowania dokumentacji (przed jego rozpoczęciem), zgodności zajęć z programem (w trakcie ich trwania) oraz prowadzonej dokumentacji kursu (po jego zakończeniu). Kontrole te były potwierdzane w przypadku każdego kursu odpowiednimi adnotacjami w dzienniku lekcyjnym o przeprowadzeniu kontroli i niestwierdzeniu uwag (bądź że uwagi zawarto w odrębnej notatce). W dokumentacji pięciu kursów znajdowały się notatki z tych kontroli sporządzone przez kierowników kursów lub Kierowników Cykli (w żadnej nie zawarto uwag o charakterze negatywnym). Wyniki nadzoru służbowego w trakcie trwania kursu zamieszczano również w meldunkach z organizacji, przebiegu i poziomu wyszkolenia słuchaczy (informację kto, kiedy i z jakim skutkiem przeprowadził kontrolę dokumentacji czy hospitację zajęć). Wynikało z nich, że w żadnym przypadku nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 960-964)

3.11. Na podstawie wyników anonimowych ankiet marynarzy i podoficerów¹⁹⁵ uczestniczących w latach 2016-2018 w kursach i szkoleniach z trzech jednostek MW¹⁹⁶ (Dywizjonu Okrętów Bojowych, Dywizjonu Okrętów Wsparcia i 13. Dywizjonu Trałowców) stwierdzono, że 139 marynarzy i podoficerów (82,7% badanych) wskazało, że ukończone szkolenie w CSMW przygotowało ich do efektywnego wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach. Przeciwnego zdania było 28 ankietowanych, którzy w uzasadnieniu wskazali m.in. (co najmniej dwie takie odpowiedzi) na: brak przygotowania osób je prowadzących do prowadzenia szkoleń, zbyt dużą ilość przekazywanej teorii i mało praktyki, słabe przygotowanie do efektywnego wykonywania obowiązków na zajmowanym stanowisku, naukę na starym, nieużywanym sprzęcie lub naukę na sprzęcie nieużywanym na okręcie oraz brak symulatorów przygotowujących do pracy na okręcie, brak dostępu do kursów doszkalających oraz trudności z zakwalifikowaniem się na kursy kwalifikacyjne do SPMW. Spośród ankietowanych 149 żołnierzy (99,7%) uznało, że ukończone szkolenie specjalistyczne przygotowało ich do efektywnego i bezpiecznego użytkowania przydzielonego sprzętu wojskowego, w tym uzbrojenia. Przeciwnego zdania było 18 marynarzy i podoficerów, którzy w uzasadnieniu wskazali na: naukę w CSMW na starym nieużywanym już sprzęcie (7 takich odpowiedzi), brak przygotowania kadry szkolącej w zakresie teoretycznym i praktycznym lub szkolenie „tylko na papierze” (trzy odpowiedzi) oraz po jednej: mijanie się z realiami występującymi na okręcie i brak szkoleń w zakresie obsługi

¹⁹⁵ Łącznie 168 żołnierzy (z czego 127 wykazało jedną specjalizację, 27 - dwie specjalizacje, 11 – trzy specjalizacje oraz po jednym: trzy i cztery specjalizacje, a jeden nie podał swojej specjalizacji), w tym m. in.: 38 specjalistów w zakresie obsługi silników i turbin okrętowych, 42 specjalistów z zakresu łączności, 25 elektryków, elektromechaników i elektroników okrętowych, 26 operatorów broni artyleryjsko-rakietowej, 15 operatorów broni minerskiej i torpedowej, 15 operatorów nawigacji, 10 nurków, ośmiu operatorów radiolokacji i hydroakustyki, 12 drenażystów, dziewięciu specjalistów pokładowych i siedmiu chemików i ratowników (w tym p.poż. i medycznych). Z czego ww. ankietowani żołnierze wskazywali, że: 134 zajmuje stanowiska specjalistów w posiadanych specjalnościach, 16 jest dowódcami grupy/ szefa działu/ kierownika/ dowódcy sekcji lub zastępu, 14 zajmuje się obsługą lub obserwacją, dwóch jest podoficerem lub st. podoficerem oraz po jednym: instruktorem lub samodzielnym operatorem.

¹⁹⁶ Z których największa liczba żołnierzy uczestniczyła w kursach i szkoleniach w CSMW w latach objętych kontrolą.

urządzeń teleinformatycznych (CISCO). Marynarze i podoficerowie w ww. ankietach (w skali od 1 do 5)¹⁹⁷ najlepiej ocenili poziom szkolenia specjalistycznego i przygotowującego do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku w zakresie przekazywania wiedzy teoretycznej ogólnowojskowej - średnio na 4,35¹⁹⁸ i w zakresie wiedzy teoretycznej specjalistycznej – średnio na 4,26¹⁹⁹. Natomiast gorzej ocenili przekazywanie wiedzy w zakresie umiejętności praktycznych – średnio na 4,15²⁰⁰, a najgorzej przekazywanie wiedzy w zakresie użytkowania sprzętu wojskowego, w tym uzbrojenia – na 3,98²⁰¹.

(akta kontroli str. 502-846)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zrealizowano celów szkoleń określonych w programach 25 kursów doskonalących, na których przeszkolono łącznie 206 osób. Dotyczyło to następujących kursów zrealizowanych przez CSMW w okresie objętym kontrolą:

– wszystkich dziewięciu kps²⁰² w zakresie obsługi ppzr, (na których przeszkolono łącznie 71 osób) - nie został zrealizowany jeden z celów szkolenia: wybranie punktu celowania i dokonanie startu rakiety przy użyciu trenażera 9F-622. W związku z przekroczonym w lipcu 2013 r. resursem wyrzutni tego trenażera nie prowadzono zajęć praktycznych z tematu „Strzelanie psychologiczne z użyciem trenażera 9F-622”, (na które w programie kursu przewidziane było łącznie 9 godzin, z tego: przygotowanie do strzelania 2 godz. zajęć i wykonanie strzelania 7 godz. zajęć). Zamiast ww. zajęć praktycznych zrealizowano dodatkowych 8-9 godz. zajęć w temacie „Bezpośrednie przygotowanie do strzelania i strzelanie” (ponad przewidziane w programie kursu 14 godz. zajęć z tego tematu) na innym urządzeniu szkolno-treningowym (UST-1) w warunkach gabinetowych. O powyższym nie informowano gestora kursu, gdyż – jak wyjaśnił Komendant CSMW – nie wpływało to na obniżenie jakości szkolenia operatorów.

Komendant CSMW i Szef WD wyjaśnili też, że trenażer 9F-622 przeznaczony był do nauki czynności wykonywanych w trakcie strzelania z ppzr bliskiego zasięgu oraz wykonywania tzw. „strzelania psychologicznego” w warunkach wyłącznie polowych przy zabezpieczeniu logistycznym realizowanym przez służbę medyczną oraz straż pożarną. W trakcie pracy na tym urządzeniu operator był poddawany działaniu fali dźwiękowej imitowanej przez oryginalny silnik startowy rakiety S2M. Natomiast urządzenie UST-1 było trenażerem przeznaczonym do nauki strzelania z ppzr „Grom”, umożliwiało prowadzenie nauki oraz ocenę opanowania umiejętności użytkowania bojowego ppzr „Grom”, jednocześnie na czterech niezależnych stanowiskach pod nadzorem jednego instruktora, z wykorzystaniem imitatorów celów powietrznych oraz realnych celów powietrznych przy imitacji dźwiękowej startu rakiety poprzez głośniczki zamontowane w zestawie. Dobór tematyki dostosowany był do możliwości technicznych urządzenia UST-1 oraz indywidualnych potrzeb słuchaczy biorąc pod uwagę wykonywanie zadań przygotowania strzelania i strzelania w warunkach okrętowych i lądowych operatorów ppzr „Grom”. Ich zdaniem „zastąpienie zajęć realizowanych na trenażerze 9F-622 zajęciami realizowanymi w oparciu o UST-1 przy odpowiedniej

¹⁹⁷ Gdzie poszczególne oceny oznaczały: 1- źle, 2 – niezadawalająco, 3 – dostarczenie, 4 – dobrze i 5 – bardzo dobrze.

¹⁹⁸ 89,3% ocen 4 i 5 oraz tylko 1,8% ocen 1 i 2.

¹⁹⁹ 83,9% ocen 4 i 5 oraz 5,4% ocen 1 i 2.

²⁰⁰ 78,6% ocen 4 i 5 oraz 8,9% ocen 1 i 2.

²⁰¹ 71,4% ocen 4 i 5 oraz aż 18,5% ocen 3 i 8,3% ocen 1 i 2.

²⁰² Po trzy w każdym roku okresu objętego kontrolą, tj. w okresach: 07.03- 18.03, 13.06-24.06, 17.10-28.10.2016 r., 06.03- 17.03, 15.05-26.05, 16.10-27.10.2017 r., 05.03 - 16.03, 14.05 - 25.05, 15.10- 26.10.2018 r.

modyfikacji opartej na doświadczonym instruktorsze nie prowadziło do negatywnych konsekwencji dla szkolonych żołnierzy, a zajęcia z użyciem тренаżera 9F-622 miały na celu jedynie urozmaicenie i urealnienie prowadzenia strzelania (imitację huku silnika startowego), natomiast jeśli chodzi o same czynności związane z przeprowadzeniem strzelania, nie wnosił nic nowego. (...) тренаżer 9F-622 pierwotnie służył do szkolenia operatorów ppzr Strzała 2M, który to sprzęt wycofano z użycia w Wojsku Polskim i zastąpiono ppzr Grom. Idealnym byłoby utworzenie i zastąpienie тренаżera 9F-622 тренаżerem, który łączyłby cechy 9F-622 i UST-1”.

Kierownik CWiZDSO wyjaśnił w tej sprawie: „Nie sądzę, żeby w tym przypadku pominięcie efektu dźwiękowego (huku silnika rakiety) mogło mieć wpływ na zachowanie się żołnierzy obsługujących przenośny przeciwlotniczy zestaw raketowy w warunkach bojowych, gdyż do obsługi tych urządzeń kierowani są żołnierze wywodzący się z korpusu osobowego przeciwlotniczego”.

(akta kontroli str. 82, 96-97, 166-168, 914-918, 920, 924, 925, 927, 931, 1064-1152, 1925-1929, 1954, 2328-2331)

NIK nie podziela ww. wyjaśnień. Powyższe działanie było niezgodne ze wskazówkami organizacyjno-metodycznymi zamieszczonymi w Programie kursu, w myśl których ww. zajęcia należało prowadzić z użyciem тренаżera 9F-622 na poligonie ćwiczebnym CSMW przy odpowiednim zabezpieczeniu medycznym i przeciwpożarowym. W ocenie NIK nie było to więc jedynie „urozmaicenie” szkolenia, lecz istotna jego część polegająca na przyzwyczajaniu szkolonych do „efektu psychologicznego” spowodowanego przez wystrzeloną rakietę. Nie miał tu więc również znaczenia fakt wycofania z użycia ppzr Strzała 2M, gdyż głównym celem zajęć prowadzonych na ww. тренаżerze nie była nauka strzelania z ppzr (bo to realizowano w ramach przewidzianych w programie kursu 14 godzin zajęć w temacie „Bezpośrednie przygotowanie do strzelania i strzelanie” z użyciem urządzenia UST-1), lecz właśnie „efekt psychologiczny”, który dawała wyłącznie praca z użyciem тренаżera 9F-622 w warunkach polowych. Z tego punktu widzenia to właśnie dodatkowe godziny szkolenia z przedmiotu „Bezpośrednie przygotowanie do strzelania i strzelanie” z użyciem urządzenia UST-1 i to realizowane w warunkach gabinetowych (w pomieszczeniu), nie wnosily nic nowego. Zastąpienie bowiem тренаżera 9F-622, na którym w warunkach polowych żołnierze mogli oswajać się z hukiem silnika startowego rakiety, innym urządzeniem (UST-1), nie pozwalało kursantom w pełni oswoić się z hukiem powodowanym przez wystrzeloną rakietę. Skutkiem powyższego mogło bowiem być – w warunkach bojowych – i to niezależnie od faktu, że byli to żołnierze wywodzący się z korpusu przeciwlotniczego - nieprzyzwyczajenie osób obsługujących prawdziwy ppzr do fali dźwiękowej emitowanej przez ten rodzaj broni i w konsekwencji nieumiejętność właściwego jej użycia. Powyższe potwierdził Szef WD w złożonych wyjaśnieniach podając, że idealnym byłoby utworzenie i zastąpienie тренаżera 9F-622 тренаżerem, który łączyłby cechy obu ww. urządzeń, ponadto w innych wyjaśnieniach (dotyczących przyczyn braku zaktualizowania programu kursu) potwierdził on, że „prowadzący szkolenia uważają, że jest to przydatny symulator”.

(akta kontroli str. 96-98, 169-171, 914-920, 924, 925-927, 931, 2328-2331)

– wszystkich trzech kps²⁰³ kierunek artyleria okrętowa (na których przeszkolono łącznie 25 osób) - nie zostały zrealizowane niektóre cele szkolenia: m.in. nabycie przez słuchaczy lub doskonalenie umiejętności w zakresie spowodowania startu rakiety przy użyciu тренаżera 9F-616M1 oraz (w oparciu o egzemplarz danej armaty: 30 mm AK-630 i 76,2 mm AK-176) umiejętności w zakresie wykonywania

²⁰³ Po jednym w każdym roku okresu objętego kontrolą, tj. w okresach: 29.02-25.03.2016 r., 6-31.03.2017 r., 3-28.09.2018 r.

przeглядów planowych armat i przeprowadzania ich przeglądu technicznego do strzelania, usuwania typowych niesprawności podczas bieżącej eksploatacji, przeprowadzania końcowego przygotowania armat do strzelania, przeprowadzania przeglądu armat po strzelaniu, podczas zajęć nie korzystano bowiem z żadnego z ww. urządzeń.

O powyższym nie informowano gestora kursu, gdyż – jak wyjaśnił Komendant CSMW – trener 9F616-M1 został zdany do Muzeum MW w 2014 roku, a armaty znajdują się już tylko na czterech okrętach MW RP i jest to sprzęt nieperspektywiczny.

Kierownicy ww. kursów wyjaśnili, że zajęcia z budowy i eksploatacji armat 30 mm AK-630 i 76,2 mm AK-176 prowadzone były w oparciu o plansze poglądowe i prezentacje multimedialne, natomiast zajęcia praktyczne z tematu „Praca bojowa z użyciem trenera 9F-616M1” prowadzone były z wykorzystaniem innego urządzenia - armaty szkolnej ZU232MR, gdyż - jak wyjaśnił jeden z nich – „była ona wyposażona w dwie wyrzutnie Strzała S2M podobnie jak trener 9F-616M1, który ma 4 takie wyrzutnie. Różnica polegała na tym, że z użyciem armaty szkolnej ZU232MR było możliwe wyłącznie wykonanie czynności założenia rakiety, przygotowania jej do strzelania, natomiast w przypadku trenera 9F-616M1 dodatkowo możliwe było wykonanie symulowanego strzelania. Ukończenie kursu w Centrum i zdanie egzaminu końcowego nie uprawnia jeszcze kursanta do wykonywania działań bojowych na armacie AK-176, musi on jeszcze zdać egzamin dopuszczający do strzelań na okręcie”.

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK stwierdza, że nie zostały zrealizowane cele wymienione w programie szkolenia. Słuchacze nie nabyli bowiem umiejętności wystrzelenia rakiety (a jedynie jej założenia i przygotowania do strzelania).

Powyższą ocenę potwierdził Kierownik CNIUO wyjaśniając, że: „Cel szkolenia polegający na nabyciu przez słuchaczy lub doskonaleniu umiejętności praktycznych w zakresie spowodowania startu rakiety przy użyciu trenera 9F-616M1 nie mógł być zrealizowany, ponieważ z pomocą armaty szkolnej ZU232MR, było możliwe wyłącznie wykonanie czynności założenia rakiety, przygotowania jej do strzelania, natomiast nie było możliwe wykonanie symulowanego strzelania”.

Zdaniem NIK, trudno również uznać, że słuchacze kursu mogli nabyć praktyczne umiejętności w zakresie wykonywania przeglądów planowych armat i przeprowadzania ich przeglądu technicznego do strzelania, a także usuwania typowych niesprawności podczas bieżącej eksploatacji, przeprowadzania końcowego przygotowania armat do strzelania i przeprowadzania przeglądu armat po strzelaniu wyłącznie w oparciu o plansze poglądowe i prezentacje multimedialne, a bez dostępu do egzemplarza danej armaty.

Powyższe potwierdził Kierownik CNIUO wyjaśniając, że: „brak armat: 30 mm AK-630 i 76,2 mm AK-176 i korzystanie jedynie z plansz poglądowych pozwala zdobyć wiedzę na temat ich obsługi i eksploatacji, natomiast nie pozwala na zdobycie umiejętności praktycznych w zakresie wskazanym w programie kursu (np. wykonywania przeglądów planowych armat i przeprowadzania ich przeglądu technicznego do strzelania, usuwania typowych niesprawności podczas bieżącej eksploatacji, przeprowadzania końcowego przygotowania armat do strzelania, przeprowadzania przeglądu armat po strzelaniu)”.

(akta kontroli str. 33-41, 161-163, 1153-1210, 1483-1486, 1925-1928, 1930, 1954)

– wszystkich trzech kps²⁰⁴ kierunek obsługa armaty przeciwlotniczej (na których przeszkolono 23 osoby) - nie zostały zrealizowane niektóre cele szkolenia, m.in.: doskonalenie umiejętności w zakresie budowy i działania części i zespołów armaty 57mm S-60 (w tym np. umiejętność rozłożenia i złożenia częściowo zespołów armaty S-60 zgodnie z instrukcją, a także wykonania sprawdzenia i regulacji podzespołów armaty zgodnie z instrukcją), podczas zajęć nie korzystano bowiem z ww. urządzenia. O powyższym nie informowano gestora kursu.

Kierownik ww. kursów wyjaśnił, że z przedmiotu „Budowa i eksploatacja armat i karabinów przeciwlotniczych” (w zakresie obsługi armaty 57mm S-60) prowadzono tylko zajęcia teoretyczne, kursanci poznawali budowę, części i dane taktyczno-techniczne np. na podstawie zdjęć. Natomiast Kierownik CWiZDSO wyjaśnił, że: „korzystanie z pomocy dydaktycznych jak przekroje, szkice, zdjęcia z powodzeniem wspierało proces szkolenia uczestników kursu, brak użycia armaty w trakcie szkolenia nie wpłynął ujemnie na poziom wyszkolenia jego uczestników”.

Komendant CSMW, wyjaśniając przyczyny nieinformowania gestora kursu o sposobie prowadzenia ww. szkolenia, zacytował ww. wyjaśnienia Kierownika CWiZDSO.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień. Przekroje, szkice, zdjęcia czy inne tego typu pomoce dydaktyczne mogą i powinny wspierać proces szkolenia, jednakże wyłącznie na ich podstawie, a bez dostępu do egzemplarza samej armaty, znacznie utrudnione lub wręcz niemożliwe jest nabycie przez słuchaczy kursu ww. praktycznych umiejętności.

(akta kontroli str. 99, 105-116, 166-168, 1211-1286, 1487, 1925-1930, 1954)

– wszystkich trzech kps²⁰⁵ kierunek hydrolokacja (na których przeszkolono 22 osoby) - nie zostały zrealizowane niektóre cele szkolenia, m.in.: umiejętność wykonywania obsługi urządzenia hydroakustycznego MG-18 oraz poznanie budowy miny kotwicznej wzoru JAM (w ramach realizacji tematu „Miny morskie”), podczas zajęć nie korzystano bowiem z ww. urządzeń. Z treści konspektów zajęć praktycznych z przedmiotu „Obsługa urządzeń hydroakustycznych” (dla którego niezbędnym według programu kursu było zabezpieczenie w postaci urządzenia hydroakustycznego MG-18) wynikało, że ww. zajęcia były prowadzone z użyciem innego urządzenia - trenażera stacji hydrolokacyjnej SHL-100 i SHL-200. O powyższym nie informowano gestora kursu, gdyż – jak wyjaśnił Komendant CSMW – urządzenia zostały zdane do Muzeum MW w 2014 roku.

Zdaniem Kierownika CNIUO „brak ww. miny nie miał wpływu na realizację tematu ‘Miny morskie’, gdyż to była jedna z wielu min wykorzystywanych w Marynarce Wojennej”.

NIK nie podziela ww. wyjaśnień, bowiem fakt, że dana mina jest tylko jedną z wielu min wykorzystywanych w MW, nie stanowi usprawiedliwienia dla braku korzystania z niej w trakcie zajęć, których celem było poznanie charakterystyki kilku różnych min będących na uzbrojeniu okrętów MW, a także poznanie ogólnej budowy każdej z nich.

W sprawie braku urządzenia hydroakustycznego MG-18 Kierownik CNIUO wyjaśnił, że: „Głównym celem przedmiotu ‘Obsługa urządzeń hydroakustycznych’ było pełnienie wachty hydroakustycznej, w tym uruchamianie urządzenia – stacji hydroakustycznej, zestrzajanie w celu otrzymania optymalnego zobrażenia i określanie współrzędnych wykrytych obiektów podwodnych. W związku z brakiem urządzenia hydroakustycznego MG-18, niemożliwe było wykonanie ćwiczeń

²⁰⁴ W okresie 14.09-13.10.2016 r., 18.09-13.10.2017 r., 17.09-12.10.2018 r.

²⁰⁵ W okresie 3-28.10.2016 r., 6-31.03.2017 r., 5-30.03.2018 r.

w zakresie poszukiwania okrętów podwodnych, ćwiczenia wykonywano z użyciem trenażerów stacji hydrolokacyjnych SHL-100 i SHL-200, które nie służą do poszukiwania okrętów podwodnych, a jedynie min morskich i obiektów minopodobnych”.

W ocenie NIK, powyższe wyjaśnienia Kierownika CNIUO w pełni potwierdzają fakt niezrealizowania wszystkich celów szkolenia, w tym np. nabycia umiejętności w zakresie określenia współrzędnych wykrytych okrętów podwodnych.

(akta kontroli str. 67-81, 161-163, 1287-1328, 1925-1930, 1954)

– wszystkich trzech kps²⁰⁶ kierunek eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych, (na których przeszkolono 33 osoby) - nie zostały zrealizowane niektóre cele szkolenia: m.in. umiejętność przygotowania, stawiania i rozbrajania miny morskiej wzoru JAM, a także poznania zasad działania oraz przeznaczenia i składu wyposażenia eksploatacyjnego miny MMD-P, podczas zajęć nie korzystano bowiem z ww. min oraz ich kompletów bojowych. O powyższym nie informowano gestora kursu, gdyż – jak wyjaśnił Komendant CSMW – urządzenia zostały zdane do Muzeum MW w 2014 roku, jako sprzęt wycofany z użytku.

Kierownik CNIUO wyjaśnił, że cel szkolenia (w formie wykładu) polegający na omówieniu budowy, danych taktyczno-technicznych i zasad działania miny MMD-P (miny dennej pomiarowej) mógł być osiągnięty tylko przy pomocy prezentacji multimedialnych i nie było konieczne posiadanie samej miny. Potwierdził też, że nie realizowano wymaganych programem ćwiczeń praktycznych z obsługi miny wzoru JAM (tj. stawiania i rozbrajania tej miny), a tylko przekazano to w formie wykładu (omówienia), w związku z czym w tym przypadku cel szkolenia nie mógł być zrealizowany. Dodał też, że ten rodzaj miny został wycofany z użytkowania rozkazem Dowódcy MW ok. 2010 r.

W ocenie NIK, powyższe wyjaśnienia Kierownika CNIUO w pełni potwierdzają fakt niezrealizowania wszystkich celów szkolenia, a wycofanie miny z użytkowania nie stanowi usprawiedliwienia dla braku realizacji tak istotnych zajęć praktycznych jak stawianie i rozbrajanie min oraz zastąpienia ich wykładem (omówieniem).

(akta kontroli str. 151-163, 1329-1350, 1925-1931, 1954)

– jedyne kps²⁰⁷ w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających, (na którym przeszkolono 10 osób) oraz trzech z siedmiu kps²⁰⁸ z zakresu budowy i eksploatacji WKM (na których łącznie przeszkolono 22 osoby) i jednego z wymienionych już wyżej kursów²⁰⁹ kierunek obsługa armaty przeciwlotniczej - nie w pełni zostały zrealizowane niektóre cele ww. szkoleń, m.in. : umiejętność rozpoznawania sylwetek obiektów powietrznych RP oraz wybranych armii obcych i ich sił morskich, z powodu niekorzystania z urządzenia - Multimedialnego systemu wspomagania nauki rozpoznawania celów - przewidzianego Programami kursów i wymaganego do realizacji wszystkich zajęć w ramach tych kursów oraz przeprowadzenia egzaminu końcowego (dotyczyło pierwszego z ww. kursów) lub niektórych zajęć (z przedmiotu „Rozpoznanie” prowadzonego w ramach pozostałych ww. kursów), gdyż urządzenie to było w całości niesprawne od 13 listopada 2017 r.

W meldunku z organizacji i przebiegu ww. szkolenia kierownik pierwszego z ww. kursów (zarazem prowadzący zajęcia) podał, że mimo niesprawności ww. urządzenia szkoleni osiągnęli bardzo dobre wyniki końcowe i że kurs był

²⁰⁶ W okresie 29.02-25.03.2016 r., 6.02 - 3.03.2017 r., 5.02-2.03.2018 r.

²⁰⁷ W okresie 13-24.11.2017 r.

²⁰⁸ W okresie 13.11 - 17.11.2017 r., 05.02 - 09.02.2018 r., 05.11-09.11.2018 r.

²⁰⁹ W okresie 17.09-12.10.2018 r.

prowadzony z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych oraz slajdów przedstawiających sylwetki samolotów i okrętów sił powietrznych oraz morskich poszczególnych sił zbrojnych innych państw.

Kierownik CNIUO wyjaśnił, że cele kps w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających mogły być zrealizowane, ale tylko w ograniczonym zakresie. Zdecydowano jednak nie odwoływać tego kursu, lecz przeprowadzić go do końca przy ograniczonych możliwościach sprzętowych.

NIK nie podziela ww. wyjaśnień. W ocenie NIK, zastosowanie slajdów i prezentacji multimedialnych nie daje takiego efektu, jaki dawał „Multimedialny system wspomaganie nauczania rozpoznania celów powietrznych” w zakresie np. czasu reakcji – rozpoznania i bezbłędnego wskazania obiektu przez szkolonego. Zgodnie z instrukcją użytkownika tego urządzenia, był to system służący do szkolenia w zakresie rozpoznawania celów lotniczych i morskich, składał się z dwóch współpracujących aplikacji: instruktora zainstalowanej wyłącznie na serwerze i obsługiwanej przez osobę uprawnioną do prowadzenia szkolenia oraz aplikacji szkolonego zainstalowanej wyłącznie na komputerze przeznaczonym dla osób szkolonych (10 stanowisk). Umożliwiał m.in. wyświetlenie modelu 3D samolotu lub okrętu, co pozwalało kursantowi – w odróżnieniu od zdjęcia czy szkicu przy pomocy sterowania myszką komputera na dowolne obracanie obiektu, przybliżanie i oddalanie w celu zapoznania się z sylwetką samolotu lub okrętu widocznego pod różnymi kątami, a także obejrzenia detali niewidocznych na zdjęciach, umożliwiał też przeprowadzenie egzaminu z czasu reakcji rozpoznania celu w zdefiniowanych przez instruktora warunkach pogodowych (liczony był czas, w jakim kursant rozpoznał obiekt i zatrzymał scenariusz 3D). Z tego powodu nie w pełni zostały zrealizowane cele ww. szkoleń określone w odpowiednich programach. Podobne zdanie wyraził w swoich wyjaśnieniach kierownik kursów w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych odbywających się w styczniu i lutym 2017 r., (podczas których niesprawne były trzy z 10 stanowisk ww. urządzenia i trzech kursantów nie mogło korzystać z tego sprzętu, musiał więc dokonywać rotacji między szkolonymi tak aby każdy mógł być przeszkolony na tym urządzeniu), potwierdził bowiem, że zajęcia w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych nie mogą się odbywać bez sprawnego ww. urządzenia. Ponadto, z powodu niesprawności ww. urządzenia odwołano wszystkie cztery zaplanowane do realizacji w 2018 r. kursy doskonalące w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych oraz rozpoznania obiektów powietrznych i jednostek pływających.

Reasumując, w odniesieniu do ww. wyjaśnień dotyczących prowadzenia zajęć bez wymaganego sprzętu, NIK uważa za niecelowe prowadzenie - wyłącznie przy pomocy plansz poglądowych i prezentacji multimedialnych - zajęć dotyczących obsługi sprzętu, który jest już przestarzały i wycofywany z użytku w MW. W ocenie NIK, jeżeli Centrum nie było w stanie zapewnić niezbędnego zabezpieczenia materiałowo-technicznego ww. kursów określonego w programach, należało podjąć działania w celu aktualizacji tych programów i zaprzestania szkoleń z obsługi tego sprzętu oraz dostosowania ich do obsługi sprzętu nowoczesnego (i szkolić z jego obsługi choćby z użyciem ww. pomocy naukowych, jeżeli nie byłoby możliwe pozyskanie takiego nowoczesnego sprzętu).

Warto w tym miejscu przytoczyć też wyniki ankiety przeprowadzonej wśród absolwentów kursów w CSMW - najgorzej ocenili oni przekazywanie wiedzy w zakresie umiejętności praktycznych i w zakresie użytkowania sprzętu wojskowego, w tym uzbrojenia.

(akta kontroli str. 120-129, 161-163, 172, 174-175, 181, 1351-1369, 1485-1486, 1499)

2. Nie podejmowano działań w celu aktualizacji co najmniej 14 programów kursów doskonalących (w tym 13 z 15 programów kursów objętych szczegółowym badaniem w zakresie dostępności literatury dla słuchaczy tych kursów), pomimo że wystąpiły przesłanki do dokonania takiej aktualizacji:

- w związku ze zużyciem sprzętu wymaganego jako niezbędne zabezpieczenie techniczne kursów lub nabyciem nowego (co opisano powyżej w pkt 1 Sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”), modyfikowano przebieg zajęć (dotyczyło pięciu kursów: obsługi ppzr, artylerii okrętowej, obsługi armaty przeciwlotniczej, hydrolokacja, eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych),
- od grudnia 2016 r. podczas prowadzenia kursów doskonalących z zakresu posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń zaczęto wykorzystywać nowy trener DPO-SYM do imitacji skażeń promieniotwórczych (nieujęty w programie ww. kursu jako element zabezpieczenia technicznego),
- w związku z rozkazem DG RSZ wycofano niektóre pozycje obowiązującej literatury określonej w Programach (dotyczyło 12 kursów, w tym czterech wymienionych już wyżej oraz ośmiu innych w zakresie: radiolokacji, obsługi radiostacji średniej mocy, łączności okrętowej, budowy i eksploatacji WKM, bosmana okrętowego, rozpoznania obiektów powietrznych, obsługi torped i operatora nasłuchu radiowego, w każdym z ww. programów kursów przynajmniej jedna z pozycji obowiązującej literatury była nieaktualna).

Powyższe było niezgodne z pkt 6.1. Wytocznych Zastępcy Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 30 kwietnia 2008 r. do opracowania programów szkolenia podstawowego, specjalistycznego i pododdziałów zawodowych dla wszystkich Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Rodzajów Wojsk i Służb, w myśl którego programy szkolenia należy aktualizować stosownie do ustaleń dokumentów doktrynalnych i dyrektywnych do działalności Sił Zbrojnych RP na kolejne lata oraz wniosków wynikających z doświadczeń szkoleniowych i wychowawczych.

Programy tych kursów – sporządzone przez zespoły pracowników CSMW i podpisane przez Komendanta CSMW – zostały zatwierdzone przez Dowódcę MW (przed 2013 r.) lub przez DG RSZ (od 2014 r.) i wprowadzone do użytku w MW w latach 2009-2014²¹⁰ i odąd nie były przedkładane odpowiednio Dowódcy MW lub DG RSZ do zaktualizowania.

(akta kontroli str. 33-160, 172-181, 984-989, 1504, 1515)

W sprawie przyczyn niezaktualizowania programów kursów: Kierownik CWiZDSO (odpowiedzialnego za realizację kursów w zakresie: obsługi ppzr, obsługi armaty przeciwlotniczej, operatora sprzętu nasłuchu radiowego, łączności okrętowej, obsługi radiostacji średniej mocy, budowy i eksploatacji WKM, posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń) wyjaśnił, że nie zgłaszał przełożonym konieczności aktualizacji programów szkoleń, ponieważ nie otrzymał jakiegokolwiek decyzji formalnej gestorów kursów w sprawie zmian treści programowych czy sprzętu koniecznego do jego zabezpieczenia.

Natomiast Kierownik CNIUO (odpowiedzialny za realizację kursów w zakresie: artylerii okrętowej, eksploatacji, obsługi min, trałów i bomb głębinowych, eksploatacji, obsługi torped i okrętowych wyrzutni torpedowych, hydrolokacji, rozpoznania obiektów powietrznych, radiolokacji, bosmana okrętowego) w tej samej sprawie wyjaśnił, że od grudnia 2016 r. (gdy objął to stanowisko) priorytetowa była

²¹⁰ Programy dwóch kursów w kierunkach: operator sprzętu nasłuchu radiowego i łączność okrętowa w 2009 r., ośmiu kursów w kierunkach: artyleria okrętowa, eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych, eksploatacja, obsługa torped i okrętowych wyrzutni torpedowych, hydrolokacja, obsługa armaty przeciwlotniczej, rozpoznanie obiektów powietrznych, radiolokacja, obsługa radiostacji średniej mocy w 2011 r., dwóch kursów w kierunkach: bosman okrętowy i budowa i eksploatacja WKM w 2011 r., jednego kursu o kierunku obsługa ppzr w 2014 r.

dla niego zmiana programów szkoleń specjalistycznych służby przygotowawczej celem dostosowania ich do możliwości szkoleniowych Cyklu, dopiero w grudniu 2018 r. na naradzie szkoleniowo-metodycznej jako jeden z wniosków co do działalności Cyklu w 2019 r. przedstawił weryfikację i zaktualizowanie programów wszystkich kursów doskonalących oraz pozyskiwanie nowego i wycofywanie starego sprzętu. Dodał, że w marcu 2019 r. planowane jest przygotowanie projektów założeń organizacyjno-programowych zaktualizowanych kursów, równoległe weryfikowana jest literatura, określane są przedmioty, tematyka i zabezpieczenie materiałowo-techniczne poszczególnych kursów.

Komendant CSMW wyjaśnił w tej sprawie, że „zmiana treści programów szkolenia możliwa jest jedynie w przypadku zmiany założeń organizacyjno-programowych, za których aktualizację, w myśl Decyzji 420/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 września 2008 r. (Załącznik do decyzji pkt 22) odpowiada gestor (organ zgłaszający kurs). Do chwili obecnej założenia organizacyjno-programowe nie były aktualizowane”.

Ponadto, Komendant CSMW oraz Szef WD zgodnie wyjaśnili w tej sprawie, że:

- nie aktualizowano programu kursu w zakresie obsługi ppzr z powodu braku decyzji gestora kursu i organu logistycznego co do dalszego losu trenera 9F-622, dodano że: „przedstawiciele CSMW do tej pory nie mają wiedzy czy resurs trenera będzie przedłużany, czy jednak zostanie on wycofany z eksploatacji i zajęcia z jego użyciem trzeba będzie wykreślić z programu szkolenia”;
- „podstawowym urządzeniem wykorzystywanym do szkolenia był radiometr DPO, z powodu dużej intensywności zajęć z wykorzystaniem tego urządzenia, trener DPO-SYM pomimo jego niezaprzeczalnych zalet podczas całego szkolenia jest używany sporadycznie, z tego powodu aktualizacja programu kursu nie była priorytetem dla Zespołu Dydaktycznego (...), w którym pomimo bardzo dużego obciążenia zajęciami od grudnia 2017 r. jest tylko jeden instruktor” (dotyczyło programu kursu z zakresu posługiwania się sprzętem do wykrywania skażeń);
- wycofane pozycje literatury nie zostały wykreślone z programów kursów z powodu „braku obiegu informacji pomiędzy Biblioteką CSMW, a kadrami dydaktyczną. (...) informacja dotycząca wykreślenia nieobowiązującej literatury pozostawała jedynie w systemie obiegu informacji bibliotek wojskowych, do którego kadra dydaktyczna nie miała bezpośredniego dostępu. Obecnie system jest usprawniony”.

(akta kontroli str. 161-163, 166-168, 914-918, 921-925, 928-931, 1925-1928, 1931, 1954, 2328-2331)

NIK nie podziela wyjaśnień Komendanta CSMW, że zmiana treści programów szkolenia możliwa jest jedynie w przypadku zmiany założeń organizacyjno-programowych, a założenia te nie były dotąd aktualizowane. Projekty założeń organizacyjno-programowych są bowiem opracowywane przez pracowników CSMW, jak wyjaśnił Kierownik CNIUO, przedstawił on już weryfikację i aktualizację programów wszystkich kursów doskonalących, a w marcu 2019 r. planowane było przygotowanie zaktualizowanych kursów. Jak więc wynika z tych wyjaśnień, nie było przeszkód, by CSMW przedstawiło projekty założeń organizacyjno-programowych odpowiedniemu gestorowi kursu, który mógł dokonać ich aktualizacji oraz zmian w treści programów odpowiednich kursów.

NIK nie podziela też ww. wyjaśnień Kierownika CWiZDSO oraz wyjaśnień pozostałych ww. osób w zakresie programu kursu z obsługi ppzr. Zdaniem NIK, instruktorzy prowadzący zajęcia na kursach doskonalących powinni mieć rozeznanie co do aktualnie obowiązującej literatury w dziedzinie, którą się zajmują i na bieżąco reagować poprzez aktualizowanie programów kursów w sytuacji, gdy jakaś pozycja

literatury zostanie wycofana (zwłaszcza gdy w jej miejsce pojawia się nowa – aktualna). Podobnie powinno to mieć miejsce w przypadku zastępowania zużytego sprzętu nowym. Natomiast fakt, że przedstawiciele CSMW od ponad pięciu lat nie mają wiedzy czy resurs trenażera 9F-622 będzie przedłużany, czy zostanie wycofany z eksploatacji, w ocenie NIK nie stanowi żadnego usprawiedliwienia dla stosowania nieaktualnego programu kursu w zakresie obsługi ppzr i prowadzenia w związku z tym zajęć niezgodnie z obowiązującym programem kursu.

Ponadto, zalecenie aktualizacji programów kształcenia było sformułowane już po kontroli przeprowadzonej przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego we wrześniu 2017 r., co opisano w pkt 4.2. niniejszego wystąpienia.

3. Nierzetelnie prowadzono dokumentację 17 kursów doskonalących. W sporządzanych dla Komendanta CSMW meldunkach z organizacji, przebiegu i wyszkolenia słuchaczy 17 kursów, ich kierownicy podawali, że: „zabezpieczenie materiałowo-techniczne było „zgodne z programem szkolenia” lub „prawidłowe” lub „wystarczające do szkolenia” lub też, że „kursy przebiegały prawidłowo pod względem zabezpieczenia materiałowo-technicznego”, pomimo że w trakcie ww. szkoleń nie korzystano z niektórych urządzeń przewidzianych w programach szkoleń jako niezbędne zabezpieczenie materiałowo-techniczne lub urządzenia te były niesprawne. Przed przekazaniem tych meldunków Komendantowi CSMW kolejno Kierownicy Cykli oraz Szef WD, którzy mogli zgłosić swoje uwagi do przebiegu kursu, w każdym przypadku potwierdzili jednak zgodność realizacji kursu z programem lub nie wnieśli uwag, składając tylko swój podpis. Dotyczyło to meldunków z następujących kursów:

- trzech kps²¹¹ kierunku artyleria okrętowa, podczas których nie korzystano z trenażera 9F-616M1, konsoli artyleryjskiej, armaty 30 mm AK-630 i armaty 76,2 mm AK-176;
- trzech kps²¹² kierunku obsługa armaty przeciwlotniczej, podczas których nie korzystano z armaty 57mm S-60;
- trzech kps²¹³ kierunku eksploatacja, obsługa min, trałów i bomb głębinowych, podczas których nie korzystano z min wzoru JAM i MMD-P oraz ich kompletów bojowych;
- trzech kps²¹⁴ kierunku hydrolokacja, podczas których nie korzystano z urządzenia treningowego hydroakustycznego MG-18, ani miny kotwicznej wzoru JAM;
- trzech kps²¹⁵ z zakresu budowy i eksploatacji WKM, podczas których jedno z niezbędnych urządzeń – Multimedialny system wspomaganie nauczania rozpoznania celów powietrznych było całkowicie niesprawne;
- dwóch kps²¹⁶ w zakresie rozpoznania obiektów powietrznych, podczas których podstawowe urządzenie niezbędne dla realizacji tych szkoleń - Multimedialny system wspomaganie nauczania rozpoznania celów powietrznych było częściowo niesprawne (niesprawne były bowiem trzy z 10 stanowisk).

Jak wyjaśnili kierownicy kursów w zakresie obsługi armaty przeciwlotniczej oraz rozpoznania obiektów powietrznych, przyczyną złożenia ww. meldunków, w których nie informowano przełożonych o braku używania danego sprzętu, było przeoczenie.

²¹¹ Po jednym w każdym roku okresu objętego kontrolą, tj. w okresach: 29.02-25.03.2016 r., 6-31.03.2017 r., 3-28.09.2018 r.

²¹² W okresie 19.09-14.10.2016 r., 18.09-13.10.2017 r., 17.09-12.10.2018 r.

²¹³ W okresie 29.02-25.03.2016 r., 6.02 - 3.03.2017 r., 5.02-2.03.2018 r.

²¹⁴ W okresie 3-28.10.2016 r., 6-31.03.2017 r., 5-30.03.2018 r.

²¹⁵ W okresie 13.11 - 17.11.2017 r., 05.02 - 09.02.2018 r., 05.11-09.11.2018 r.

²¹⁶ W okresie 9-13.01.2017 r. oraz 6-10.02.2017 r.

Kierownik CWiZDSO wyjaśnił, że nie zgłaszał uwag w meldunkach z organizacji i przebiegu szkoleń sporządzonych przez kierowników kursów realizowanych przez ten Cykl, gdyż uważał, że zajęcia były prowadzone w oparciu o posiadane środki dydaktyczne, które były wystarczające dla osiągnięcia założonych celów tych kursów.

Kierownik CNIUO wyjaśnił, że nie zgłaszał uwag w meldunkach z organizacji i przebiegu szkoleń sporządzonych przez kierowników kursów realizowanych przez ten Cykl, gdyż nie do końca zdawał sobie sprawę z tego, że występują braki w sprzęcie, bo dotychczasowe kontrole przeprowadzane przez Inspektorat Szkolenia nie wykazywały żadnych uwag co do procesu szkolenia.

(akta kontroli str. 161-163, 166-168, 1153, 1186, 1202, 1211, 1216, 1273, 1287, 1315, 1325, 1329, 1343, 1347, 1356, 1361, 1370, 1385, 1390, 1483-1487)

Ponadto, w przypadku trzech kursów w konspektach zajęć prowadzący je instruktorzy umieszczali zapisy, z treści których wynikało, że korzystano z niektórych urządzeń (co faktycznie nie miało miejsca, jak wykazano wyżej). Dotyczyło to następujących przypadków:

- we wszystkich konspektach zajęć „Praca bojowa z wykorzystaniem trenera 9F-616M1” z przedmiotu „Instrukcja strzelania”²¹⁷ prowadzonego w ramach ww. trzech kursów o kierunku artyleria okrętowa podawano np. że: „przed zajęciami należy przygotować trenera 9F-616M1” lub „czynności wykonywać na trenerze 9F-616M1”, a w punkcie „Zabezpieczenie materiałowo-techniczne” wymieniono trenera 9F-616M1 (z wyjątkiem konspektu zajęć z kursu z 2016 r., w przypadku którego wymieniono jedynie makietę zestawu GROM i trenera UST-1),
- w konspektach zajęć praktycznych „Miny morskie” z przedmiotu „Systemy broni podwodnej”²¹⁸ w ramach dwóch kursów kierunku hydrolokacja w punkcie „Zabezpieczenie materiałowo-techniczne” wymieniono minę kotwiczną wzoru JAM,
- w konspektach zajęć „Charakterystyka rozpoznawcza obiektów powietrznych” z przedmiotu „Rozpoznanie obiektów powietrznych”²¹⁹ w ramach jednego kps²²⁰ kierunku obsługa armaty przeciwlotniczej omawiano obsługę Multimedialnego systemu do nauki rozpoznawania celów powietrznych, podano m.in.: „W celu uruchomienia Multimedialnego systemu do nauki rozpoznawania celów należy: (...) włączyć komputer znajdujący się w szafce serwera”.

Jak wyjaśnili kierownicy kursów o kierunku artyleria okrętowa, w konspektach wykazali prowadzenie zajęć praktycznych z użyciem ww. trenera, gdyż zgodnie z poleceniem Kierownika Cyklu, konspekty zajęć musiały być zgodne z programem szkolenia.

Kierownik CNIUO wyjaśnił w tej sprawie, że wydawał kierownikom kursów polecenie, żeby konspekty zajęć były zgodne z programami kursów, jeśli chodzi o realizację celów szkolenia, natomiast nie polecił im, aby wpisywali, że ćwiczą na sprzęcie, którym Centrum nie dysponowało.

(akta kontroli str. 161-163, 166-168, 1181-1185, 1194-1198, 1206-1210, 1280-1281, 1310, 1321, 1483-1487)

W ocenie NIK podawanie w ww. meldunkach czy konspektach zajęć nieprawdziwych informacji dotyczących zabezpieczenia materiałowo-technicznego nie może być tłumaczone „przeoczeniem” lub poleceniem Kierownika Cyklu (tym

²¹⁷ Zajęcia w dniach: 1 marca 2016 r., 2 marca 2017 r. i 4 września 2018 r.

²¹⁸ Zajęcia w dniach: 3 października 2016 r. i 7 marca 2017 r.,

²¹⁹ Zajęcia w dniu 17 września 2018 r.

²²⁰ W okresie 17.09-12.10.2018 r.

bardziej, że ten ostatni to zdementował). Zgodnie bowiem z programami kursów meldunek kierownika kursu sporządzony po zakończeniu kursu był podstawą do rozliczania przez przełożonych organizacji, przebiegu i wyników uzyskanych przez słuchaczy danego kursu prowadzonego w ramach miesięcznej odprawy rozliczeniowej.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, nieprawidłowo realizowano w CSMW zadania w zakresie szkolenia, bowiem – w wyniku braku wymaganego sprzętu i realizacji zajęć z użyciem innego sprzętu lub pomocy dydaktycznych w postaci plansz poglądowych czy prezentacji multimedialnych – niezrealizowano celów szkoleń określonych w programach 25 kursów doskonalących, na których przeszkolono łącznie 206 osób. Zaniechano też działań w celu aktualizacji co najmniej 14 programów kursów doskonalących, pomimo że wystąpiły przesłanki do jej dokonania. Ponadto nierzetelnie prowadzono dokumentację 17 spośród 30 kursów doskonalących objętych szczegółowym badaniem, gdyż w meldunkach z organizacji, przebiegu i wyszkolenia słuchaczy tych kursów oraz konspektach niektórych zajęć podawano informacje niezgodne ze stanem faktycznym.

OBSZAR

4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego

Opis stanu faktycznego

4.1. W latach 2016-2018 kontrola wewnętrzna realizowana była na podstawie planów nadzorów służbowych CSMW²²¹ zatwierdzone na każdy rok przez Komendanta CSMW²²². Plany te w okresie objętym kontrolą przewidywały przeprowadzenie, odpowiednio: 58, 51 i 52 przedsięwzięć nadzorczych, ze wskazaniem kontrolujących (właściwych: komendantów, szefów sekcji, wydziałów i zespołów lub specjalistów oraz właściwych komisji), terminów nadzorów oraz sposobu dokumentowania wyników nadzorów. Ww. plany nadzorów przewidywały w obszarze objętym kontrolą przeprowadzenie:

- 1) Kontroli wybranych zajęć programowych, w tym dokumentacji szkolenia programowego, przez:
 - Komendanta lub Zastępcę Komendanta CSMW (tylko w 2017 r.) jeden raz na pół roku w każdej komórce organizacyjnej Centrum i udokumentowaniu ich notatką z kontroli lub hospitacji oraz wpisem w dzienniku ewidencyjnym wyników szkolenia;
 - Szefa WD – w 2016 r.: jeden raz w roku w każdej komórce organizacyjnej WD, każdym cyklu, OSzNiP i SPMW, oraz jeden raz na kwartał kontrola szkolenia uzupełniającego; w 2017 r.: jeden raz w kwartale w każdym cyklu i w każdej kompanii OSPiS; w 2018 r.: jeden raz w roku w każdej komórce WD, w OSzNiP, w SPMW, w każdym cyklu i jeden raz na kwartał kontrola szkolenia uzupełniająca i udokumentowaniu ich notatką z kontroli lub hospitacji oraz wpisem w dzienniku ewidencyjnym zajęć;
 - Szefa Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE – jeden raz w roku w 2016 r. i jeden raz w miesiącu w 2018 r., w każdej komórce organizacyjnej WD i udokumentowanie ich notatką z kontroli lub hospitacji, wpisem w dzienniku ewidencyjnym zajęć;
 - Kierowników cykli – w latach 2016-2017: jeden raz w miesiącu, a w 2018 r. według potrzeb (co najmniej jeden raz na rok) każdego podwładnego i udokumentowanie ich notatką z kontroli lub hospitacji zajęć oraz wpisem w dzienniku ewidencyjnym wyników szkolenia.

²²¹ Opracowanych zgodnie z załącznikiem nr 9 do rozkazu Komendanta CSMW Nr 11 z 8 kwietnia 2014 r.

²²² Odpowiednio: na 2016 r. w dniu 8 kwietnia 2016 r., na 2017 r. w dniu 9 stycznia 2017 r. i na 2018 r. w dniu 11 maja 2018 r.

- 2) Kontroli dokumentacji szkolenia uzupełniającego kadry przez Szefa WD i Szefa Sekcji Zabezpieczenia Szkolenia i udokumentowanie ich wpisem w planach szkolenia i dziennikach ewidencyjnych wyników szkolenia.
- 3) Kontroli prowadzenia działalności szkoleniowo-metodycznej (w roku 2016 i 2018) przez Szefa WD - co miesiąc (za wyjątkiem miesięcy: styczeń, lipiec, sierpień, grudzień) i udokumentowanie ich notatką służbowa oraz przez Szefa Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE co miesiąc dwa razy w roku w każdym cyklu szkoleniowym, lektoracie, OSzNiP i SPMW (za wyjątkiem miesięcy: styczeń, lipiec, sierpień, grudzień) i udokumentowanie ich notatką służbowa.
- 4) Kontroli utrzymania i wykorzystania obiektów gabinetowej bazy szkoleniowej oraz obiektów sportowych jeden raz w roku przez Szefa Sekcji Zabezpieczenia Szkolenia (w latach 2016-2017) i Szefa WD (w 2018 r.) oraz jeden raz w kwartale przez Kierownika Zespołu Zabezpieczenia (w latach 2016-2017) i kierowników cykli (w 2018 r.) i udokumentowanie ich harmonogramem kontroli i notatkami służbowymi.
- 5) Kontroli utrzymania i wykorzystania obiektów polowej bazy szkoleniowej (w latach 2016-2017): jeden raz w roku przez Szefa Sekcji Zabezpieczenia Szkolenia oraz jeden na miesiąc przez Kierownika Zespołu Zabezpieczenia i udokumentowana harmonogramem kontroli i notatką służbowa.
- 6) Kompleksowej kontroli działalności w cyklach i szkołach (w 2016 r. i w 2018 r.) raz w roku przez Komisję i udokumentowanie jej protokołem.

W ww. planach nadzorów służbowych w CSMW odnotowano realizację planowanych przedsięwzięć nadzorczych w zakresie: kontroli wybranych zajęć programowych, w tym dokumentacji szkolenia programowego, przez Szefa Sekcji Metodyki Szkolenia w 2017 r. i Szefa Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE w 2018 r., kontroli prowadzenia działalności szkoleniowo-metodycznej w 2018 r., kontroli utrzymania i wykorzystania obiektów gabinetowej bazy szkoleniowej oraz obiektów sportowych oraz utrzymania i wykorzystania obiektów polowej bazy szkoleniowej w 2017 r.

(akta kontroli str. 871-900)

W zakresie realizacji planów kontroli – kontrolującym okazano notatki z kontroli przeprowadzonych w 2018 r. (oraz pięć notatek z 2017 r.) W treści notatek wskazywano: zakresy (cele) kontroli, stwierdzone uwagi, wnioski i zalecenia oraz uwagi kontrolowanych. Nie stwierdzono w nich nieprawidłowości, a we wnioskach zazwyczaj podawano: „Utrzymać poziom szkolenia” lub „Utrzymać poziom prowadzenia zajęć oraz jakość wykonywanej dokumentacji szkoleniowej”.

Kontrolerom nie udostępniono dokumentacji wyników ww. nadzorów służbowych (w postaci notatek służbowych dokumentujących ich przeprowadzenie) z lat 2016-2017. Jak wyjaśnił Szef WD dokumenty te zostały zniszczone, ponieważ archiwizacji podlegają jedynie materiały wytworzone w roku bieżącym i roku poprzedzającym (w trakcie kontroli lata 2018-2019).

Nie okazano dokumentacji kontroli prowadzenia działalności szkoleniowo-metodycznej za 2018 r. przez Szefa Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE, gdyż – jak wyjaśnił Szef tej Sekcji – w Planie nadzorów w CSMW na 2018 r. pomyłkowo wpisano go jako osobę odpowiedzialną za realizację ww. kontroli zamiast byłego Szefa Metodyki Nauczania, który takie kontrole prowadził i posiadał dokumentację w tym zakresie. W toku kontroli osoba ta nie była już pracownikiem CSMW, nie pozostawiła ww. dokumentów w CSMW.

Nie okazano również dokumentacji kompleksowej kontroli działalności w cyklach i szkołach, co opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 2073-2074, 2075, 2079)

4.2. W okresie objętym kontrolą w Centrum przeprowadzono 11 kontroli zewnętrznych (w tym: cztery w 2016 r., trzy w 2017 r. i cztery w 2018 r.), z czego pięć kontroli (trzy w 2016 r. i dwie w 2017 r.) dotyczyło działalności bieżącej, w tym w zakresie pokojowego funkcjonowania Centrum, trzy kontrole (po jednym w każdym z kontrolowanych lat)²²³ dotyczyły stanu sanitarno-higienicznego służbowych pokoi noclegowych oraz Bazy noclegowej „Kadet”. Pozostałe kontrole dotyczyły: utrzymania zdolności do ochrony obiektów, przygotowania i utrzymania schronów i ukryć przeciwlotniczych w ramach podzespołu powszechnej OPL²²⁴, gotowości mobilizacyjnej²²⁵ oraz działalności gospodarczej w zakresie działów zaopatrzenia obowiązujących w SZ RP²²⁶.

Z ww. pięciu kontroli dotyczących działalności bieżącej Centrum: trzy kontrole przeprowadziło DG RSZ, w tym: przeprowadzenie jednej kontroli²²⁷ zostało jedynie odnotowane w książce kontroli i nadzoru (z wpisem o treści: „Przebieg nadzoru omówiono z kierowniczą kadrą Centrum”). W wyniku pozostałych dwóch kontroli²²⁸ DG RSZ sporządziło wystąpienia pokontrolne²²⁹, w których w obu przypadkach oceniono kontrolowaną działalność na czwórki²³⁰. Dwie kontrole²³¹ przeprowadził Zarząd Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia Sztabu Generalnego WP, w wyniku których sporządzono wystąpienia pokontrolne²³², w których oceniono kontrolowaną działalność Centrum odpowiednio na trójkę²³³ i czwórkę²³⁴. W wystąpieniach pokontrolnych z przeprowadzonych ww. czterech kontroli sformułowano łącznie 17 wniosków i 77 zaleceń, z czego sześć wniosków i 43 zalecenia dotyczące spraw objętych niniejszą kontrolą NIK (pozostałe dotyczyły m.in. prowadzenia spraw kadrowych, postępowań administracyjnych, bhp oraz organizacji jednostki).

Celem realizacji ww. zaleceń, komendanci CSMW zatwierdzili harmonogramy ich realizacji, w których ustalono: treści przedsięwzięć dla realizacji wniosków, osoby

²²³ Przeprowadzonych przez Wojskowy Ośrodek Medycyny Prewencyjnej w Gdyni.

²²⁴ Przeprowadzonej przez Sztab Generalny WP.

²²⁵ Przeprowadzona przez DG RSZ.

²²⁶ Przeprowadzona przez Departament Kontroli ON w Bydgoszczy.

²²⁷ Dot. nadzoru służbowego nad przebiegiem szkolenia służby przygotowawczej do NSR oraz procesu egzaminowania z j. angielskiego poziom 1, przeprowadzonej w dniach od 21-22 stycznia 2016 r.

²²⁸ Stopnia planowania oraz realizacji działalności bieżącej Centrum w latach 2015-2016 (do dnia zakończenia kontroli), przeprowadzonej w dniach 17-19 maja 2016 r. oraz wykonania przekazanych zaleceń, sprawdzenia systemu skarg i wniosków i oceny funkcjonowania lektoratu języków obcych w latach 2016-2017 (do dnia zakończenia kontroli), przeprowadzonej w dniach 15-19 maja 2017 r.

²²⁹ Odpowiednio z 28 czerwca 2016 r. i 7 sierpnia 2017 r.

²³⁰ Z czego oceny częściowe z kontrolowanych przedmiotów kontroli z maja 2016 r.: ukończenie stanem osobowym – ocena cztery, realizacja zadań bieżących – ocena cztery, przestrzeganie regulaminowych zasad w działalności służbowej – ocena cztery, działalność kadrowa – ocena pięć, a przedmiotów kontroli z maja 2017 r.: strzelania – ocena cztery, działalność szkoleniowo-metodyczna – ocena cztery, proces przygotowania do przewidzianych stanowisk służbowych – ocena pięć, realizacja zadań bieżących – ocena cztery, przestrzeganie regulaminowych zasad w działalności służbowej – ocena pięć i bezpieczeństwo i higiena pracy – ocena trzy.

²³¹ Dot. systemu szkolenia systemu funkcjonowania doświadczonych w Centrum w latach 2015-2016 (do dnia zakończenia kontroli), przeprowadzona w dniach od 22 do 26 lutego 2016 r. i w okresie od 1 lipca 2016 do 31 sierpnia 2017 r., przeprowadzona w dniach od 11 do 15 września 2017 r.

²³² Odpowiednio z 2 lutego 2016 r. i 10 listopada 2017 r.

²³³ Z czego oceny częściowe z kontrolowanych przedmiotów: szkolenie programowe wojsk – ocena cztery, strzelanie – ocena cztery, działalność szkoleniowo-metodyczna – ocena trzy i proces przygotowania do przewidzianych stanowisk – ocena trzy

²³⁴ Z czego oceny częściowe z kontrolowanych przedmiotów: działalność szkolno-metodyczna – ocena cztery, proces przygotowania do przewidywanych stanowisk służbowych – ocena cztery, funkcjonowanie systemu wykorzystania doświadczonych – nie oceniono.

odpowiedzialne i wykonawców oraz terminy realizacji tych przedsięwzięć. O sposobie realizacji zaleceń, komendanci CSMW powiadomili meldunkami Dowódcę Generalnego RSZ²³⁵ i Szefa Sztabu Generalnego WP²³⁶.

CSMW zrealizowało wszystkie zalecenia sformułowane w wyniku ww. kontroli, za wyjątkiem zalecenia Szefa Sztabu Generalnego z 10 listopada 2017 r.²³⁷ po kontroli Sztabu Generalnego WP z września 2017 r. dotyczącego aktualizacji programów kształcenia, poprzez stosowanie mechanizmów okresowych przeglądów programów kształcenia i szkolenia, skorelowanych z procesem rozwijania zdolności SZ RP oraz potrzeb kadrowych SZ RP, co opisano niżej w Sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 2146-2257)

4.3. W okresie objętym kontrolą do CSMW wpłynęło łącznie 11 skarg i wniosków (po cztery w latach 2016-2017 i trzy w 2018 r.), w tym osiem skarg²³⁸ oraz trzy wnioski²³⁹. Spośród ww. skarg, trzy (po jednej w każdym roku) dotyczyły spraw związanych z prowadzonymi szkoleniami, tj.: podejrzeniem stosowania mobbingu przez przełożonego²⁴⁰, nieprawidłowościami w funkcjonowaniu pododdziału OSPiS²⁴¹ oraz usunięcia kandydata z dalszej części postępowania kwalifikacyjnego w SPMW²⁴². Wszystkie ww. skargi zostały uznane jako niezasadne i rozpatrzone były z zachowaniem terminów wynikających z przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁴³ dotyczących ich rozpatrzenia i udzielenia odpowiedzi.

(akta kontroli str. 251-252 i 322-324)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zrealizowano zaplanowanej na 2018 r. (w Planie nadzorów służbowych CSMW) *Kompleksowej kontroli działalności w cyklach i szkołach*. Planując ww. zadanie nadzorcze Komendant CSMW w ww. Planie nadzorów służbowych CSMW nie wskazał osoby odpowiedzialnej za jego przeprowadzenie, określając jedynie, że kontrolę tą zrealizuje „Komisja” (bez wskazania kto jest odpowiedzialny za jej powołanie) oraz wskazał protokół, jako udokumentowanie jej przeprowadzenia.

(akta kontroli str. 890, 898, 900)

Komendant CSMW wyjaśnił brak realizacji ww. zaplanowanej Kompleksowej kontroli działalności w cyklach i szkołach omyłką w wpisaniu tego zadania do Planu nadzorów służbowych na 2018 r. Powyższe uzasadnił dużą liczbą innych kontroli i nadzorów w cyklach szkoleniowych Centrów oraz jednostkach bezpośrednio podporządkowanych (SPMW i OSzNiP), m.in. takich jak kontrole logistyczne, działalności szkoleniowo-metodycznej, bieżącej, wykorzystania bazy szkoleniowej, szkolenia uzupełniającego, przestrzegania przepisów BHP czy działalności kadrowej.

(akta kontroli str. 1925-1928, 1935, 1954)

²³⁵ Odpowiednio z 28 lipca 2016 r. i 7 listopada 2017 r.

²³⁶ Odpowiednio z 15 lipca 2016 r. i 6 grudnia 2017 r.

²³⁷ W wystąpieniu pokontrolnym, załączonym do pisma Nr 4610/P3/17.

²³⁸ Cztery w 2016 r., trzy w 2017 r. i jedna w 2018 r.

²³⁹ Jeden w 2017 r. i dwa w 2018 r.

²⁴⁰ Skarga ustna do protokołu ze stycznia 2016 r.

²⁴¹ Skarga anonimowa, która wpłynęła do DG RSZ w marcu 2017 r., skąd zostało przesłana do wyjaśnienia do Komendanta SCMW.

²⁴² Skarga z października 2018 r.

²⁴³ Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.

NIK nie podziela ww. wyjaśnień, ponieważ liczba i skala stwierdzonych nieprawidłowości potwierdza niewystarczający zakres realizowanych w Centrum kontroli wewnętrznych.

2. CSMW nie wykonała zalecenia pokontrolnego Szefa Sztabu Generalnego WP, sformułowanego po kontroli we wrześniu 2017 r. dotyczącego aktualizacji programów kształcenia, poprzez stosowanie mechanizmów okresowych przeglądów programów kształcenia i szkolenia, skorelowanych z procesem rozwijania zdolności SZ RP oraz potrzeb kadrowych SZ RP.

Ustalono, że w dniu 10 listopada 2017 r. Szef Sztabu Generalnego WP, po kontroli CSMW przez Zespół Kontrolerów Sztabu Generalnego WP (przeprowadzonej we wrześniu 2017 r.), sformułował m. in. zalecenie dotyczące aktualizacji programów kształcenia, poprzez stosowanie mechanizmów okresowych przeglądów programów kształcenia i szkolenia, skorelowanych z procesem rozwijania zdolności SZRP oraz potrzeb kadrowych SZRP. W harmonogramie usunięcia „niedociągnięć” z ww. kontroli Sztabu Generalnego WP²⁴⁴ wskazano: termin realizacji tego zalecenia na „bieżąco w uzgodnieniu z właściwym gestorem” oraz wskazano wykonawców (kierowników Cykli oraz Szefa Sekcji Szkolenia Specjalistycznego i SERE) i odpowiedzialnego za realizację (Szefa WD). W meldunku²⁴⁵ w sprawie „usunięcia niedociągnięć” i sposobie wykorzystania wniosków z ww. kontroli, ówczesnie czasowo pełniący obowiązki Komendanta CSMW zameldował Zastępcy Szefa Sztabu Generalnego WP (Koordynatorowi działalności kontrolnej SG WP) m.in., że ww. zalecenie pokontrolne będzie realizowane w uzgodnieniu z właściwymi gestorami korpusu osobowego. Pomimo ww. meldunku, jak wykazała niniejsza kontrola w CSMW nie podjęto działań w celu aktualizacji co najmniej 14 programów kursów doskonalących (spośród badanej próby realizowanych kursów), pomimo że wystąpiły przesłanki do jej dokonania.

(akta kontroli str. 2185-2203)

Komendant CSMW wyjaśnił, że Centrum w latach 2016 – 2018 dokonało aktualizacji łącznie 44 programów szkolenia dla różnych form szkolenia²⁴⁶ (w tym: 23 w 2016 r., 14 w 2017 r. i siedmiu w 2018 r.), co jego zdaniem stanowiło realizację ww. zalecenia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 2298-2299)

NIK nie podziela ww. wyjaśnień Komendanta CSMW, ponieważ w 2018 r. (po otrzymaniu wystąpienia pokontrolnego Szefa Sztabu Generalnego WP, po kontroli z września 2017 r.) CSMW zaktualizowało jedynie siedem programów kształcenia, w tym dwa objęte szczegółowymi zaleceniami (dotyczyło programu szkolenia specjalistycznego dla służby przygotowawczej oraz ramowego programu szkolenia zintegrowanego załóg okrętów) sformułowanymi w wyniku obu kontroli Sztabu Generalnego WP. Ustalenia niniejszej kontroli NIK potwierdzają natomiast konieczność niezbędnej aktualizacji realizowanych w CSMW programów szkoleniowych, czego Centrum nie zrealizowało, pomimo ww. zalecenia Szefa Sztabu Generalnego WP.

²⁴⁴ Zatwierdzonego przez ówczesnie czasowo pełniącego obowiązki Komendanta CSMW w dniu 21 listopada 2017 r.

²⁴⁵ Przesłany w piśmie Nr 4314/CSMW/17 z 6 grudnia 2017 r.

²⁴⁶ W tym: 22 programów szkoleń specjalistycznych na czas „W” (wszystkie w 2016 r.), 16 programów szkolenia specjalistycznego żołnierzy służby przygotowawczej (w tym: 12 w 2017 r. i cztery w 2018 r.), pięć programów kursów doskonalenia zawodowego (jednego w 2016 r. i po dwa w latach 2017-2018) oraz jeden program szkolenia zintegrowanego (w 2018 r.).

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, w CSMW nie sprawowano rzetelnej i skutecznej kontroli nad działalnością szkoleniową, pomimo realizowanej w niej kontroli wewnętrznej. Świadczą o tym liczne nieprawidłowości stwierdzone w toku niniejszej kontroli, zarówno w zakresie zabezpieczenia potrzeb szkoleniowych, jak i realizacji zadań w zakresie szkolenia.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. **Podjęcie niezwłocznych działań w celu zagospodarowania UST Orlik 1/300.**
2. **Podjęcie działań w celu pozyskania UST i uzbrojenia niezbędnego dla zabezpieczenia materiałowo-technicznego realizowanych kursów doskonalących.**
3. **Podjęcie działań w celu aktualizacji programów kursów doskonalących.**
4. **Zapewnienie słuchaczom – w Bibliotece CSMW – dostępu do literatury wymaganej programami realizowanych kursów.**
5. **Zapewnienie rzetelnego prowadzenia dokumentacji wszystkich urządzeń stanowiących zabezpieczenie materiałowo-techniczne szkoleń.**
6. **Zapewnienie rzetelnego prowadzenia dokumentacji kursów doskonalących.**
7. **Zapewnienie przekazywania do DG RSZ kwartalnych informacji o używanych UST.**
8. **Wzmocnienie kontroli wewnętrznej w zakresie działalności szkoleniowej.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 28 czerwca 2019 r.

Kontroler
Tomasz Raszka
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....